

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PROVINSHANDELSSTANDENS
UNDERSTØTTELSESFORENING

1873—1923

Provinshandelsstandens Understøttelsesforening

1873—1923

ODENSE

FYENS STIFTSBOGTRYKKERI - DREYER

1923

INDHOLD

	Side
I. Grundlæggelsen af Foreningen	7
II. Lovgivningsarbejdet i Foreningen	18
III. Foreningens Tillidsmænd	70
IV. Foreningens Embedsmænd	95
V. Foreningens Æresmedlemmer	103
VI. Stiftere af Legater	106
VII. Gaver til Foreningen	115
VIII. Foreningens Förhold til Statens Forsørgelseslovgivning.....	122
IX. Slutning	138
Tillæg: Statistiske Tavler	142
Efterskrift	153

I.

GRUNDLÆGGELSEN AF FORENINGEN

DET er et lige saa sundt som nærliggende Forhold, at faglige Sammenslutninger giver Anledning til Oprettelsen af Hjælpekasser, der kan mildne trange Kaar for dem af Fagets Udøvere, som er kommen paa Livets Skyggeside. For den danske Provinshandelsstands Vedkommende fik dette Forhold navnlig Aktualitet, efter at Næringsloven af 29. December 1857 havde ophævet de gamle Laug, og Købmændene derved var bragt til at lægge Varetagelsen af deres fælles Interesser i Hænderne paa frivillige S sammenslutninger, saakaldte »Handels(stands)foreninger«, til hvilke der i adskillige Byer blev knyttet Understøttelsesafdelinger for trængende Medlemmer og disses nærmeste Paarørende.

Denne Vej er baade naturlig og god; men Opgaven viste sig dog snart at være saa stor, at den tillige krævede Løsning ad andre Veje. Lokale Hjælpekasser findes nemlig langtfra overalt; og selv dér, hvor de findes, overflødiggør de ingenlunde, at Medlemmerne ogsaa slutter sig til en Understøttelsesforening med et mere udstrakt Virkefelt, da de Kontingenter, hvorom det drejer sig, er saa beskedne, at ingen blot nogenlunde velsitueret Standsfælle bør undslaa sig for at støtte denne gode Sag, og da de Understøttelsesportioner, der kan ydes saavel af den lokale som af en større Forening, er saa begrænsede, at det for de Trængende er højest betimeligt at kunne faa dobbelt Adgang til Hjælp.

Tanken om at faa oprettet en saadan landsomfattende Understøttelsesforening har utvivlsomt gæret flere Steder. Men den blev ikke omsat i Handling, forinden Købmand August Madsen i Skelskør, omkring Aar 1870, begyndte at beskæftige sig dermed og derigennem blev Stifteren af den Forening, i Anledning af hvis 50=Aars Bestaaen nærværende Mindeskrift er udarbejdet.

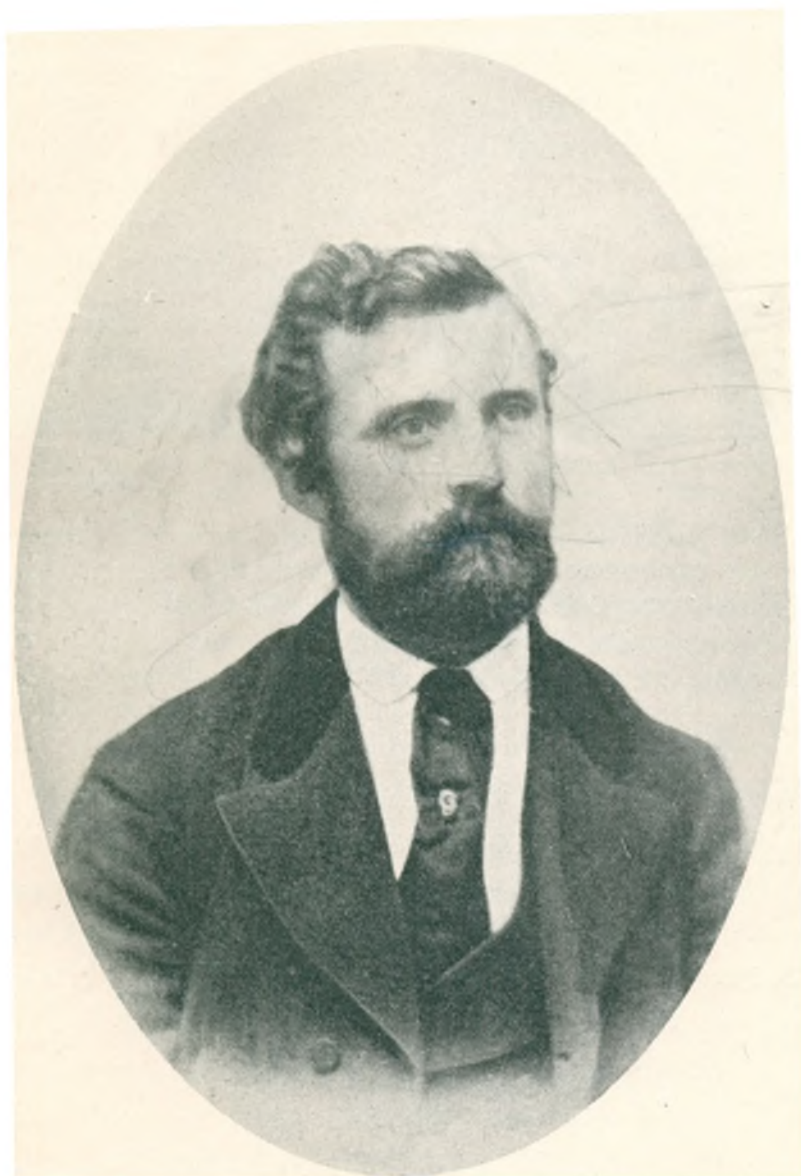
PETER KAJ AUGUST MADSEN, født den 18. December 1835 og Søn af Godsforvalter Lars Madsen paa Borreby, kom som ungt Menneske i Lære i Købmand I. Kardels blandede Forretning i Skelskør. Den 25. November 1859 etablerede han selv sammesteds en Forretning med Isenkram og Kolonialvarer, som han, med vekslende men næppe synderlig stort Held, drev indtil Efteraaret 1887, da han afstod denne Virksomhed. Han overtog derefter forskellige Agenturer, hvortil i 1890 blev føjet en Klasselotterikollektion.

Da Madsen var en Mand med megen Samfundsfølelse, faldt det naturligt, at hans Kræfter blev taget i Brug ved forskellige Tillids- hverv.

Han var saaledes Medstifter af den stedlige Handelsstandsforening — og Formand for samme fra Stiftelsesdagen, den 24. September 1875, til den 10. Oktober 1890 (jfr. Oplysningerne i Kap. III) — samt af Skelskør Spare-, Laane- og Diskontobank, i hvis Bestyrelse han indtil sin Død bevarede Sæde. Han var ligeledes Medstifter af en Understøttelsesforening for Sømænd og disses Enker og Børn, — et Udslag af den Menneskekærlighed, der var en saa udpræget Egenskab hos ham, at han vanskeligt kunde sige Nej, naar der appelleredes til hans gode Hjerte, hvad han ofte selv maatte undgælde for.

Madsen havde jævnlig haft Lejlighed til at erfare, hvor utilstrækkelig den Hjælp var, som trængende Købmænd og disses Enker og Børn kunde opnaa fra Handelsstandens Understøttelseskasser i de Provinsbyer, hvor saadanne Kasser overhovedet bestod; og den Tanke var da slaaet ned i ham, at der maatte kunne bødes herpaa, naar Stands Medlemmer sluttede sig sammen i en stor fælles Forening, som ligeledes kunde træde hjælpende til. Hvor indgaaende han i længere Tid har beskæftiget sig med Tanken herom, fremgaar af, at han gængs tagne Gange i sine Bøger bag Ordet »Understøttelsesforening« har nedskrevet Bemærkninger, der skulde fastholde de Tanker, han efterhaanden fik i nævnte Retning, og vejlede ham ved deres nærmere Udformning.

I lang Tid beholdt han disse Planer hos sig selv; men i Forsommeren 1873 betroede han sig til et Par af de ham nærmest staaende Kolleger, der til hans Glæde bifaldt Tanken om at søge en saadan Forening oprettet. Samtidig kom man til Klarhed over, at Sagen maatte iværksættes fra en større, centralt beliggende By, og at Odense i saa Henseende frembød de fornødne Betingelser. Efter at Tanken var bleven diskuteret indenfor en større Kreds af stedlige Standsfæller

August Madsen
//

og havde vundet disses Tilslutning, blev Resultatet, at der udsendtes følgende Opraab til Landets forskellige Handelsforeninger:

„**M**edens der for forskjellige Samsfundsclasser er oprettet Foreninger med det Formaal, at sikke deres Medlemmer mod uforstyldt Fattigdom i en ældre Alder, ligesom deres Efterladte, findes der for Kjøbmændene i Landets Provinsbyer ingen saadan. Da vi Undertegnede formene, at en Kjøbmands Stilling er meget usikker, og da der vistnok fjeldnere under den stærkt tiltagende Konkurrence levnes os og vore Standsfæller Midler til ved Livs-
Assurance at betrygge sig en sorgfri Alderdom og de eventuelle Efterladte en taalelig Eksistens, have vi fattet den Tanke at indbyde vore Collegaer i Landets Byer til at danne en **Forening** med det Formaal, ved et aarligt Kontingent af 5 Rd., foruden Indskrivningsgebyr af 1 Rd., at tilveiebringe et Grundfond, hvoraf Kenterne, naar en bestemt Kapital er tilveiebragt, skulde anvendes til Understøttelse for gamle trængende Kjøbmænd, deres Enker og Vorn.

Under Forudsætning af, at denne vor Tanke maatte vinde Indgang hos den danske Handelsstand, tillade vi os at indbyde til et Møde i Odense den 26de Oktober 1873, Eftermiddag Kl. 2, paa „Larsens Hotel“, for at diskutere Sagen og træffe de til dens Gjennemførelse fornødne Foranstaltninger, hvorom det vilde være os kjært at modtage Deres Meddelelse forinden den 10de Okt. d. A.

Etjelsfør i September 1873.

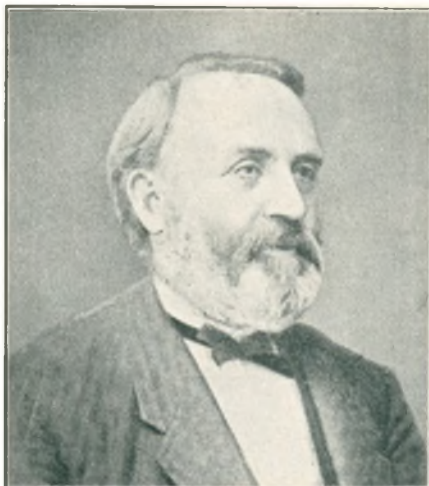
Emil Marcstrup. J. H. Marcstrup. D. Birch. Adolph Bruun.
Ludv. Bollhorn. Chr. L. Christensen. C. Elgstrom.
J. Heilmann. J. Harboe. H. P. Harboe. J. Jørgensen.
D. Skardel. Ludv. Lassen. J. J. Loh. August Madsen.
N. W. Madsen. Carl Meding. H. C. Nagel. J. Nielsen.
J. H. Norlander. Laur. Søndergaard.

Til Handelsforeningen i.....“

Som det vel var at forudse, fandt denne Indbydelse ikke fuld Tilslutning overalt. Nogle lod den ubesvaret; andre mente, at Op-
gaven for deres Vedkommende allerede var tilstrækkelig løst gennem en stedlig Hjælpekasse; atter andre billigede nok Tanken, men vilde dog først afvente Udfaldet af det omhandlede Møde; Resten lovede at sende Delegerede.

Bankdirektør *Lor. Bierfreund*,
Odense.

Købmand *Joh. Weimann*,
Odense.

Mødet den 26. Oktober 1873 i Odense var besøgt af Standsfæller fra ialt 18 Byer, nemlig: Købstæderne Assens, Bogense, Fredericia, Holstebro, Kalundborg, Kerteminde, Kolding, Korsør, Lemvig, Middelfart, Nyborg, Odense, Ringsted, Skanderborg, Skelskør og Slagelse, den kgl. privilegerede Handelsplads Silkeborg samt Landsbyen Faxø.

Efter at August Madsen paa Indbydernes Vegne havde budt Velkommen til de Mødte, blev Odense Handelsforenings Formand, Købmand Joh. Weimann, valgt til Dirigent. De Udtalelser, som derpaa faldt fra forskellige Sider, gik alle i Retning af, at Oprettelsen af en Forening som den her omhandlede var særdeles ønskelig.

For at Forhandlingerne kunde faa et tilstrækkelig fast Grundlag, havde Indbyderne ladet udarbejde et Lovudkast, der i trykt Form blev omdelt til de Tilstedeværende. Ifølge dette Udkast var, saaledes som allerede bebudet i Opraabet, Foreningen baseret paa et Medlemskontingent af 10 Kr., hvilken Sats ogsaa straks blev accepteret. Forøvrigt blev Lovudkastet behandlet paa den Maade, at det blev oplæst og sat under Debat, Paragraf for Paragraf; men da Forsamlingen snart kom paa det Rene med, at den nærmere Udformning, endside de redaktionelle Detailler, maatte overlades til et snævrere Udvalg, endes man om, at Debatten skulde begrænses til Lovreglernes Hovedtræk, hvorefter en af Mødet valgt midlertidig Bestyrelse fik det Hverv at udarbejde Foreningens definitive Love, under Benyttelse af det fore-

Købmand *F. Christophersen*,
Odense.

Købmand *S. C. Werner*,
Slagelse.

liggende Udkast, i Forbindelse med de under Debatten fremsatte Synspunkter, som Mødet havde godkendt.

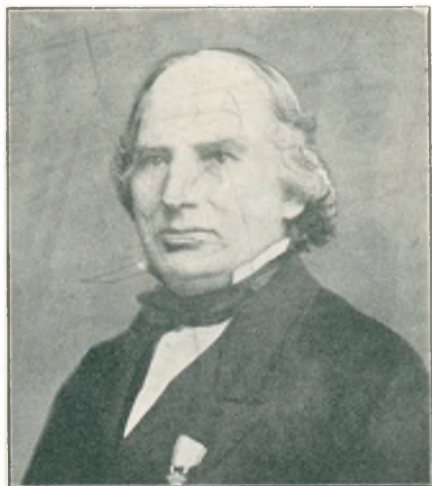
I Henhold hertil blev til midlertidig Bestyrelse valgt: Bankdirektør *Lor. Bierfreund*, Odense, Købmand *Joh. Weimann*, Odense, Købmand *F. Christophersen*, Odense, Købmand *S. C. Werner*, Slagelse, Købmand *C. Nielsen*, Kolding, Konsul, kgl. Agent *Chr. Jensen*, Nyborg, samt selvfølgelig Købmand *August Madsen*, Skelskør (om disse Mænd findes nærmere Oplysninger i Kap. III). Hermed var Oprettelsen af »Understøttelsesforeningen af Kjøbmænd m. fl. i Danmarks Kjøbstæder og Handelspladser, Kjøbenhavn undtagen« fuldført, og den 26. Oktober 1873 blev saaledes Foreningens Stiftelsesdag.

Den midlertidige Bestyrelse konstituerede sig med Bierfreund som Formand og fremmede Arbejdet saa prompt, at Lovens Udsendelse til de forskellige Handelsforeninger — eller, hvor saadanne ikke fandtes, til Mænd, om hvem man haabede, at de vilde virke for Sagen — skete med en saalydende Rundskrivelse af 1. Januar 1874:

I det Møde, der efter Indbydelse af medundertegnede Aug. Madsen og Flere i Skjelskør afholdtes i Odense den 26de Oktbr. 1873, og paa hvilket en større Deel af Kjøbstæderne var repræsenterede, blev det da fremlagte Udkast til Love for en Understøttelsesforening for Kjøbmænd m. fl. foreløbig diskuteret. Man billigede aldeles eenstemmig og fuldstændig Tanken om at danne en saadan Forening, der ved at vinde almindelig Tilslutning fra alle Kjøbstæder maatte faae en stor Betydning, og det blev overdraget Undertegnede, som foreløbig Bestyrelse, at revidere

Købmand C. Nielsen,
Kolding.

Konsul, kgl. Agent Chr. Jensen,
Nyborg.

Lovudkastet, saaledes at de af os udarbeidede Love skulde danne Grundlaget for Foreningens Virksomhed, indtil de endelig vedtages paa den første Generalforsamling.

I Henhold til det os saaledes overdragne Hverv fremsende vi herved Love for Understøttelsesforeningen for Kjøbmænd m. Fl. og tillade os ret indstændig at anbefale Sagen til vore Standsfællers bedste og kraftigste Understøttelse. Navnlige bede vi at betænke, at naar samtlige Kjøbmænd i Provindserne yde det aarlige Bidrag, der for de allerfleste jo vil være lidet føleligt, vil derved samles Midler til at lindre Savn hos Mange, der have kjendt bedre Dage. Haabe vi end, at Skjæbnens Omskiftelser ville forskaane os eller vore Efterladte for at trænge til Understøttelse, saa vil det dog yde os alle en sand Tilfredsstillelse, efterhaanden som Foreningens Kræfter tiltage, at blive Vidne til, at der igjennem vore fælles smaa aarlige Bidrag beredes Mange en bedre Alderdom.

Nærværende Forening tilsigter langtfra at svække Interessen for de stedlige Foreninger af lignende Art, der alt findes trindtomkring i Landet, men disses Tilstedeværelse bør formentlig ei heller afholde Nogen fra at tiltræde denne, der tværtimod snarere maa betragtes som en ønskelig Supplering af de stedlige Foreningers som oftest temmelig indskrænkede Virksomhed.

Vi tillade os derfor at haabe, at den Opfordring, vi rette til Dem ifølge det os i Mødet den 26de Octbr. 1873 givne Paalæg af mange Handlende fra Landets forskellige Egne, ikke alene vil blive imødekommet af Dem, men at De ogsaa i Deres Kreds vil virke for en almindelig Tilslutning, og derved bidrage til at skabe et Værk, der i Tiden vil bringe den danske Handelsstand sand og varig Tilfredsstillelse.

Odense den 1ste Januar 1874.

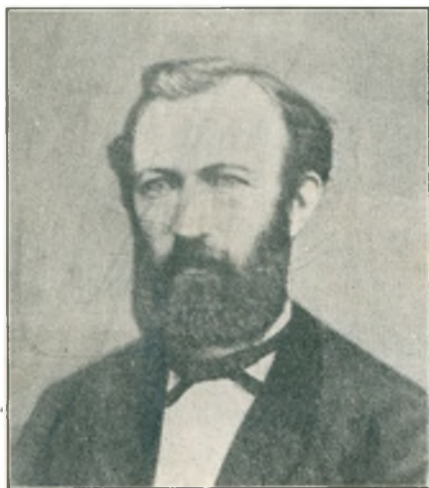
Lor. Bierfreund, Odense (Formand).	F. Christophersen, Odense.	Chr. Jensen, Nyborg.	Aug. Madsen, Skjelskør.
C. Nielsen, Kolding.	Joh. Weimann, Odense.	S. C. Werner, Slagelse.	

Rundskrivelsen var ledsaget af en Indmeldelsesblanket til Underskrift og Indsendelse. Da imidlertid Blankettens Ordlyd blot var: »Undertegnede tiltræder som Medlem af Understøttelsesforeningen af Kjøbmænd m. fl.«, fik mange den Opfattelse, at Underskriften kun betød en Tilkendegivelse af deres Ønske om at indtræde, hvorimod selve Optagelsen først vilde være fuldbyrdet, naar de havde erlagt Aarskontingentet, som iflg. Lovenes § 5 forfaldt d. 1. Juli og skulde betales paa »Anfordring«, men hvis Opkrævning lod vente paa sig. I et Brev af 10. Juli 1874 rettede derfor Madsen en Forespørgsel til Bierfreund »om Kontingentet snart skal betales, da jeg bestandig bliver adspurgt af mine Kolleger, om hele Sagen er gaaet i Staa, eller hvorledes samme forholder sig; for førend Kontingentet er betalt, anser de ikke Foreningen for stiftet og Virksomheden begyndt.« Det hjalp; Kontingentet blev saa afkrævet dem, der havde indmeldt sig.

Endvidere blev der i Løbet af August Maaned tilsendt de Handelsforeninger og Privatmænd, som havde ladet den første Rundskrivelse ubesvaret, en fornyet Anmodning om at virke for Sagen. Dette Skridt affødte en Snes Svarskrivelser, der saagodtsom alle gik ud paa, at da der bestod lokale Hjælpekasser, havde »den omskrevne

Sag ikke fundet Tilslutning«; i hvert Fald vilde man betænke sig. I nogle af Skrivelserne forlangtes nærmere Oplysninger; i en enkelt hed det kategorisk: »Hos de herboende Handlende er ikke Spor af Tilbøjelighed til at indtræde.«

Alt dette medførte selvsagt en udstrakt Korrespondance, hvis Besørgelse naturligvis ikke kunde paalægges Bestyrelsens Formand personlig. Derfor engagerede man som Foreningens Sekretær og Regnskabsfører den daværende Bogholder paa det Bierfreund tilhørende Dampvæveris Kontor, Chr. Nielsen (om hvem nærmere Oplysninger findes i Kap. IV).

Bogholder Chr. Nielsen,
Odense.

Foreningens første Generalforsamling blev afholdt i Odense den 22. Juli 1875 Kl. 4. Den dirigeredes af Repræsentanten for Hillerød,

Købmand, Landstingsmand *Carl L. Møller*, hvem der er saa meget større Grund til her at mindes, som han kom til at indtage en Særstilling, ved at han ogsaa paa alle Foreningens efterfølgende Generalforsamlinger, indtil sin Død 1886, fungerede som Dirigent, idet han, i Overensstemmelse med de dagældende Lovbestemmelser, hvert Aar gav Møde som Delegeret for sin Repræsentantgruppe.

Købmand, Landstingsmand
Carl L. Møller, Hillerød.

Paa bemeldte Generalforsamling 1875, hvor den i Bestyrelsens foran citerede Rundskrivelse forudsatte Godkendelse af Lovene selvfølgelig blev givet, fremlagdes ogsaa Foreningens første, pr. 31. Marts s. A. afsluttede, Aarsregnskab, der udviste en Kassebeholdning af 8092 Kr. Da Paabudet om generalforsam-

lingsvalgte Revisorer endnu ikke havde kunnet opfyldes, havde Bestyrelsen foranlediget 2 af Foreningens odenseanske Medlemmer: Købmand *P. M. Waidtlow*

Købmand *P. M. Waidtlow*,
Odense.

og Mægler *Chr. Clemmensen* (jfr. Oplysningerne i Kap. III) til at revidere Regnskabet, hvilket blev fuldt godkendt. Med Hensyn til Formuens Anbringelse, besluttede Generalforsamlingen, da Lovene endnu ingen Regler indeholdt herom, at Foreningen

Mægler *Chr. Clemmensen*,
Odense.

skulde indkøbe 4000 Kr. kgl. 4 % Obligationer og 4000 Kr. sjællandske Jernbaneaktier. Ved Valgene, som sluttede Generalforsamlingen, fik den midlertidige Bestyrelses Medlemmer deres endelige Beføjelse, ligesom de to ovennævnte Mænd, der paa Bestyrelsens Anmodning havde revideret Regnskabet, nu ogsaa fik Mandat som Revisorer.

For at den ikke-mødegivende Del af Repræsentanterne og tillige hele Medlemskredsen (hvilken pr. 31. Marts 1875 omfattede ialt 719 Personer) kunde opnaa tilstrækkelig Besked om Foreningens Maal og Midler, blev der efter Generalforsamlingen udsendt en trykt Aars-

beretning med Regnskabsudtog og Medlemsfortegnelse. Bestyrelsen ledsagede denne Udsendelse med et Cirkulære, som, foranlediget af den manglende Tilslutning fra flere, navnlig større, Byer, hvor der bestod stedlige Hjælpekasser, bl. a. udtalte følgende:

»Da disse lokale Foreninger imidlertid kun formaa at yde meget smaa Understøttelser, og dermed nærværende Forening, naar den møder almindelig Tilslutning, vil blive i Stand til at yde mere passende og virksom Hjælp for trængende Handlende og deres Efterladte, maatte der vistnok kunne næres Haab om ogsaa i de større Byer at møde kraftig Deltagelse. Der turde saa meget mere være Grund til dette Haab, som denne Forening jo, langtfra at overflødiggjøre de bestaaende lokale Foreninger, tværtimod supplerer disses i Reglen tarvelige Virksomhed, idet den bestemmer Hjælpens Ydelse, uanset om en saadan oppebæres andetsteds fra. Bestyrelsen tillader sig derfor at knytte en indtrængende Opfordring til Alle om at virke for den størst mulige Tilslutning til Foreningen. Det forholdsvis lille, aarlige Bidrag af 10 Kr. vil ikke kunne afholde fra almindelig Deltagelse; men en saadan vil snart skabe Midler til at opnaa Foreningens Formaal: saavidt muligt at skaffe enhver trængende Handlende og deres Efterladte en klækkelig Hjælp i Nødens Stund.«

At en Institution som *P. U.* uundgaaeligt maatte hvile paa et Princip, hvorefter nyindmeldte Medlemmer ikke straks erholder Adgang til Understøttelse, men først skal gennemgaa en Carenstid, er ligesaa selvindlysende, som at Foreningen ikke kunde paabegynde Uddelingen af Understøttelser, forinden den, ved Opsparinger gennem en Aarrække, havde skaffet sig tilstrækkelig Konsolidering.

Ifølge det første Lovudkast var det oprindeligt paatænkt, at denne Konsolideringsperiode skulde vare 5 Aar. Men ved de Drøftelser, som Tanken derefter blev undergivet, fik man heldigvis Blik for, at 10 Aar, baade for Carens og for Kapitalopsamling, var en hensigtsmæssigere Frist. I Overensstemmelse hermed blev saa de definitive Love affattede; og Rigtigheden af dette Synspunkt er senere bleven fuldtud bekræftet gennem de indvundne Erfaringer.

Dog blev der, samtidig med at Hovedreglen saaledes kom til at lyde paa 10 Aar, i en anden Paragraf indsat den — heldigvis senere afskaffede — Undtagelsesregel, at Generalforsamlingen, hvis den fandt særlig Anledning dertil, ogsaa efter 5 Aars Forløb kunde tilstaa Understøttelse. Men denne Undtagelse blev kun — og tilmed efter megen Modstand — anvendt i et eneste Tilfælde, hvorved et Beløb

af 200 Kr. i hvert af Aarene 1881—84 tildeltes en særligt trængende Enke med 8 Børn.

Ved Udløbet af de 10 Aar havde Foreningen sammensparet en Formue af ca. 120,000 Kr. Til Forelæggelse paa den 10. Generalforsamling, der afholdtes den 16. Juli 1884 i Skelskør, havde Bestyrelsen affattet en kort, trykt Redegørelse, som sluttede med følgende Ord:

»Nu er Tidspunktet naaet, da Foreningen ogsaa begynder sin understøttende Virksomhed, idet dog en Trediedeel af Aarets Indtægter fremdeles skal benyttes til Grundfondets Forøgelse. Det er med blandede Følelser, at Bestyrelsen nu forelægger Generalforsamlingen sin Indstilling om Understøttelser, thi de allerede fremkomne Begjæringer vise, at Trangen er større, end Mange vistnok hidtil have anet, hvorfor man med Foreningens fremtidige Tarv for Øie har meent at maatte foreløbig være meget forsigtig. Men desto inderligere vil man føle Glæden over, at en Institution er kaldt til Live, der allerede nu i et ikke saa ganske ringe Omfang kan mildne tilstedeværende Trang, og giver Haab om, at den igjennem bestandig stigende Interesse fra Handelsstandens Side vil voxe saaledes i Kraft, at dens understøttende Virksomhed altid vil komme til at staa i Forhold til de Krav, Fremtiden vil stille.

Hvor tilfredsstillende saaledes dette Tilbageblik end er, maa det dog staa klart, at kun da vil Maalet fuldtud kunne naaes, naar ethvert Medlem af Handelsstanden i Provindserne opfatter det som en Æressag med forenede Kræfter at støtte denne Institution.

Gid da dette Haab snart maatte opfyldes!«

De ovenfor citerede Tal, som Generalforsamlingen fik meddelt om Foreningens Medlemskreds og Formue, er de samme der indleder den i Tillæget til nærværende Skrift aftrykte Medlems- og Virksomhedsstatistik II. Denne Statistik giver en synoptisk Oversigt over Hovedtrækkene i Foreningens Livsytringer Aar efter Aar, og den kan derved tydeligere end en i Ord formet Redegørelse belyse den Udvikling, Foreningen er undergaaet i Tidens Løb.

At Udviklingen endnu ikke er naaet til at virkeliggøre de Forhaabninger, der i sin Tid næredes af Foreningens Stiftere, er uomtvisteligt. Men paa den anden Side kan det ej heller bestrides, at Foreningen nu er saa rodfæstet og kærnesund, at den, naar blot det fornødne Propagandaarbejde ikke svigter, har de bedste Betingelser for at vinde frem til den Position, som Stifterne havde tiltænkt den.

II.

LOVGIVNINGSSARBEJDET I FORENINGEN

I det foregaaende Kapitel er allerede oplyst, at de Mænd, som stillede Forslaget om Understøttelsesforeningens Oprettelse, havde forberedt Sagen saaledes, at de straks paa det konstituerende Møde i Odense, den 26. Oktober 1873, fremlagde et foreløbigt Udkast til Love, som Basis for de Forhandlinger der skulde finde Sted.

Dette forberedende Skridt vidnede om en rosværdig Forstaaelse, *baade af*, at hensigtsmæssige administrative Regler, klart og tilpas fyldest udtrykt i Lovform, har vital Betydning for en Organisation, saavel indadtil som udadtil, og *af*, at den projekterede Forenings hele Beskaffenhed bedst lod sig drøfte paa Grundlag af et konkret, sort paa hvidt udformet, Lovforslag. Det var saaledes en overmaade for-tjenstfuld Handling af Forslagsstillerne at møde med dette Lovudkast, der var omhyggeligt formet i 30 Paragraffer og i det hele taget var præget af megen Omtanke. Opgaven var imidlertid langtfra let, thi da der kun fandtes lidet Materiale gennem anvendelige Forbilleder, var Forfatterne henvist til, paa de Punkter hvor Erfaringen manglede, at tage Fantasien til Hjælp og derved løbe den Risiko, som knytter sig til Ideer, der endnu er uprøvede.

Naturligvis kunde Udkastet ikke overalt stemme overens med det konstituerende Mødes Synspunkter, endsige de Krav som Foreningens Livsytringer senere viste sig at stille. Men alligevel afgav dette Udkast et værdifuldt Arbejdsgrundlag for Foreningens første Bestyrelse, der fik overdraget det Hverv at give Lovene den endelige Form.

De definitive Love, som blev skabt under disse Omstændigheder og som — tilligemed den i Kap. I gengivne Rundskrivelse af 1. Januar 1874 — blev udsendt til Kredse hvor der kunde forventes at være Jordbund for Sagen, havde følgende Ordlyd:

L O V E

for

Anderstøttelsesforeningen af Kjøbmænd m. Fl.

i Danmarks Kjøbstæder og Handelspladser,

Kjøbenhavn undtagen.

(Udarbejdet af den ved Delegeretmødet i Odense d. 26de Octbr. 1873
valgte midlertidige Bestyrelse.)

---

§ 1.

Foreningens Formaal er at understøtte:

- a) Medlemmer, som formedelst Alderdom eller Svaghed og forøvrigt uden nogen Skyld eller Brøde ere blevne trængende;
- b) Enfer efter Medlemmer af Foreningen, deres uconfirmerede Børn og fremdeles ugifte Døttre, Alle forsaavidt de ansees værdige og trængende.

§ 2.

Foreningen omfatter samtlige danske Kjøbstæder, Kjøbenhavn undtagen, samt følgende Handelspladser: Silkeborg, Løgstør, Nørre-Sundby, Struer, Frederiksbørf og Fage. Til Optagelse af andre Handelspladser udfordres en Generalforsamlings Beslutning.

§ 3.

Afgang til Optagelse i Foreningen staaer aaben for enhver uberhygget Person, der driver Kjøbmandshandel eller anden dermed beslægtet Næringsvei, saasom Vogehandlere, Skibschebere, Fabrikanter o. j. v.

De Medlemmer, der indtræde i Foreningen inden 1ste Januar 1875, erlægge et Indskud af 1 Rd.; efter den Tid af 2 Rd. Endvidere erlægges et aarligt Bidrag af 5 Rd.

§ 4.

Den, der ønsker sig optagen som Medlem af Foreningen, har herom til Repræsentanten i den By, hvor han boer, eller til Foreningens Bestyrelse at indgive skriftlig Begjæring, indeholdende hans fuldstændige Navn og Fødselsaar. Negter Bestyrelsen at optage ham som Medlem, kan han fordre Spørgsmaalet om sin Optagelse forelagt for en ordentlig Generalforsamling, hvis Beslutning er endelig og afgjørende. Naar Optagelsen er skeet, tilstiller Bestyrelsen ham skriftlig Meddelelse derom samt et Exemplar af Lovene.

§ 5.

Bliver Bidraget, der forfalder d. 1ste Juli, ikke betalt ved Anfordring og heller ikke tilstillet Bestyrelsen forinden næste Bidrag forfalder, udslettes Vedkommende som Medlem og kan kun igjen optages ved at berigtige sin Restance og paany at betale Indskud, for hvilket Bestyrelsen dog kan fritage ham, naar den finder at gyldig Grund har forhindret ham i at betale.

§ 6.

Fritagelse for at svare Bidrag vil, efter derom indgivet skriftlig Andragende og efter indhentet Erklæring fra Amtsrepræsentationen, af Bestyrelsen kunne tilstedes indtil videre, og saalænge et Medlem er under Faldit.

§ 7.

Medlemmernes Enker indtræde i deres Mænds Rettigheder og Forpligtelser.

§ 8.

Gjør noget Medlem sig skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, har Bestyrelsen at indstille ham til Udslettelse af Generalforsamlingen, der ogsaa uden saadan Indstilling kan tage Beslutning om et saadant Medlems Udslettelse, hvortil udfordres, at Totrediede af de tilstedeværende Medlemmer stemme derfor. Generalforsamlingens Beslutning er endelig og afgjørende.

§ 9.

I enhver Kjøbstad eller Handelsplads, som slutter sig til Foreningen med mindst 5 Medlemmer, vælge disse aarlig af deres egen Midte en Repræsentant. Findes paa et Sted ikke 5 Medlemmer, slutte de sig til nærmeste Kjøbstad.

Repræsentanten varetager for sin Kjøbstads Vedkommende Foreningens Tarv og optræder Medlemsbidragene i denne Kjøbstad.

Repræsentanterne for hvert Amt affatte i Forening Indstilling til Bestyrelsen om Optagelse og Undersøttelse m. v. samt afgiver de Erklæringer i Foreningens Anliggender, der maatte blive forlangt af Bestyrelsen. De vælge af deres Midte en Formand, der som Delegeret for Amtet møder paa Generalforsamlingerne.

§ 10.

Bestyrelsen, der bestaaer af 7 Medlemmer, vælges af Generalforsamlingen, og sammentræder senest en Maaned efter hvert nyt Valg, for indbyrdes at dele Forretningerne mellem sig. Bestyrelsen vælger af sin Midte en Formand, der sammenkalder Bestyrelsen, leder Forhandlingerne, modtager Breve, Pengesendelser og Ansøgninger m. v. Endvidere vælges en Næstformand, der fungerer i Formandens Forfald.

Medlemmerne af Bestyrelsen vælges for 2 Aar. Ved første Generalforsamling afgaaer ved Lodtrækning 3 og ved den følgende 4 Medlemmer, og saaledes fremdeles altid de længst fungerende. Gjenvalg kan finde Sted. De udføre deres Ar-

beide uden Bederlag, men Foreningen afholder alle Administrationsudgifter og godtgjør Befordringsudgifter for Reiser til Bestyrelsesmøder og Generalforsamlinger.

Afgaaer et Bestyrelsesmedlem i Løbet af Aaret, supplerer Bestyrelsen sig ved Valg af et andet Medlem af Foreningen.

Bestyrelsen antager en Lønnet Kassierer, der ikke er Medlem af Bestyrelsen; han fungerer tillige som Secretair.

§ 11.

Bestyrelsesmøder afholdes saa ofte, der maatte være Anledning dertil, og i alt Fald:

- a) saa umiddelbart som muligt efter at Begjæring om midlertidig Understøttelse er indgivet, for at fatte Beslutning desangaaende, dog kan Formanden bestemme, saafremt samtlige Bestyrelsesmedlemmer ikke alle boe i den By, hvor Foreningen har sit Sæde, om Beslutning kan afgjøres herom ved Correspondance med de fraværende Medlemmer og Repræsentanter for det Amt, hvorfra Ansøgningen er indkommen;
- b) i Mai Maaned, for at modtage og gennemgaae Regnskabet fra Kassieren.

Til at fatte Beslutninger udfordres, at mindst 4 Medlemmer ere tilstede, eller, naar Correspondance benyttes, at 5 Stemmer udtale sig for Sagen. I Bestyrelsesmøderne afgjøres Alt ved Stemmeslæthed; ere Stemmerne lige, betragtes Sagen som forkastet.

Resultatet af de stedbundne Forhandlinger indføres i Forhandlingsprotocollen og underskrives af de tilstedeværende Medlemmer.

§ 12.

Den øverste Magt i Foreningens Anliggender tilkommer Generalforsamlingerne, der dannes af en Delegeret for hvert Amt (§ 9) og Bestyrelsen. De afholdes i Odense, hvor Foreningen har sit Sæde, og indkaldes af Bestyrelsens Formand med 14 Dages Varsel gennem „Berlingske Tidende“ og ved skriftlig Meddelelse til Amtsrepræsentanterne. Bekjendtgjørelsen skal indeholde Angivelse af Mødetid og Sted samt Opgivelse af Forhandlingsgjenstandene. Kun de Gjenstande, der saaledes ere bekjendtgjorte, kunne komme under Afstemning.

For Reiser til Generalforsamlinger godtgjør Foreningen havte Befordringsudgifter.

§ 13.

Den ordentlige Generalforsamling afholdes i Begyndelsen af Juli Maaned og paa denne foretages:

- a) Meddelelse om Foreningens Tilstand og Virksomhed i det forløbne Regnskabsaar;
- b) Decision af det reviberede Regnskab for Aaret, der gaaer fra 1ste April til 31te Marts;
- c) Vedtagelse af vedvarende Understøttelser;
- d) Fastsættelse af et Beløb, der, til midlertidige Understøttelser, stilles til Bestyrelsens Raadighed;

- e) Valg af Bestyrelse;
- f) Valg af 2 Revisorer til at gennemgaae næste Aars Regnskab;
- g) Forslag fra Bestyrelsen eller Medlemmer, hvilke sidste maa være indleverede til Bestyrelsen inden 1ste Juni.

§ 14.

Overordentlige Generalforsamlinger afholdes, naar Bestyrelsen dertil finder Anledning eller naar mindst 10 Repræsentanter indgive skriftlig Begjæring derom til Bestyrelsen, med Angivelse af Forhandlingsgjenstandene.

§ 15.

Generalforsamlingernes Forhandlinger ledes af en med Stemmeflerhed valgt Dirigent. Resultatet af Forhandlingerne indføres i Forhandlingsprotocollen. Det Indførte underskrives af Dirigenten og Bestyrelsen.

Paa de ordinære Generalforsamlinger afgjøres Alt, med Undtagelse af Medlemmers Udskiftelse (§ 8), Understøttelsers Dphør (§ 21) og Forandring i disse Love (§ 24), ved simpel Stemmeflerhed, hvorimod der paa overordentlige Generalforsamlinger kun kan tages gyldig Beslutning, naar Halvdelen af Repræsentanterne ere tilstede, og deraf Totrebedele stemme for Forslaget.

§ 16.

Foreningens Fond dannes af:

- a) Indstudene;
- b) Aarsbidragene;
- c) indbundne Renter og
- d) frivillige Gaver.

Disse Indtægter benyttes i de første 10 Aar udelukkende til Opjæmning.

§ 17.

Efterhaanden som de opsparede Summer ere tilstrækkelige dertil, anbringes de paa bedste og hensigtsmæssigste Maade i gode og anerkjendt solide Værdipapirer. De saaledes erhvervede Aktiver forsynes med Prohibitivpaategning, der underskrives af Formanden og 2 Bestyrelsesmedlemmer og kun kan udskiftes, transporteres eller opkøbes paa samme Maade

Foreningens samtlige Værdipapirer deponeres i Høens Discontokasse. Renterne hæves af Formanden.

§ 18.

Understøttelse ydes:

- A. som vedvarende, der bevilges af de ordentlige Generalforsamlinger med indtil 200 Rd.:
  - 1) til Medlemmer, som i 10 Aar have svaret Bidrag og findes værdige og trængende;
  - 2) til Medlemmers Enker og Børn i Henshold til § 1, uanset hvor længe Forsørgeren har svaret Bidrag.

B. som midlertidige, der bevilges af Bestyrelsen for et Aar ad Gangen med indtil 100 Rd.:

til Medlemmer, der have været 5 Aar Bidragydende og ved Sygdom eller Fallit etc. ere blevne trængende.

Hvis Generalforsamlingen dertil maatte finde særlig Anledning, kan den ogsaa efter 5 Aars Forløb tilstaae Understøttelser, der dog samlede ikke maa overstige Trediedelen af Aarets Indtægter. Naar Foreningen har bestaaet i 10 Aar, maa der anvendes indtil Trediedele af Aarsindtægterne, medens en Trediedeel deraf altid skal henlægges til Fondens Forøgelse.

Understøttelse kan ydes, om ogsaa Vedkommende nyder Understøttelse af en local Forening.

§ 19.

Enhvert Medlem, der vil begjære vedvarende Understøttelse, maa indgive sin Begjæring til Bestyrelsens Formand inden Udgangen af Marts Maaned og meddele de Oplysninger, der forlanges i et dertil indrettet Schema, som erholdes hos Repræsentanterne.

Bestyrelsen indhenter derefter hos Amtsrepræsentationens Formand Erklæring over Andragendet.

For Begjæring om midlertidig Understøttelse gælder de samme Regler, men Indlevering kan finde Sted til Foreningens Formand til enhver Tid af Aaret.

Amtsrepræsentationen afgiver til Bestyrelsen hvert Aar Erklæring om de i Kredsen Understøttedes Trang og Værdighed.

§ 20.

De vedvarende Understøttelser udbetales kvartalsvis med en Fjerdedeel hver Gang; de midlertidige efter Bestyrelsens nærmere Bestemmelse.

Formanden meddeler hvert Aar Kasfereren en Fortegnelse over de tilstaaede Understøttelser, der derefter udbetales imod Vedkommendes Dvitering.

§ 21.

Den vedvarende Understøttelse kan ophøre, naar Generalforsamlingen med Trefjerdedeel af de afgivne Stemmer mener, at Trangen eller Værdigheden ikke længer er tilstede, og den en Enke tilstaaede Understøttelse ophører, naar hun gifter sig igjen.

§ 22.

Naar et Medlem ophører at have Understøttelse, kan han igjen indtræde som bidragydende Medlem.

§ 23.

Naar Bestyrelsen har gennemgaaet og godkjendt Regnskabet, der aflægges i en dertil indrettet Bog, overleveres det, ledsaget af samtlige Bilag, gennem For-

manden til Revisorerne, der ere pligtige til i Løbet af 14 Dage at revidere og tilbagelevere Regnskabet med deres Bemærkninger. Efterat Bemærkningerne ere besvarede af Bestyrelsen, forelægges Regnskabet for Generalforsamlingen til Decision.

Paa Forlangende er Bestyrelsen pligtig til at give Revisorerne Udgang til Foreningens Bøger.

Naar Regnskabet er revideret, trykkes et Udtog deraf og omdeles til Foreningens Medlemmer tilligemed en Medlemsliste.

§ 24.

Beslutning om Forandring af disse Loves §§ 1, 24 og 25 kan kun finde Sted, naar Forslag derom paa 2 paa hinanden følgende ordentlige Generalforsamlinger vedtages af Totrediede af de tilstedeværende Medlemmer. Forandringer af de øvrige Paragrafer kan skee paa en ordentlig eller overordentlig Generalforsamling, naar Totrediede af de tilstedeværende Medlemmer stemme derfor.

§ 25.

Foreningens Opløsning kan kun vedtages af en overordentlig Generalforsamling, hvortil samtlige Repræsentanter i Danmarks Kjøbstæder og Handelspladser hver for sig skriftlig ere indkaldte, og naar Trejjerde af de tilstedeværende Medlemmer stemme derfor. I dette Tilfælde overgives Foreningens Formue til en af Statens Myndigheder med Anmodning om, at forvalte Kapitalen og anvende dens Renter nærmest mulig i Overensstemmelse med disse Loves § 1. Vil den eller de Myndigheder, til hvilke man har henvendt sig, ikke modtage Midlerne, indkaldes en ny overordentlig Generalforsamling, paa samme Maade som i denne Paragraf foreskrevet, til med simpel Stemmeslæthed at tage Beslutning om, i hvilket veldædigst Viemod Midlerne skulle anvendes.

§ 26.

Midlertidig Bestemmelse.

Den af Mødet d. 26de Octbr. 1873 valgte midlertidige Bestyrelse har at af fatte Lovene i Overensstemmelse med de paa Mødet vedtagne Grundtræk og at sende disse Love til de forskjellige Handelsforeninger eller, hvor saadanne ikke findes, til Mænd, der maa antages at ville virke for, at Medlemmer snarest indtegnes.

Naar saadan Indmeldelse har fundet Sted, vælge de indtegnede Medlemmer i Slutningen af Februar en Repræsentant for hver Kjøbstad eller Handelsplads, hvor der er mindst 5 Medlemmer.

I den første Halvdeel af Marts samles hvert Amts Repræsentanter for at vælge en Formand.

Udfaldet af disse Valg meddeles den midlertidige Bestyrelse, der derefter sammenkalder Repræsentanternes Formænd til i Forening med den midlertidige Bestyrelse endelig at vedtage Lovene og vælge en Bestyrelse for de første Aar.

Ihvorvel disse Love viste sig at være et paa sunde Hovedprincipper bygget Arbejde, kunde det naturligvis ikke undgaas, at Foreholdenes Udvikling tilligemed de gennem Foreningens Administration efterhaanden indvundne Erfaringer krævede, dels at nogle Detailler maatte ændres, og dels at nogle Huller maatte udfyldes. Lovene maatte derfor i Aarenes Løb undergaa en Række Revisioner. Saaledes blev ret omfattende Ændringer indført 1883, med Henblik paa at Uddelingen af Understøttelser skulde tage sin Begyndelse det paa følgende Aar. Senere Revisioner af større eller mindre Betydning fandt Sted 1885, 1888, 1890, 1893, 1896, 1897, 1898, 1902, 1904, 1907, 1910 og 1918.

Herved blev Lovene, med Hensyn til en Række Detailler, naturligvis mere tidssvarende; men samtidig fik de et overmaade sammensflettet Præg. Revisionerne bragte nemlig dels irrationelle Sammenblandinger af forskelligartede Emner, dels Brist i Harmonien mellem enkelte af Bestemmelserne, fordi de oprindelige Grundtanker jævnlig blev tabt af Syne, en Omstændighed der dog kunde finde nogen Undskyldning i, at de oversete Tanker ikke fremgik tilstrækkeligt tydeligt af de paagældende Bestemmelser Ordlyd.

Da der saaledes var Trang baade til en klarere Formulering og til en forbedret Ordning af Stoffet, og da der tillige savnedes Lovfæstelse af forskellige Bestemmelser, som havde vundet Hævd gennem Praxis, fremsatte Bestyrelsen paa Generalforsamlingen 1918 et, med udførlige Motiver ledsaget, Forslag til nye Love, hvilket, under Bibeholdelse af alle levedygtige Tanker fra de gamle Loves Indhold, fremtraadte som en fuldstændig Omstøbning af Formen.

I Betragtning af, at dette Forslag ikke blot var bygget over mangeaarige Erfaringer, men tillige i enkelte Retninger (navnlig med Hensyn til Kredsinddelingen, jfr. de til § 19 knyttede Bemærkninger) fik en i de gamle Love savnet Elasticitet, gik man ud fra, at hyppige Lovændringer skulde høre Fortiden til. Det nye Lovforslag blev derfor undergivet den Regel, at dets Indhold samt eventuelle senere Ændringer deri først opnaar Gyldighed, efter at en Generalforsamlings Vedtagelse desangaaende er stadfæstet af det paa følgende Aars Generalforsamling. I de gamle Love gjaldt denne Regel kun for den første § (om Foreningens Opgave) og for den sidste § (om Foreningens Oplosning); de øvrige Bestemmelser kunde derimod ændres ved blot een Behandling, ja endog, siden 1893 — uden den oprindeligt foreskrevne kvalificerede Majoritet — ved simpel Stemmeferlighed, et Princip som

blev særlig ubetryggende, fordi *P. U.*'s Generalforsamlinger, der jo er Møder for Delegerede med Cirkulationsmandat, normalt kun overværes af en Fjerdedel af Repræsentanterne.

Forslaget blev vedtaget ved første Behandling 1918 og fik Stadfæstelse 1919. Men trods megen Flid, som var anvendt paa disse nye Love, viste det sig snart, at ogsaa de tiltrængte nogle Retoucheringer. Hermed gik man i Gang i de paafølgende Aar, med det Resultat at en revideret Nyudgave af Lovene, efter at være underkastet to Behandlinger, fik Stadfæstelsesvedtagelse paa Generalforsamlingen 1922. Da disse nugældende Love som sagt hviler paa Erfaringer, der er høstede indenfor selve Foreningen, vil de forhaabentlig bevare Livskraft i en lang Aarrække.

Lovene er forholdsvis udførligt affattede, baade fordi de skal have Karakter af en tydelig Instruktionsbog, og fordi man har tilstræbt, hvor dette kunde ske uden utilbørlig Bredde, at lade Motiverne skinne igennem, for derved at sikre de bærende Grundtanker mod Forglemmelse.

For at etablere »Brobygning« mellem de foran aftrykte, fra Foreningens Stiftelse stammende Love og de nuværende Lovbestemmelser, er disse sidste i den her efterfølgende Gengivelse ledsaget, Paragraf for Paragraf, af Kommentarer om det paagældende Emnes Udvikling indenfor Foreningen, idet en vis Grad af Kendskab, endog til de forladte Standpunkter, kan have ikke blot historisk Interesse, men ogsaa være af praktisk Værdi ved at tjene til Advarsel mod Gentagelser af Misgreb. Desuden er der, hvor Emnet giver Anledning dertil, vedføjet Bemærkninger om visse Forudsætninger, som, uden at være direkte udtrykt i Lovbestemmelsernes Ordlyd, har været bestemmende ved deres Affattelse og derfor tør anses for at have Betydning ved deres Praktisering.

Denne Fremstillingsform kan nok hist og her foraarsage Gentagelser, idet der findes en Del Tilfælde, hvor et og samme Forhold har en saadan Tilknytning til flere forskellige Paragraffer i Lovene, at det af Anskuelighedshensyn maa omtales i enhver af de mer eller mindre selvstændige Redegørelser, som vedrører det paagældende Emne. Men Skyggesiderne herved skulde formentlig rigeligt opvejes gennem Fordelene ved, at Emnernes direkte Tilknytning til de progressivt ordnede Lovregler vil lette Orienteringen i Stoffet, som jo — da Foreningens Forhold er ret komplicerede — spænder over en betydelig Række Felter.

Love

for

Provinshandelsstandens Understøttelsesforening

Lovene er (jfr. § 52) vedtaget 2 Gange paa de ordinære
Generalforsamlinger i Odense, første Gang den 11. Juli 1921
og anden Gang den 4. Juli 1922.

Indholdsfortegnelse.

---

	§ §
Foreningens Art, Stiftelse, Navn, Hjemsted og Omraade	1—2
Adgang til Understøttelse, Carens og Anciennet	3—4
Medlemmerne og deres Optagelse	5—9
Forbindelsen mellem Medlemmerne og Administrationen	10
Medlemsafgifterne og deres Erlæggelse	11—15
Udmeldelser, Genoptagelser og Udelukkelser	16—18
Repræsentanterne, Kredsdeling og Delegerede	19—23
Repræsentation i København samt Rejseagent	24
Bestyrelsen	25—29
Revisionen	30—31
Sekretariatet	32—33
Aarsregnskabet	34
Tillidsmændenes Udgifter	35
Generalforsamlingen	36—41
Midlerne og deres Forvaltning	42—46
Understøttelserne og Andragenderne derom	47—50
Aarsberetningen	51
Lovændringer	52
Foreningens Opløsning	53
Vedvarende Understøttelser (midlertidig Bestemmelse)	54

Oversigt over de i Lovene fastsatte

Tidsfrister

med Henvisning til de paagældende Paragraffer.

Regnskabsaaret løber fra 1. April til 31. Marts (§§ 11, 33, 34).

---

	§ §
April:	
Aarsregnskabet opgøres i Sekretariatet	33
Repræsentantgrupperne holder Møde om ordinære Understøttelser...	22 (49)
Indgivelse af Forslag til den ordinære Generalforsamling	38 e
Maj:	
Aarsregnskabet overleveres til Revisionen	34 (31)
Andragender om ordinær Understøttelse bogføres i Sekretariatet	33
Juni:	
Betaling af Kontingent	12 b
Bestyrelsen holder Møde om ordinære Understøttelser	27
Indvarsling til den ordinære Generalforsamling	37 (38)
Sidste Frist for Andragender om Kontingentfrihed	14
Juli:	
Ordinær Generalforsamling	38
Sidste Indsendelsesfrist for Kontingent uden Straffetillæg	12 b
August:	
Udbetaling af ordinære Understøttelser for første Halvaar	49
Medlemslisten trykkes	51
Februar:	
Udbetaling af ordinære Understøttelser for andet Halvaar	49
Sidste Frist for Udmeldelser inden nyt Regnskabsaar	16
Marts:	
Indgivelse af Andragender om ordinær Understøttelse	49
Valg af Repræsentant hvert fjerde Aar	20
Sidste Frist for Berigtigelse af Kontingent med Straffetillæg	15

§ 1.

Provinshandelsstandens Understøttelsesforening (»*P. U.*«) er en indenfor Medlemmernes Kreds virkende Velgørenhedsinstitution, som — under Navn af »Understøttelsesforeningen af Kjøbmænd m. fl. i Danmarks Kjøbstæder og Handelspladser, Kjøbenhavn undtagen« — blev stiftet den 26. Oktober 1873 i Odense, hvor Foreningen har **Sæde og Hjemsted**.

ad 1. Foreningens Navn var oprindelig foreslaet saaledes: »Understøttelsesforeningen af Kjøbmænd i Danmarks Kjøbstæder, Kjøbenhavn undtagen«, hvilket harmonerede med, at den første Sætning i Lovudkastets § 2 havde følgende Ordlyd: »Adgang til at blive optagen i Foreningen staaer aaben for enhver uberygtet Person, der har løst Næringsbeviis som *Kjøbmand* i en af Landets Kjøbstæder og er bosiddende der.« Men da det konstituerende Møde i Odense fandt denne Ramme for snæver, blev der efter »Kjøbmand« tilføjet »med Flere«, samt efter »Kjøbstæder« tilføjet »og Handelspladser« (jfr. Bemærkningerne til § 5 og § 19). Denne vidtløftige Benævnelse blev 1910 afløst af Foreningens nuværende, mindre tunge men ikke mindre programangivende Navn.

Ordene »en indenfor Medlemmernes Kreds virkende Velgørenhedsinstitution« blev 1922 tilføjet, for allerede i Lovens første § at præcisere Foreningens Karakter.

At Foreningens Sæde stede har været i Odense, er en naturlig Følge af dens Tilblivelseshistorie. Lovreglen herom fandtes, som en ret tilfældig Indskudsbemærkning, i den opr. § 12, men blev i 1883 overflyttet til § 2, hvor den mere naturligt hørte hjemme.

§ 2.

P. U.'s **Omraade** for Optagelse af ordinære Medlemmer er alene den danske Provins; altsaa ikke København med Frederiksberg, Nordre Birk og Søndre Birk med Amager, ejheller Danmarks Bilande.

ad 2. Foreningens Egenskab af ren Provinsinstitution blev fra første Færd angivet i den gamle Navnebetegnelse, ikke blot ved Ordene »Kjøbenhavn undtagen«, men ogsaa ved den stærke Fremholdelse af Ordet »Kjøbmand«, idet Købmandsborgerskab ikke meddeles i København (jfr. Bem. til § 5).

At Virkefeltet saaledes blev begrænset til Provinsen faldt ganske naturligt. Særlig i ældre Tid formede Handelsstandens Gerning og Livsforhold sig væsentligt anderledes i Hovedstaden end i Provinsen, og under disse forskelligartede Forhold fik Erhvervets Udøvere uvilkaarligt saa afvigende Synspunkter, at det vilde være faldet vanskeligt for Hovedstadsfolk at anlægge retvisende Maalestokke ved Bedømmelsen af Provinsfolks Forhold, og omvendt; og Fællesskab, som er egnet til at afsløre Misforstaaelser med deraf flydende Konflikter, er ikke attraaværdigt. Men selv om denne Vanskelighed ikke havde været uovervindelig, navnlig da den Aar efter Aar er i Aftagende, saa var der paa det heromhandlede Felt ingen Grund til Fællesskab, da Forholdene naturligt havde medført, at Standsfællerne i Hovedstaden allerede havde sine egne Velgørenhedsmidler paa det forholdsvis fremskredne Tidspunkt, da nærværende Forening optog Sagen for Provinsens Vedkommende.

Begrebet »København« har *P. U.* i Praxis stede fortolket som »Storkøbenhavn«, idet Nyoptagelse af Medlemmer hverken er sket i Frederiksberg eller i de omliggende Distrikter. Men i Foreningens Love blev en Bestemmelse af Begrebet først indsat ved Omstøbningen 1919.

§ 3.

P. U.'s **Formaal** er at yde Understøttelse (§§ 47—50) til værdige trængende:

- a) *ordinære Medlemmer* (§ 5) — herunder ogsaa *Enker*, der i Henhold til § 7 fortsætter deres Mænds Medlemsforhold — som paa Grund af Alderdom, Svagelighed eller uforskyldt Modgang er kommen i trange Kaar, og som fyldestgør de i § 4 ommeldte Forudsætninger om Anciennet.

Understøttelse kan dog ikke tilstaa et Medlem, der forsætligt har unddraget sig Forsørgelsespligten mod sine under litr. c nedenfor nævnte Paarørende, forinden han skadesløst har tilbagebetalt Foreningens alt, hvad den maatte have udredet til disse.

- b) *Sønner under 18 Aar og ugifte Døtre af afdøde Medlemmer* af enhver Klasse — ordinære (§ 5), ekstraordinære (§ 8) og Æresmedlemmer (§ 9) — hvis Medlemsforhold var i Kraft, da Døden indtraadte, selv om Vedkommede endnu ikke havde overstaet sin Carenstid (§ 4).

Understøttelse kan dog ikke tilstaa dem særskilt, naar Foreningen samtidig understøtter deres Moder eller Stedmoder.

- c) *Hustruer*, som er forladte (men ikke separerede eller fraskilte), og moderløse *Børn*, som er under 18 Aar, af *iliveværende ordinære Medlemmer*, der — efter at Samlivet med deres Familie er ophævet — undlader at opfylde deres Forsørgelsespligt, forudsat Medlemsforholdet (uanset om Vedkommende var Carens- eller Anciennetetsmedlem) endnu var i Kraft, da Samlivets Ophævelse fandt Sted.

Sættes en saadan Mands Medlemsforhold ud af Kraft iflg. §§ 15, 16 og 18, efter at hans Samliv med Familien er ophævet, kan Hustruen desuagtet bevare Adgang til Understøttelse, saafremt hun herom indgiver Andragende inden et Aar efter at bemeldte Medlemsforhold er ophørt; Børnene bevarer Adgangen uden Andragende. Afgaar Manden ved Døden, kan Hustruen, ifald han har været Anciennetetsmedlem, genoptage hans Medlemsforhold saaledes som ommeldt i § 7 Stk. 2.

ad 3. Foreningens **Formaal** var angivet i de oprindelige Loves § 1, i hvis Ordlyd der 1883 skete den mere formelle end reelle Ændring, at Ordene »forøvrigt uden nogen Skyld eller Brøde« blev afløst af »Uheld«.

Paragraffens litr. a har altid ommeldt de Personer, som er *Medlemmer* af Foreningen. Den udtrykkelige Bemærkning om at ogsaa *Enkerne* henhører under denne Kategori blev imidlertid først tilføjet 1919. Tidligere stod *Enkerne* nemlig opført under litr. b udenfor Medlemskredsen og i Gruppe med Børnene, som ikke har Adgang til Medlemsforhold; men dette var jo en Inkonsekvens, idet man havde tabt af Syne, at de samme Loves § 7 bestemte, at »Medlemmernes *Enker* indtræde i deres Mænds Rettigheder og Forpligtelser« (se iøvrigt Bem. til nugældende § 7).

Hvad *Børnene* angaar, da blev den ældre Betegnelse »ukonfirmerede« for Sønernes Vedkommende afløst 1919 af Aldersgrænsen 18 Aar. For *Døtrene* har Spørgs-

maalet om Konfirmation eller Aldersgrænse faktisk aldrig haft Betydning, da det afgørende Moment ligger i Ordet »ugift«, som stedse har staaet i Lovene.

At *forladte Hustruer* kan opnaa Hjælp, endog uden de Carensbestemmelser som gælder for Enkerne ligesaavel som for de mandlige Medlemmer, er en Tilføjelse, der stammer fra 1898. Denne Begunstigelse for de forladte Hustruer er en Liberalitet, som kunde synes teoretisk vilkaarlig; men den motiveres med, at en forladt Hustrus Stilling kan være særlig vanskelig, idet andre Døre for Hjælp ofte vil være lukkede for hende. Desuden forekommer Tilfældet indenfor *P. U.* saa sjældent (jfr. Kolonne 4 i Forsørgelsesstatistikken i Tillæget til nærværende Skrift), at det ikke nævneværdigt paavirker Foreningens Økonomi.

§ 4.

Om Carens og Anciennetet gælder følgende:

- a) I Carens, uden Adgang til selv at erholde Understøttelse, staar alle ordinære Medlemmer de første 10 (ti) Aar efter deres Optagelse i Foreningen.

Carensmedlemmerne skal, uden Adgang til Fritagelse, svare Kontingent. Restance har de Følger, som angives i § 15.

- b) Til *Anciennetet* oprykker Medlemmerne efter overstaaet Carenstid. Anciennetet kan ikke erhverves ved samlede Kontingentbetalinger for flere Aar; Bestemmelsen om den 10-aarige Carenstid gælder for alle ordinære Medlemmer, ogsaa de livsvarige (§ 13).

Anciennetsmedlemmerne har, naar Omstændighederne taler derfor, Adgang til Understøttelse (§§ 49 og 50) og Kontingentfritagelse (§ 14).

ad 4. Nødvendigheden af en Carenstid har fra første Færd (jfr. Kap. I) frembudt sig som selvfølgelig. For yderligere Tydelighed blev der 1883 i de opr. Love indsat en ny § 8 saalydende: »Ret til at søge Understøttelse kan ikke tilkøbes ved Betaling af Aarsbidrag for et vist Antal Aar forud før Optagelsen har fundet Sted.«

Ifølge den opr. § 18 krævedes:

a) ved de af *Generalforsamlingen* bevilgede »vedvarende« Understøttelser, 10 Aars Carens for selve de mandlige Medlemmer; derimod ingen Carens for de Paarørende (som jo aldrig selv kommer i Medlemsforhold til Foreningen), ejheller for Enkerne (ihvorvel en Enke, iflg. § 7, maatte fortsætte Ægtefællens Medlemsforhold);

b) ved de af *Bestyrelsen* bevilgede »midlertidige« Understøttelser (til Medlemmer som pludselig, ved Sygdom eller Fallit, var kommen i Trang) 5 Aars Carens.

Disse Regler blev efterhaanden ændrede saaledes:

ad a) Den 23. August 1897 blev Pligten for en Enke til at udstaa den resterende Del af Mandens 10 Aars Carenstid indført, med Virkning for enhver Enke hvis Mands Optagelse i Foreningen var sket senere end den nævnte Dato.

ad b) Ved de omfattende Lovændringer i 1883 — altsaa Aaret før den regulære Uddeling af Understøttelser tog sin Begyndelse — udfyldtes et Hul i Bestemmelsen, idet man da indsatte, at Bestyrelsens Bevillinger ogsaa maatte omfatte Enker (hvilke, som nævnt under a, den Gang var fritagne for Carens) og Børn.

I 1890 blev den for »midlertidige« Bevillinger til Medlemmerne gældende Carenstid forhøjet fra 5 til 8 Aar, med Virkning for ethvert Medlem som blev optaget senere end 1. April 1891. Og da Praksis havde vist, at Lovenes Bestemmelser om disse kortere Carensperioder kun var et dødt Bogstav, fastslog de omstøbte Love af 1919, at al Carenstid ensartet skal være 10 Aar.

§ 5.

Som **ordinært Medlem** af *P. U.* kan optages enhver uberygtet Mand, der er bosiddende i den danske Provins (jfr. § 2) og driver selvstændig Handelsvirksomhed af enhver Branche en gros eller en detail (dog ikke Høkere eller andre Smaahandlende) eller dermed beslægtet Næringsvej, herunder Bankiers og Vekselerere, Skibsredere (men ikke Førere, selv om de ejer eget Skib), Fabrikanter (men ikke Haandværkere) o. lign., Forretningsførere og Prokurister ved forannævnte Virksomheder, administrerende Direktører og andre overordnede Tjenestemænd i Banker, Sparekasser, Forsikringselskaber o. lign. eller i betydeligere Aktieforetagender af finansiell, merkantil eller industriel Art, Speditører og selvstændige Pladsagenter (men ikke egentlige Handelsrejsende), endvidere Indehavere af Bestallinger som autoriseret Vejer & Maaler eller Mægler.

Der optages kun saadanne Mænd, som ved Indmeldelsen formenes at sidde i saa betryggede Kaar, at Bestyrelsen ikke ser Sandsynlighed for, at Vedkommende vil falde Foreningen til Byrde.

Kvinder kan ikke nyoptages; men en Enke efter et ordinært Medlem kan (se § 7) fortsætte sin Mands Medlemsforhold, saaledes at hun indtræder henholdsvis i hans Carensold eller i hans Anciennet.

ad 5. Ordlyden »bosiddende i den danske Provins« har den Forhistorie, at Foreningen siden 1910 ogsaa giver Adgang for Landhandlende, medens den indtil da (iflg. opr. § 4 og § 9) kun havde optaget Medlemmer, som var bosiddende i Byerne (se iøvrigt Bem. til § 1 og § 19).

Med Hensyn til de Livsstillinger som kvalificerer til Medlemskab, undergik Definitionen i opr. § 3: »Personer, der driver Købmandshandel eller anden dermed beslægtet Næringsvej, saasom Boghandlere, Skibsredere, Fabrikanter o. s. v.« efterhaanden en Række Ændringer. 1883 blev saaledes tilføjet: »Kvindelige Handlende, eller Enker hvis afdøde Mænd ikke have været Medlemmer, kunne ikke optages.« 1890 blev efter Ordet »Skibsredere« indsat »(herunder dog ikke Skibskaptainer, eller Skippere der fører eget Skib, eller Andre, der kun eje Part i saadant, men kun Ejere af flere Skibe der, uden selv at være Fører, driver Skibsrederi som Hovederhverv)«, og 1898 blev i denne Parentes, efter Ordene »herunder dog ikke«, tilføjet: »Detailhandlere, naar deres Næringsvej ikke udelukkende er Købmandshandel«.

Denne sidste Tilføjelse gjorde den i Forvejen ingenlunde klare Bestemmelse endnu mere uklar. I det oprindelige Udkast til Love hvilede Benyttelsen af Ordet »Købmand« paa en konsekvent Forudsætning, idet Foreningen tænkte begrænset til Personer med Købmandsborgerskab; men saaledes som allerede oplyst i Bem. til § 1 blev denne Forudsætning straks brudt, ved at den konstituerende Forsamling fandt den paatænkte Ramme for snæver. Imidlertid er det ikke uforstaaeligt, at Foreningens Fædre gerne vilde bibeholde det smukke gamle Ord »Købmand« i Foreningens Titel; men den Maade, hvorpaa de bibeholdt det i Lovparagraffen om Kvalifikation for Medlemskab, var ingenlunde velovervejet. Efter gammeldags populær Sprogbrug vilde man nemlig ved Ordet »Købmandshandel« i Provinsen nærmest mene »en, fra aaben Bod drevet, blandet Forretning, hvor Kolonialvarer spiller en fremtrædende Rolle«; men det var jo netop ikke Mening at begrænse Foreningens Opgave saaledes.

Fremfor alt burde der i Foreningens Love have været anvendt Udtryk, som ikke kolliderede med de Betegnelser, der allerede var fastslaaet ved Statens fra 1857 stammende Næringslov, da det maatte ligge nær at antage, at Udtrykkene i Foreningens Love skulde forstaaes paa samme Maade som i Næringsloven. Denne sonderer indenfor bunden Næring imellem:

Grosserere, der ikke maa handle fra aaben Bod og ikke maa sælge Vareposter under visse Kvanta eller til lavere Værdi end 40 Kr.;

Detailhandlere, der kun maa handle fra aaben Bod og kun sælge Vareposter under Engroshandelens Grænse; og

Købmænd, der ikke er bundne ved tilsvarende Begrænsninger (Købmandsborgerskab meddeles forøvrigt kun udenfor København).

Endvidere kan der faas særlige Borgerskaber for Vinhandlere, Tømmerhandlere og Materialister. Handlende i disse Brancher har altid hørt til *P. U.*'s Publikum; hvorimod Høkere (ifølge Næringsloven skal Høkerhandels væsentligste Genstand være Fødevarer af indenlandsk Produktion) ikke formentes egnede til Optagelse. Boghandel — der udtrykkelig var fremhævet i *P. U.*'s ældre Love — er ikke Genstand for særligt Borgerskab; denne Art Forretning drives i Provinsen af Personer med almindeligt Borgerskab, enten som Købmand eller Detailhandler. Og da Næringslovens Bestemmelse om Maksimalgrænse for Detailhandleres Varesalg efterhaanden er bleven et dødt Bogstav, er mange betydelige Forretninger, baade i Kolonial, Iseenkram og Tekstil, drevet paa Detailhandlerborgerskab. Det er da ogsaa en Kendsgerning, at der blandt *P. U.*'s Medlemmer altid har været mange Detailhandlere, trods den modstridende Ordlyd af Foreningens ældre Love.

Paa den anden Side udviklede Forholdene i Foreningen sig saaledes, at Besiddelse af Borgerskab ingenlunde blev et absolut Krav for Adgang til Medlemskab. Denne Synsmaade faldt saa meget mere i Traad med Samfundsudviklingen, som Antallet af Sparekasser, Banker, merkantile Aktieselskaber og lignende Sammenslutninger har været i stigende Tilvækst; og saadanne Bedrifters Forretningsførere, der gennemgaaende er uden personligt Borgerskab, egner sig udmærket for Indtrædelse i *P. U.*

Det bestemmende Synspunkt blev derfor, at Adgangen til Medlemskab maatte betinges af, at Vedkommende indtager en tilstrækkeligt overordnet Stilling; og ud fra disse Forudsætninger er Lovenes nuværende Ordlyd affattet. Den særlige Tilføjelse angaaende Indehavere af Monopol-Bestallinger som autoriseret Vejer og Maaler eller Mægler er indsat, fordi Medlemslisten fra gammel Tid omfatter adskillige af disse bestaltede Personligheder, hvem det ganske vist er udtrykkelig forment at drive Handelsvirksomhed, men som dog ved Arten af deres Erhverv er saa nøje knyttede til Handelsstanden, at de rettelig hører hjemme indenfor *P. U.*

Bestemmelsen om, at Medlemmerne ved deres Optagelse skal sidde i betryggede økonomiske Kaar, fik først 1898 Plads i Lovene. Men allerede paa Generalforsamlingen 1890, da Kravene om Understøttelse viste sig at overstige Foreningens Ydeevne, havde Bestyrelsens Formand paapeget, at Tilgangen til Foreningen altfor meget havde omfattet Elementer, hvis økonomiske Stilling var for svag. Og det paafølgende Aar rummede den trykte Beretning, efter en statistisk Oversigt over Tilgang og Afgang af Medlemmer, følgende Notits:

»Det vil heraf fremgaa, at medens Foreningen den 1ste Juli 1891 ialt havde været tiltraadt af 2171 Medlemmer, var Medlemstallet dog kun 1601, idet 570 ere afgaaede af forskjellige Grunde, deraf alene 412 som Restanter. Naar dertil kommer, at 121 af de nuværende 1601 Medlemmer, foruden 4 Døttre efter afdøde Medlemmer, nyde 16904 Kr. i Understøttelser, er det klart, at der ej er gaaet frem med fornøden Omsigt ved Optagelse af Medlemmer. Det gaar paa ingen

Maade an at optage Medlemmer, som efter al Sandsynlighed ville blive nydende Kontingentet er jo kun 10 Kr. aarlig, og dette vilde jo være meget for lavt, hvis forholdsvis mange af de, der indmeldes som Medlemmer, blive Understøttelsesøgende. Ved Foreningens Stiftelse havde man tænkt sig at kunne yde faste Understøttelser af indtil 400 Kr. og midlertidige af indtil 200 Kr. Dette er af misforstaaet Godhed af mange af d'Hrr. Repræsentanter bleven opfattet saaledes, at de have opfordret Folk, som allerede, da de optoges som Medlemmer, vare trængende til Understøttelse, til at indmelde sig som Medlemmer. Disse have saa ved Slægt og Venners Hjælp betalt Kontingent i den Aarrække, som var nødvendig for at være berettiget til Understøttelse, og derefter have de strax meldt sig som Trængende. Følgen heraf er, at man har været nødsaget til Aar for Aar at gjøre Understøttelserne mindre og mindre, og Bestyrelsen har da ofte, da Foreningens Midler var utilstrækkelige, med Beklagelse maattet afvise Andragender fra Andragere som virkelig led Nød.

Bestyrelsen retter derfor en indstændig Opfordring til d'Hrr. Repræsentanter om at være varsomme med at foreslaa Medlemmers Optagelse, samt en ligesaa indtrængende Opfordring ogsaa til Foreningens Medlemmer om hver især i sin Kreds at virke for, at Foreningen faar livlig Tilgang af Mænd, som give deres Bidrag for at støtte en god Sag, uden Bagtanke om at tegne sig en Assurance.«

Tilgangen af Medlemmer belyses ved den i Aarsberetningerne offentliggjorte Medlems- og Virksomhedsstatistik, som findes gengivet i Tillæget til nærværende Skrift. Denne Statistiks første Del (hvis Kolonner er nummereret med smaa Bogstaver) er en specificeret Oversigt vedrørende det sidst forløbne Aar; den giver bl. a. et letoverskueligt Billede af den Udbredelse Foreningen har vunden i de forskellige Distrikter. Billedet er talende, omend ingenlunde tilfredsstillende, da det vidner om, at Foreningen endnu savner Indpas i store Dele af Landet; det rummer saaledes en kraftig Opfordring til at arbejde for Fremgang, især da dette Arbejde bedre end forhen kan udføres nu, hvor Foreningens Forhold fremgaar klart af tidssvarende Love og oplysende Aarsberetninger. Statistikkens anden Del (hvis Kolonner er nummereret med store Bogstaver) er en Sammenstilling af Hovedresultaterne i alle Foreningens Leveaar og giver derved et meget instruktivt Billede af den stedfundne Udvikling. Denne Statistiks Kolonner B - K belyser den Tilgang af Medlemmer, Foreningen har haft i Aarens Løb, og angiver endvidere Tallene saavel for Afgang som for Avancement fra Carens til Anciennetet.

Da Antallet af Foreningens mandlige Medlemmer kun er et Par Tusinde, medens Antallet af de i den danske Provins bosatte Mænd, som maa formenes at være kvalificerede til Medlemskab, skønsmæssigt tør ansættes til ca. 16,000 (dette Tal beror paa en Oplysning, der i 1922 velvilligt er givet af Statistisk Departement), kan man ogsaa heraf se, at Foreningen endnu tiltrænger et stort propagatorisk Arbejde.

§ 6.

Begæring om Optagelse i *P. U.* rettes til Kredsens Repræsentant (§ 21, jfr. § 19) eller, hvor en saadan ikke findes, til Foreningens Sekretariat (§ 32). Den, der ønsker sig optaget, erholder hos Repræsentanten (eventuelt Sekretariatet) et af Bestyrelsen affattet Skema til nøjagtig Udfyldning. Repræsentanten indsender det udfyldte Skema til Bestyrelsen, som derefter bestemmer, hvorvidt Begæringen kan tages til Følge.

Bevilges Begæringen, erholder Vedkommende, mod Betaling af Afgift som ommeldt i § 12 a, et af Formanden paa Bestyrelsens Vegne underskrevet Medlemsbrev, hvorefter Optagelsen har Virkning fra Begyndelsen af det løbende Regnskabsaar. Det nye Medlem erholder tillige et Eksempplar af Foreningens Love.

Nægter Bestyrelsen at optage Vedkommende, kan han forlange Sagen forelagt for den første ordinære Generalforsamling, hvis Afgørelse af Spørgsmaalet er endelig.

ad 6. Denne Paragraf er bygget over det i Aarenes Løb lidet ændrede Indhold af opr. § 4. Bestemmelsen om, at Indmeldelsesbegæring skal affattes paa skematisk Blanket, stammer fra 1883. Paa Blanketten — der omfatter fulde Navn, Fødested, Fødselsdatum, Livsstilling og Adresse — afgiver Kredsens Repræsentant en for Foreningens Administration vejledende Erklæring om Vedkommendes Forhold.

§ 7.

En **Enke**, som i Henhold til § 5 Stk. 3 vil fortsætte sin Mands Medlemsforhold til Foreningen, skal herom gennem Repræsentanten, inden 6 Maaneder efter Mandens Død, give skriftlig Anmeldelse med Angivelse af sit fulde Navn og sin Alder. Var den Afdødes Medlemsret livsvarig, er denne, saaledes som ommeldt i § 13, fortløbende for Enken; hendes Anmeldelse skal da afgives snarest muligt og kun oplyse fulde Navn og Alder.

Et forhenværende Anciennetetsmedlems forladte Hustru, der har bevaret Adgangen til Understøttelse saaledes som angivet i § 3 c, kan, naar hun bliver Enke, genoptage sin Mands Medlemsforhold, saafremt Generalforsamlingen paa Bestyrelsens Indstilling meddeler Samtykke hertil.

Enker har Valgret som ommeldt i § 20, men de er ikke selv valgbare til Hvervene som Repræsentant, Bestyrelsesmedlem eller Revisor.

Gifter en Enke sig paany, udtræder hun af Medlemsforholdet til Foreningen.

ad 7. De ældre Loves Fremstilling af Enkers Forhold til Foreningen var, saaledes som allerede antydet i Bem. til § 3, præget af Uklarhed.

Uagtet Enkerne, ifølge de opr. Loves § 7, indtraadte i deres Ægtefælles Rettigheder og Forpligtelser — altsaa som Medlemmer af Foreningen — var de ved samme Loves §§ 1 og 18 stillede i Klasse med andre Understøttede (Børnene), der ikke har Adgang til Medlemsforholdet.

Fejlen er først rettet ved Lovene af 1919, som udbygger det rigtige Princip i den opr. § 7, idet en velstillet Enke ikke bør savne Opfordring til vedblivende at yde Kontingent. Enkernes Antal, blandt de Anciennetetsmedlemmer som Foreningen omfattede i 1922/23, udgjorde 156 understøttede, 69 kontingentfrie og 110 kontingentydende.

Den betimelige Bestemmelse om, at Enken indenfor en vis Frist skal erklære, om hun vil indtræde i Mandens Medlemsforhold, stammer fra 1890. Tilføjelsen om, at Enken udtræder, naar Enkestanden ophæves ved nyt Ægteskab, blev indsat allerede 1883.

§ 8.

Som **ekstraordinære Medlemmer** kan, efter Reglerne i § 6, optages Mænd, som med Hensyn til Livsstilling fyldestgør Bestemmelserne i § 5, men som paa Grund af deres Bosted er afskaarne fra at blive ordinære Medlemmer.

Ekstraordinære Medlemmer kan ikke selv erholde Understøttelse af Foreningen og har hverken Valgret eller Valgbarhed.

ad 8. Reglen om, at Foreningen kan optage ekstraordinære Medlemmer, indførtes 1902 ved en Tilføjelse til gl. § 3. Den oprindelige Formulering lød »uden Hensyn til Hjemsted«, hvilket praktisk talt betød »boende i København eller i Udlandet«. Men først i 1922 blev det præciseret, at med Hensyn til Livsstilling skal de ekstraordinære Medlemmer fyldestgøre de samme Betingelser som de ordinære. Andre, der vil støtte Foreningen, kan tegne sig som Ydere af frivillige Aarsbidrag (jfr. Kap. VII b).

I 1922 blev endvidere, ved den nugældende Ordlyd af § 3 b, indført Mulighed for, at afdøde ekstraordinære Medlemmers værdige og trængende Børn kan understøttes af Foreningen.

I Aarenes Løb er ialt 8 Personer indtraadt som ekstraordinære Medlemmer.

§ 9.

Til **Æresmedlemmer** kan Generalforsamlingen, efter Forslag af Bestyrelsen, udnævne Mænd eller Kvinder, som staar i et særligt for tjenstfuldt Forhold til Foreningen.

Ordinære Medlemmer eller deres Enker, som forfremmes til Æresmedlemmer, bevarer deres fulde Medlemsrettigheder.

ad 9. Æresmedlemmer var ikke omtalt i Lovene før 1919, uagtet de første Udnævnelser allerede skete 1901, saaledes som belyst i Kap. V, der ligeledes udviser, at Foreningen i Aarenes Løb har foretaget ialt 7 saadanne Udnævnelser. Børn af Æresmedlemmer kan, i Lighed med Børn af ekstraordinære Medlemmer (jfr. Bem. til § 8), erholde Understøttelse ifølge § 3 b.

§ 10.

Forbindelsen med *P. U.* opretholder Medlemmerne almindeligvis gennem Repræsentanterne (§§ 19—24).

Ved Flytning fra en Kreds til en anden skal vedkommende Medlem melde saavel Afgang som Tilgang hos de respektive Repræsentanter. Flytter Medlemmet til et Sted, hvor Foreningen ikke har nogen Repræsentantkreds, eller til Udlandet, melder han Afgang hos Repræsentanten for den Kreds, han fraflytter, og retter derefter sine Sendelser direkte til Foreningens Sekretariat i Odense.

Har et Medlem ikke anmeldt sin Flytning inden 2 Maaneders Forløb, kan Bestyrelsen idømme ham en Bøde af 5 Kroner.

ad 10. En saadan Bestemmelse, der savnedes i de oprindelige Love, blev som en ny § 5 indført 1883.

§ 11.

Afgifterne, som ordinære og ekstraordinære Medlemmer (Æresmedlemmer er afgiftsfri) svarer til Foreningen, bestaar i:

- a) et *Indskud* af 5 (fem) Kroner een Gang for alle;
- b) et *aaarligt Kontingent* af 15 (femten) Kroner for Regnskabsaaaret, som er 1. April—31. Marts.

ad 11. Ifølge den opr. § 3 var Indskudet 4 Kr. (dog kun 2 Kr. for Personer, der indmeldte sig inden d. 1. Januar 1875) og Kontingentet 10 Kr. Generalforsamlingen 1918 forhøjede — med de gamle Loves lette Adgang til Lovændringer — disse Tal til de nugældende Satser: 5 Kr. Indskud og 15 Kr. Kontingent, fra 1. April 1919 at regne. Herved opnaaedes, at disse forhøjede Satser fik Gyldighed straks fra Begyndelsen af det Regnskabsaar, i hvilket de omstøbte Love, der 1918 fremsattes til første Behandling, erholdt den forventede Stadfæstelsesvedtagelse.

Den nævnte Forhøjelse af Satsene blev vedtaget med 16 Stemmer mod 4, efter at en tilstedeværende Repræsentants Ændringsforslag om at afskaffe Indskudet og forhøje Kontingentet til 20 Kr. kun havde opnaaet 2 Jastemmer. Forhøjelsen — om hvilken Bestyrelsen udtalte, at 15 Kr. nutildags var et langt beskednere Beløb end 10 Kr. paa det Tidspunkt da Foreningen stiftedes — var en Nødvendighed, fordi Administrationsomkostningerne var steget og fordi man ved Lovenes Omstøbning indførte det rationelle Princip, at Carensmedlemmernes Kontingenter ikke maa anvendes til Udbetaling af Understøttelser, forinden de samme Personer er avancerede til Anciennetet og saaledes har Adgang til, i Tilfælde af Trang, selv at nyde Foreningens Goder (jfr. Bem. til § 4 og § 42).

§ 12.

Betalingen af Medlemsafgifter er undergivet følgende Bestemmelser:

- a) For *nyoptagne* Medlemmer forfalder saavel Indskudet som fuldt Kontingent for det løbende Regnskabsaar til Betaling straks ved Optagelsen. Beløbet erlægges til Kredsens Repræsentant.
- b) For de *øvrige* Medlemmer forfalder Kontingentet den 1. Juni, og Beløbet erlægges som Regel til Kredsens Repræsentant, efter dennes Paakrav, inden Maanedens Udgang. Dersom Kontingentet ikke betales paa Anfordring, skal vedkommende Medlem uden yderligere Paakrav indsende det, tillige med et Straffetillæg af 1 Øre for hver Dag Betalingen præsteres efter 1. August, portofrit til Sekretariatet i Odense (om Restance se § 15). Samme Regel om Kontingentets direkte Indsendelse til Odense gælder for de udenfor Repræsentantkredsene boende Medlemmer (se § 10 Stk. 2).

ad 12. Ifølge den opr. § 5 forfalder Kontingentet til Betaling den 1. Juli. At Forfaldsterminen ligger et Stykke ind i Aaret, der løber fra 1. April til 31. Marts, er begrundet ved, at i Aarets første Kvartal er Sekretariatet saa stærkt optaget af Aarsregnskabet og Andragenderne (jfr. § 33), at det behøver en Henstand, forinden det beslaglægges med Korrespondance om Kontingenternes Inkassation.

Imidlertid har man efter nøje Overvejelse fundet, at Forfaldsterminen nok turde fremrykkes til den 1. Juni, og at Inkassationsperioden, som ved Lovene af

1919 var bleven ansat til 3 Maaneder, kunde reduceres til 2. Dette begrundes med, at Fremkomsten af den aarlige Beretning, som skal ledsages af en ikke forældet Medlemsliste, bør ske forinden Aaret er for langt fremskredet, da dette Aarskrift er af stor Værdi for Propagandaen.

For at understøtte Overholdelsen af Tidsfristerne, indførtes i 1919 Bestemmelsen om Straffetillæg for Kontingentbetaling senere end den Dato, der ifl. § 51 gælder for Medlemslistens Affattelse.

§ 13.

Livsvarig Medlemsret for sig og sin eventuelle Enke, saalænge hun forbliver ugift (jfr. § 7), kan ethvert ordinært Medlem erhverve ved en samlet Indbetaling af 25 Kontingenter, uden Fradrag af hvad Vedkommende eventuelt maatte have ydet for tidligere Regnskabaar.

Livsvarige Medlemmer er med Hensyn til Carens og Anciennetet undergivet Bestemmelserne i § 4. Saalænge de ikke nyder Understøttelse af Foreningen, har de Valgret og Valgbarhed efter de i § 20 indeholdte Regler for Kontingentydere. Deres Medlemsret kan fortabes i Henhold til § 18.

ad 13. Denne Bestemmelse, der giver velstillede Medlemmer en udmærket Lejlighed til at skaffe sig selv en bekvem Ordning og Foreningen en kærkommen Støtte, stammer fra 1919. Desværre har den langtfra opnaaet den Benyttelse, som den fortjener, idet hidtil kun 33 Medlemmer har gjort Brug deraf.

§ 14.

Fritagelse for at svare Kontingent kan Bestyrelsen bevilge, dog kun for eet Regnskabsaar ad Gangen, til økonomisk trykkede Anciennetsmedlemmer, naar Vedkommende gennem Kredsens Repræsentant indgiver skriftligt Andragende herom, og dette, forsynet med Repræsentantens Anbefaling, er Bestyrelsen i Hænde inden Udgangen af Juni.

For Enker kan Fritagelse ske efter Indstilling af Repræsentanten, uden særligt Andragende fra den Paagældende.

Som gyldigt Andragende om Kontingentfritagelse gælder ogsaa Andragende om ordinær Understøttelse (§ 49). Nydere af Understøttelse er kontingentfri i det paagældende Regnskabsaar.

ad 14. Adgang til Kontingentfritagelse var allerede forudset ved den opr. § 6 (senere 9). Den første Ordlyd »indtil videre, og saalænge et Medlem er under Fallit« blev 1883 ændret til »et Aar ad Gangen«. Siden 1910 gælder den Regel, at for Enker kan Sagen ordnes gennem Indstilling fra Repræsentanten, uden særligt Andragende fra Enken selv.

Bestemmelsen om, at Nyderne er fritaget for at svare Kontingent, hviler paa en i 1884 — altsaa samme Aar hvor Uddelingen af ordinære Understøttelser paa begyndtes — fattet Generalforsamlingsbeslutning, der 1890 blev optaget i den ovennævnte §. Men 1898 indskrænkedes Bestemmelsen saaledes, at denne Kontingentfrihed kun gjaldt Nydere, hvis Understøttelsesportioner var lavere end 100 Kr. Aar-

sagen hertil var selvfølgelig, at Kravene til Kassen havde vokset sig større end Ydeevnen (jfr. Bem. til § 45), hvorved man fandt, at det udadtil præsenterede sig anseeligere, naar Portionerne ansattes til 100 Kr. (idet Kontingentafkortningerne ikke blev synlige i Understøttelsesfortegnelsen), end hvis man røbede den nøgne Sandhed: 90 Kr. Denne Humbug blev heldigvis bragt til Ophør ved en Lovændring 1910, som genindførte fuld Kontingentfrihed for samtlige Nydere.

§ 15.

Restance af Kontingent skal inden Regnskabsaarets Udgang være berigtiget, enten ved Betaling ifølge § 12 *b* eller ved Bevilling af Kontingentfrihed ifølge § 14.

Dersom saadan Berigtigelse er forsømt, udslettes Vedkommende af Foreningen, saaledes at Medlemsforholdets Ophør har Virkning fra Begyndelsen af det Regnskabsaar, for hvilket Kontingentet ikke er berigtiget.

I særlige Tilfælde, hvor det bevisliggøres, at den manglende Berigtigelse skyldes en Medlemmet utilregnelig Aarsag, kan Generalforsamlingen paa Bestyrelsens Indstilling ophæve Udslettelsen og dens Følger, imod at Vedkommende efterbetaler de resterende Kontingenter (som da ikke rammes af det i § 12 ommeldte Straffetillæg). En saadan Efterbetaling skal dog ikke finde Sted for en forladt Hustru, som bliver Enke og som i Henhold til § 7 Stk. 2 fortsætter Mandens Medlemsforhold.

ad 15. Den opr. § 5 (senere 6), som bestemte hvorledes der forholdes overfor Restanter, fik 1890 en Tilføjelse om, at den Person, som paa Grund af Restance havde været udslettet af Medlemslisten, men, efter at have berigtiget Forholdet, blev genoptaget i Foreningen, var at betragte som nyt Medlem, — altsaa havde tabt sin erhvervede Anciennet. 1896 blev dette modificeret ved en Tilføjelse om, at naar Restancen var foranlediget ved en vedkommende Medlem utilregnelig Aarsag, kunde en Generalforsamlingsbeslutning annullere Udslettelsen uden Tab af Anciennet.

Det sidste Punktum i den nugældende § er indført 1922.

§ 16.

Udmeldelser skal indgives skriftligt enten til Repræsentanterne eller direkte til Sekretariatet og kan kun ske med mindst en Maanedes Varsel til et Regnskabsaars Udløb.

ad 16. Muligheden for Udmeldelser var ikke forudset i de oprindelige Love, men en Tilføjelse herom blev 1883 indsat i § 5 (som samtidig ændredes til 6).

§ 17.

Forhenværende Medlemmer kan — bortset fra de Tilfælde som omhandles i § 15 Stk. 3, jfr. § 7 Stk. 2 — ikke generhverve deres tidligere Rettigheder i Foreningen; men de kan, dersom Forholdene taler derfor, optages som nye Medlemmer ifølge Reglerne i § 6.

ad 17. En Bestemmelse af samme Indhold blev, som en ny § 7, indsat 1883.

§ 18.

Udelukkelse af Medlemmer kan foretages i Tilfælde, hvor Vedkommende, mod bedre Vidende, har givet urigtige Oplysninger i Andragender, eller hvor Vedkommende af anden Aarsag — saasom ved at have gjort sig skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling — findes uværdig til at forblive i Foreningen.

Repræsentanterne har Pligt til at bringe saadanne Tilfælde til Bestyrelsens Kundskab. Bestyrelsen undersøger Sagens Omstændigheder og fremsætter — naar Anken findes tilstrækkeligt begrundet — Indstilling til Generalforsamlingen om at udelukke Vedkommende af Foreningen. Generalforsamlingen træffer den endelige Afgørelse. Til Udelukkelsens Vedtagelse kræves en Majoritet af to Trediedele af de afgivne Stemmer.

De Udelukkede fortaber deres Medlemsrettigheder og erholder ingen Tilbagebetaling af deres Ydelser til Foreningen.

ad 18. En tilsvarende Bestemmelse findes i opr. § 8 (senere 11).

§ 19.

Repræsentantkreds danner enhver Repræsentantby tilligemed det den omgivende Distrikt, hvis Udstrækning fastsættes af Bestyrelsen.

Adkomst til at være Repræsentantby — d. v. s. Sæde for en Repræsentant — har enhver i den danske Provins (jfr. § 2) beliggende By, som enten har Købstadrettigheder eller, paa det Tidspunkt da den bliver Repræsentantby, tæller over 2000 Indbyggere, og som har mindst 5 af Foreningens valgberettigede Medlemmer (se § 20 Stk. 3) bosiddende i selve Byen. Dersom dette Medlemstal i Byen ikke opretholdes, fratræder Repræsentanten sin Stilling, og Bestyrelsen foretager den derved nødvendiggjorte Omlægning af Distriktet.

Naar Bestyrelsen finder, at Forholdene taler derfor, kan den henholdsvis oprette eller nedlægge Repræsentantkredse paa Øer, som har over 2000 Beboere men ingen By med dette Antal Indbyggere.

ad 19. Det første Grundlag for disse Bestemmelser findes i den opr. § 9 (senere 12) samt § 2. Herefter var det — saaledes som ogsaa Foreningens gamle Navn udviste — givet, at Adgangen først og fremmest skulde staa aaben for de dertil kvalificerede Personer, som var bosiddende i de privilegerede Købstæder; dog saaledes at Foreningen ogsaa kunde indrømme Jævnbyrdighed til andre Pladser, der, ifølge behørig Generalforsamlingsbeslutning, var udtrykkelig godkendt af Foreningen. Men Bestemmelsen om, at en By skulde omfatte mindst 5 Medlemmer for at blive Sæde for en Repræsentant, og at Medlemmer i Byer, der ikke opfyldte denne Forudsætning, skulde »slutte sig til nærmeste Købstad«, harmonerede jo ikke helt med den paafølgende Bestemmelse om, at Repræsentanten kun »for sin Købstads Vedkommende« skulde varetage Gerningen. Derfor blev i denne Forbindelse Ordet »Købstad« 1898 ombyttet med »Distrikt«; men da der ikke samtidig indsattes nogen Lovbestemmelse om Distrikternes Afgrænsning, var Forholdet endnu langt fra tilstrækkeligt klarlagt.

løvrigt undergik Bestemmelsen, saalænge de gamle Love bestod, ingen anden Ændring, end at Ordet »Handelsplads« — efter allerede i 1898 at have faaet Tilføjelsen »etc.« — i 1910 blev ombyttet med »de under § 2 nævnte Handelspladser etc.«; en saadan Navngivelse af 6 Pladser fandtes jo fra første Færd i den opr. § 2. Hertil er imidlertid at bemærke, at Foreningens Opfattelse af Ordet »Handelsplads« var i Disharmoni med den i Statens Lovgivning benyttede Udtryksmaade (ligesom Tilfældet var ved Foreningens Anvendelse af Ordene »Købmand« og »Detailhandler«, jfr. Bem. til § 5); thi Foreningen paaagtede ikke den Begrænsning, at ifølge juridisk Sprogbrug betyder »Handelsplads« en, med visse Privilegier af lavere Grad end Købstædernes Privilegium, udstyret By. Handelspladserne i Danmark var: Silkeborg, Løgstør, Nørresundby, Frederiksværk, Marstal og Frederiksberg. De fire førstnævnte, der altsaa stod udtrykkelig nævnt i *P. U.*'s oprindelige Love, er senere ophøjet til Købstæder; og Frederiksberg har, som værende uløseligt knyttet til København, altid staaet udenfor Foreningens Omraade. Alle andre Byer end Købstæderne og de nævnte 6 Handelspladser var, juridisk set, kun Landsbyer (Sognekommuner).

Siden *P. U.*'s Stiftelse har imidlertid Landsbyerne, navnlig gennem Stationsbyernes kraftige Udvikling, taget et saadant Opsving, at man nutildags maa regne mere med den Realitet, at selve Byen bestaar, end med den Formalitet, om den er udstyret med officielt Privilegium eller ikke. Hertil tager Statens nyere Lovgivning ogsaa Hensyn, ved at Landkommuners bymæssige Bebyggelser med over 2000 Indbyggere nu i nogle Henseender jævnføres med Provinsens Købstæder. I denne Forbindelse skal dog nævnes, at 4 af de med Danmark genforenede sønderjydske Byer: Løgumkloster, Nørborg, Augustenborg og Christiansfeld har den officielle Betegnelse »Flække«; men dette Forhold berører jo ikke *P. U.*, efter den Affattelse Bestemmelser om Repræsentantbyerne har faaet i Foreningens nugældende Love.

I den opr. § 2 var altsaa, under den fejlagtige Betegnelse »Handelspladser«, nævnt Struer og Faxe. I 1876 tilføjedes Læsø, 1878 Fanø, 1887 Hørsholm og 1898 Marstal, hvilken sidste By jo forøvrigt netop er kgl. privilegeret »Handelsplads«. Bemærkelsesværdigt er det, at i 1889 nægtede Generalforsamlingen at aabne Adgang for Esbjerg, »fordi man overfor denne Bys forcerede Fremgang vilde se Tiden lidt an«, og for Jyderup, »fordi denne By er en Landstation, der ifølge Lovenes Bydende ikke kunde optages«.

Forholdenes Udvikling havde imidlertid den naturlige Følge, at Foreningen (siden 1910) blev gjort tilgængelig for Landhandlende. Men da man forsømt samtidig at give Lovenes § 2 en rationel Ordlyd, blev den gamle Ordning, hvorefter en »Handelsplads« kun kunde blive Repræsentantby, naar der forelaa en særlig Generalforsamlingsbeslutning desangaaende, en meningsløs Spændetrøje. Thi en rimelig Adgang til at forøge Repræsentanternes Antal er ikke blot et passende Hensyn overfor Medlemmerne, men ogsaa selve det gode Formaal kan høste direkte Gavn deraf, da der saaledes kan skabes flere Tillidsmænd med Forpligtelse til at virke som Propagatorer for Foreningen.

En generel Regel om, hvorledes de betydeligere Ikke-Købstæder med et vist Antal Medlemmer kan blive Sæde for en Repræsentant, blev derfor indført ved de omstøbte Love 1919, idet man da fastslog, at Indbyggerantallet fremtidig skulde tjene som Kriterium. Herved ansatte man først Tallet til 1300, af Hensyn til Hørsholm (en faktisk overflødig Hensyntagen, da Hørsholms Optagelse i Foreningen var en gammel Kendsgerning); dette havde saa tilfølge, at der samme Aar dannedes Repræsentantkreds i Ringe. Men 1922 indførtes det mere rationelle Tal 2000, for at opnaa Overensstemmelse med de Synspunkter, der, som ovennævnt, har Hjemmel i Statens Nutidslovgivning.

§ 20.

Valget af Kredsens Repræsentant — der skal være bosiddende i Repræsentantbyen og, i Henhold til § 10, opretholde Forbindelsen mellem Medlemmerne og Foreningen — foretages paa et i Repræsentantbyen afholdt Møde, hvortil de Valgberettigede i Kredsen indkaldes skriftligt med en Uges Varsel.

Indkaldelsen og Ledelsen af Mødet besørges — paa Bestyrelsens Foranstaltning og i Overensstemmelse med dens Forskrifter — af den fungerende Repræsentant eller, hvor en saadan ikke findes, af det Medlem, Bestyrelsen opfordrer dertil.

Valgberettigede er samtlige kontingentydende ordinære Medlemmer i Kredsen. Valgbare er alene de valgberettigede mandlige Medlemmer, der er bosiddende i selve Repræsentantbyen.

De ordinære Valg afholdes i Marts og gælder en Periode af 4 Regnskabsåar. Suppleringsvalg eller Valg i nyoprettede Kredse gælder den resterende Del af den løbende Valgperiode.

Valgresultatet indberettes af den Valgte straks til Foreningens Sekretariat.

ad 20. I en landsomfattende Forening som *P. U.*, hvor Medlemmernes Antal — selv om det aldrig har været tilnærmelsesvis saa højt, som det burde være, jfr. Bem. til § 5 — andrager mange Hundrede rundtom boende Personer, kan Medlemsretten paa Generalforsamlingerne (hvis Uundværlighed omtales i Bem. til § 38) naturligvis kun udøves gennem Repræsentanter. Men ligesom Ydernes Adkomst til indenfor deres Kreds at vælge deres egen Repræsentant er en elementær Medlemsrettighed, saaledes ledsages denne Ret — baade selvfølgelig og uafviseligt — af en moralsk Pligt for Vælgerne til at besætte Repræsentantstillingerne med Personligheder, som er fuldtud kvalificerede til at røgte Gerningen.

Det maa nemlig ikke tabes af Syne, at Repræsentantens Gerning strækker sig væsentligt videre end til at give Møde paa Generalforsamlingen. Han skal ikke blot, saaledes som ommeldt i § 10, opretholde Forbindelsen mellem de allerede indmeldte Personer og Foreningen; men det paahviler ham tillige at virke for god Tilgang af nye Medlemmer og overhovedet at hjælpe Foreningen til Fremgang, ved at varetage dens Tare i Overensstemmelse med Lovene og Bestyrelsens Instruktioner (se § 21). Thi lokale Agenter kan Foreningen ikke undvære, og at lægge Agentvirksomheden over paa andre Hænder end Repræsentanternes vilde være ganske uholdbart eller rettere sagt umuligt. Den Omstændighed, at Repræsentanten har sit Mandat ifølge et Valg, der er foretaget af Medlemmerne i hans Hjemstavn, formindsker altsaa ingenlunde hans Pligter som Lokalagent for Foreningens centrale Administration; og dette vigtige Forhold maa som sagt ikke overses, naar Valget foretages.

En — efter Byernes alfabetiske Rækkefølge ordnet — kronologisk Navnefortegnelse over alle de Mænd, der har været Foreningens Repræsentanter, findes i Kap. III.

§ 21.

Repræsentanterne har til Opgave, hver i sin Kreds, at varetage Foreningens Tare.

Der paahviler saaledes enhver Repræsentant Pligt til at virke for god Tilgang af Medlemmer, at afkræve nysafdøde Medlemmers Enker de i § 7

ommeldte Anmeldelser vedrørende Fortsættelse af Medlemsforholdet, at opkræve og indsende saavel Medlemsafgifter som andre Ydelser til Foreningen, at besørge Uddeling af Foreningens Tryksager, at holde Sekretariatet underrettet om Forandringer i Medlemslisterne, at bistaa ved Indgivelsen af Andragender til Foreningen, herunder tillige at retlede de respektive Andragere, at afgive Erklæringer, som Bestyrelsen maatte afæske ham om Forhold, der vedrører Foreningen; kort sagt samvittighedsfuldt at røgte det Arbejde, som Stillingen og Bestyrelsens Instruktioner kræver.

Forbindelsen mellem Repræsentanterne og Foreningens Administration sker — foruden ved den i § 23, jfr. § 36, nævnte Deltagelse i Generalforsamlingerne — almindeligvis skriftligt. Dog kan Bestyrelsen, i særlige Tilfælde hvor den anser mundtlig Drøftelse for nødvendig, indkalde Repræsentanter til Konference (se § 35).

Forsømmer en Repræsentant sin Gerning som saadan, ved gentagne Gange ikke at afgive de ham paahvilende skriftlige Besvarelser og Indberetninger til Bestyrelsen, eller ved at undlade Optrædelse og Indsendelse af Medlemsafgifter, eller ved overhovedet at udvise Ligeegyldighed mod de Pligter, der som ovennævnt paahviler ham, da er Bestyrelsen berettiget til, ved Meddelelse i anbefalet Brev, at afskedige ham.

Naar saadan Afskedigelse er foretaget, retter Bestyrelsen Opfordring til et andet Medlem i Kredsen om midlertidigt at overtage Repræsentationen og snarest belejligt foranstalte Nyvalg i Henhold til § 20.

ad 21. Hovedtrækkene i Repræsentanternes Gerning fandtes beskrevet, men altfor ufuldstændigt, i den opr. § 9 (senere 12). Den mere udførlige Instruktion stammer først fra 1919 (jfr. iøvrigt Bem. til § 20).

Til den gamle Paragraf blev i 1873 knyttet en Bestemmelse, der bemyndigede Bestyrelsen til at afskedige forsømmelige Repræsentanter. En saadan Bestemmelse maa selvfølgelig ikke savnes i Lovene, men den maa lige saa selvfølgelig kun yderst nødtigt benyttes. Nødvendigheden herfor skulde ogsaa kun være ringe, fordi *P. U.*'s Formaal i sig selv er saa smukt, at det for alle Foreningens Tillidsmænd skulde indebære en alvorlig Stimulans til at røgte Gerningen paa bedste Maade.

Bestyrelsens Adkomst til at indkalde Repræsentanterne til særlige Konferencer blev først lovfæstet 1919, men havde da allerede været praktiseret ved det Plenarmøde, der den 5. Juli 1915 blev afholdt til Drøftelse af Forholdet til Statens Forsørgelseslovgivning (se Kap. VIII). En saadan Indkaldelse vil ligeledes finde Sted ved Foreningens Jubilæum den 26. Oktober 1923.

§ 22.

Ved **Repræsentantgrupper** forstaaes Sammenslutninger, saavel af geografisk nærliggende Kredse som af Repræsentanterne for disse. Sammenslutningen foretages af Bestyrelsen, der herved drager Omsorg for, at en Gruppe saavidt muligt omfatter 4 Kredse.

Indenfor hver Gruppe bør Repræsentanterne samles aarlig i April Maaned til et Møde, hvor de i Fællesskab behandler eventuelle Fore-

spørger fra Bestyrelsen samt afgiver Erklæringer over de modtagne Andragender om ordinær Understøttelse (§ 49).

ad 22. Det vilde være for kostbart for Foreningens Kasse, og tilmed i adskillige Tilfælde for besværligt for Repræsentanterne selv, om der paahvilede disse en Pligt til hvert Aar at give Møde paa Generalforsamlingerne. Derfor har Lovene altid forudset Nødvendigheden af en Ordning, hvorved Repræsentanterne efter Naboskab deles i mindre Grupper, for at holde indbyrdes Raadslagning om deres respektive Grupperes Anliggender og, i Tilknytning hertil, lade vedkommende Gruppe repræsentere ved en stemmeberettiget Delegeret paa Generalforsamlingen.

Den opr. § 9 krævede endog, at alle Indstillinger (herunder ogsaa Erklæringer om Optagelse) skulde affattes af vedkommende Gruppens Medlemmer »i Forening«. Dette vidtgaaende Krav til Samarbejde mellem Repræsentanterne blev imidlertid frafaldet 1883 (samtidig med at Paragraftallet 9 blev ændret til 12). Men 1904 blev, i god Harmoni med Bestemmelsens Grundtanke, fastslaaet en udtrykkelig Pligt for Gruppens Leder til hvert Aar i April at sammenkalde dens øvrige Medlemmer til et Møde, for at de i Fællesskab kunde affatte Erklæringer over de Gruppen vedrørende Andragender om Understøttelse. Denne Bestemmelse blev ogsaa opretholdt i de omstøbte Love. Men da disses reviderede Nyudgave forelaa til første Behandling paa Generalforsamlingen 1921, stillede en tilstedeværende Repræsentant Ændringsforslag om at faa Bestemmelsen mildnet ved Indskydning af Ordet »bør«, hvorved Paabudet reduceredes til en Henstilling. For at sikre en glat Vedtagelse af Lovene accepterede Bestyrelsen dette Ændringsforslag; men egentlig burde man have opretholdt det sunde Paabud om Pligt til indbyrdes Raadslagning, forinden den Delegerede giver Møde paa Generalforsamlingen, hvor han skal repræsentere sin Gruppe og følgelig bør være orienteret om Gruppens Syn paa de foreliggende Spørgsmaal.

Gruppeinddelingen var oprindelig knyttet til Amterne saaledes, at Repræsentanterne indenfor hvert Amt udgjorde en Gruppe. Men da Købstædernes Antal indenfor de forskellige Amter er meget uens — idet der findes: 1 Amt à 7 Købstæder, 1 à 6, 7 à 5, 3 à 4, 3 à 3, 3 à 2 og (siden Genforeningen med Sønderjylland) 4 à 1 — og da Repræsentanterne, ifølge de gamle Lovregler, saa at sige alle var Købstadsfolk, var den gamle uelastiske Bestemmelse, hvorefter P. U.'s Distriktsinddeling var knyttet til Købstæder og Amter, overmaade uhensigtsmæssig, hvilket fremtraadte særlig stærkt, efter at Hvervet som Gruppens Delegerede var blevet et Cirkulationsmandat (jfr. Bem. til § 23).

Derfor er siden 1919 Bestyrelsen bemyndiget til — i Lighed med at den iflg. § 19 fastsætter Udstrækningen af Repræsentanternes Kredse — at ordne Gruppeinddelingen administrativt, saaledes at en Gruppe saavidt muligt skal omfatte 4 Kredse, da dette harmonerer med, at Repræsentanternes Valgperioder iflg. § 20 nu gælder 4 Regnskabsaar (de ældre Love foreskrev, siden 1898, treaarige Valgperioder).

§ 23.

En Delegeret fra hver Repræsentantgruppe deltager med Stemmeret i Foreningens Generalforsamlinger (§ 36). Hvervet som Delegeret beklædes for et Regnskabsaar ad Gangen af Gruppens Repræsentanter, skiftevis efter deres Byers alfabetiske Rækkefølge. Den Delegerede bestemmer Tid og Sted for Gruppens Repræsentantmøder; han leder Forhandlingerne og indsender de behandlede Sager til Bestyrelsen inden en Uge efter Mødets Afholdelse.

Har den Delegerede Forfald til at møde paa en Generalforsamling, er den nærmeste uforhindrede Efterfølger i Repræsentanternes Rækkefølge hans Stedfortræder paa denne. Naar saadant Forfald er indtruffet, ordner Sekretariatet den videre Rækkefølge, saaledes at saavidt muligt hver Repræsentant indenfor sin Valgperiode deltager een Gang i en ordinær Generalforsamling.

ad 23. Det i den opr. § 9 beskrevne System — hvorefter Gruppens Medlemmer af deres Midte valgte en Leder (»Formand«), der fungerede som Delegeret — havde den Fejl, at det ikke gav alle Repræsentanterne Lejlighed til med visse Mellemrum at deltage i Generalforsamlingerne; thi den Instruktion og Stimulans, som kan opnaas ved Nærværelse paa Generalforsamlingen og ved den dermed forbundne personlige Kontakt og Meningsudveksling med Kolleger fra forskellige Egne, har stor Værdi for Repræsentanternes Gerning, og derigennem for Foreningens og dens gode Formaals Vel. Stillingen som Delegeret har derfor siden 1890 været et Cirkulationsmandat; men Bestemmelsen desangaaende blev først rationel efter 1919, da Afskaffelsen af Amtsinddelingen (se Bem. til § 22) skabte Mulighed for et ensartet Antal Repræsentanter indenfor samtlige Kredse, saaledes at hver Person indenfor sin Valgperiode normalt kan faa en Chance til at fungere som Delegeret.

§ 24.

Repræsentationen for København med det ifølge § 2 tilhørende Distrikt besørger af en af Bestyrelsen ansat Forretningsfører. Denne, der i Pligtforholdet til Foreningen og i Forbindelsen med samtlige i Hovedstaden og Distriktet boende Medlemmer har samme Stilling som en Repræsentant, kan være enten

- a) en *særlig Repræsentant*, der paa Generalforsamlingerne (§ 36) har samme Rettigheder som en Delegeret (§ 23); eller
- b) en *lønnet Agent*, der, foruden at virke i København, kan benyttes til i Foreningens Ærinde at berejse Provinserne. Agentens Honorar og de nærmere Regler for hans Virksomhed fastsættes af Bestyrelsen.

ad 24. Medlemmernes Bortflytning fra de Byer, i hvilke de var optaget, var en i de opr. Love uforudset Eventualitet. Dette Hul blev udfyldt ved, at der 1883 indsattes en ny § 5, som bl. a. bestemte, at »Medlemmer, som tilflytte København, vedblive fremdeles at sortere under den By, hvor de sidst boedes«. Denne Bestemmelse viste sig imidlertid mere og mere upraktisk, efterhaanden som Hovedstadens dragende Magt udøvede sin Virkning paa adskillige af Foreningens ældre Medlemmer, baade Ydere og Nydere (navnlig Enker). Ikke blot følte man Savnet af en københavnsk Forretningsfører der kunde besørge den lokale Inkassering af Kontingenter; men særlig upraktisk var det, at københavnske Andrageres Kaar skulde belyses ved Erklæringer afgivne af mer eller mindre fjerntboende Repræsentanter, der endog, efter som Aarene gik, i mange Tilfælde havde tiltraadt Repræsentantstillingen saa sent, at de savnede Kendskab til de forlængst bortflyttede Andragere, endsigte til hvorledes disses Forhold havde udviklet sig i København.

I Lovene blev derfor 1907 tilføjet en ny § 13, som bemyndiger Bestyrelsen til at »ansætte« en særlig Repræsentant for København. At denne Stilling ikke — saaledes som Repræsentantstillingerne i Provinserne — lader sig besætte ved Valg er

en naturlig Følge af, at det indgaaende Personalkendskab, som bestaar i de hjemlige Provinsbyer, og som er en Forudsætning for at derboende Medlemmer af deres egen Midte kan vælge Repræsentant, savnes i den store Hovedstad, hvor *P. U.*'s tilflyttede Medlemmer stammer fra vidt forskellige Egne. Desuden har Repræsentanten i København ikke fuldtud samme Art Virksomhed som Provinsrepræsentanterne. Han skal saaledes ikke arbejde for Tilgang af nye ordinære Medlemmer, da disse ikke kan optages udenfor Provinsen; men til Gengæld paahviler det ham at arbejde for, at Foreningen betænkes med frivillige Aarsbidrag fra Hovedstadens større Grossister og Fabrikanter, som har Kundekreds blandt Provinshandelsstanden og derfor finder Anledning til at række dennes Understøttelsesforening en hjælpende Haand (jfr. Kapitel VII).

Fra 1907 til 1922 blev Stillingen (af de 3 Mænd i Rækkefølge, der findes omtalt i Kap. III) røgtet som ulønnet Tillidshverv.

En Fortsættelse heraf vilde næppe have voldet uovervindelige Vanskeligheder; men da Trangen til en Rejseagent blev mere og mere fremtrædende, og da denne Sag har det formaalstjenligste Præg, naar Hvervet røgttes af en Mand, der kan paaberaabe sig at staa i et fast administrativt Forhold til Foreningen, fik Lovene 1922 den nuværende Affattelse, som muliggør Antagelsen af en lønnet københavnsk Forretningsfører, der tillige kan virke som Rejseagent for Foreningen.

En nærmere Omtale af Rejseagentens Virksomhed og Forhold findes i Kap. IV.

§ 25.

Bestyrelsen forestaar Foreningens Ledelse og bærer Ansvar for forsvarlig Administration og Regnskabsførelse. Den bestaar af 8 Medlemmer, hvoraf de 3 skal være bosiddende i Odense, 2 i forskellige Byer paa Sjælland-Lolland-Falster, 2 i forskellige Byer i Nørrejylland og 1 i en By i Sønderjylland.

Bestyrelsesmedlemmerne vælges af Generalforsamlingen for toaarige Perioder; det ene Aar 1 fra Odense, 1 fra Sjælland-Lolland-Falster, 1 fra Nørrejylland og 1 fra Sønderjylland; det andet Aar 2 fra Odense, 1 fra Sjælland-Lolland-Falster og 1 fra Nørrejylland.

Valgbare er kun kontingentydende ordinære mandlige Medlemmer; det ene af de sjællandske Bestyrelsesmedlemmer kan være bosiddende i København. Falder Valget paa en Repræsentant, maa han, da de to Hverv ikke kan forenes, uopholdelig drage Omsorg for, at der i hans Sted bliver valgt en ny Repræsentant (jfr. § 20).

Afgaar i Aarets Løb et Bestyrelsesmedlem, supplerer Bestyrelsen sig selv, overensstemmende med de i nærværende § indeholdte Regler, indtil første ordinære Generalforsamling.

ad 25. I en landsomfattende Forening (og navnlig i en Forening af *P. U.*'s Beskaffenhed) er det rimeligt, baade at Bestyrelsesmandaterne er fordelt i de forskellige Landsdele, og — da Personerne eventuelt kan faa Forfald — at flere end et af Medlemmerne er bosiddende i den By, hvor Foreningen har Hjemsted, og hvor følgelig Administrationen foregaar. Overfor dette Forhold røbede ganske vist de opr. Love en Usikkerhed, som fremgik af den i § 11 indeholdte Sætning »saafremt

samtligte Bestyrelsesmedlemmer ikke alle boe i den By, hvor Foreningen har sit Sæde; men Forholdet har altid været og er, at Antallet af de odenseanske Medlemmer af Bestyrelsen konstant var 3, selv om dette Tal først 1898 blev indsat i den daværende § 13 (opr. § 10). For de øvrige Bestyrelsesmandater blev den gældende Praxis lovfæstet 1919. Udvidelsen med et Medlem for Sønderjylland skete 1922.

Da Foreningen skal søge Tilgang af Medlemmer fra alle Egne af Provinsen, og da dens Bestyrelse afgiver en moralsk Garanti for, at Formaalet er anbefalelsesværdigt og at Administrationen er sund, er det overmaade betydningsfuldt, at Bestyrelsespladserne besættes med landskendte Personligheder, hvorved det ogsaa har Betydning, at de samme Folk er betroet andre Tillidshverv indenfor Handelsstanden.

Uforeneligheden af Hvervene som Bestyrelsesmedlem og som Repræsentant blev præciseret i Lovene 1919 og er motiveret med, at Personen ikke maa kunne udsættes for Mistanke om at være fristet til at benytte Dobbeltstillinger til at udvirke Begunstigelser for sin egen Repræsentantkreds.

Oplysninger om de Personer, der har haft Sæde i Bestyrelsen, findes i Kap. III.

§ 26.

Formand samt Næstformand, der fungerer i Formandens Forfald, vælges af Bestyrelsen blandt dennes i Odense boende Medlemmer. Valget, som gælder for et Aar, foretages umiddelbart efter hver ordinær Generalforsamling.

ad 26. Ved den i 1898 foretagne Revision af Lovene blev udtrykkeligt fastslaaet den (stedse praktiserede) Regel, at ligesom 3 af Bestyrelsens Medlemmer skal være bosiddende i Odense (jfr. Bem. til § 25), saaledes skal Formanden — og den i hans Forfald fungerende Næstformand — vælges blandt Bestyrelsens odenseanske Medlemmer. Denne Fortrinsret for den By, hvor Foreningen har sit Sæde, modsvares selvfølgelig af en moralsk Pligt for Generalforsamlingen til at drage Omsorg for, at de odenseanske Bestyrelsespladser tildeles Personligheder, som kan magte de ledende Stillinger i denne landsomfattende Forening.

Oplysninger om de Personer, som har beklædt Formandspladsen, findes i Kap. III.

§ 27.

Bestyrelsesmøderne afholdes i Odense; de sammenkaldes af Formanden, skriftligt med en Uges Varsel.

Hvert Aar (som Regel i Juni) mindst 3 Uger før den ordinære Generalforsamling skal Bestyrelsen holde Møde, for at lægge Overslag over det løbende Regnskabsaars forventede Indtægter og Udgifter samt udarbejde Indstilling til Generalforsamlingen angaaende de indkomne Andragender om ordinær Understøttelse (jfr. § 49).

Andre Bestyrelsesmøder sammenkaldes, naar Formanden finder Anledning dertil, eller naar han fra to af Bestyrelsens Medlemmer modtager motiveret Anmodning derom.

ad 27. Paabud om, at Bestyrelsens Medlemmer personligt skulde samles til Møde nogle Uger før den ordinære Generalforsamling, fandtes i den opr. § 11 litr. b. Tanken er sund; men da den baade for Formaalets og navnlig for Tidspunktets Vedkommende var uheldigt udtrykt, og da de udenbys Bestyrelsesmedlemmer, for at spare en Rejse, ønskede at faa Bestyrelsesmødet henlagt til samme Dag

som Generalforsamlingen, blev i 1883 bemeldte litr. b udskudt af Lovene. Naar der paa andre Aarstider forelaa Sager til Behandling, samlede de i Odense bosiddende 3 Medlemmer af Bestyrelsen til Konferencer. Herom blev der i Forhandlingsprotokollen skrevet, at Mødet var afholdt af »den lokale Bestyrelse«; men dette Udtryk har aldrig, hverken formelt eller reelt, haft Hjemmel i Lovene.

Arbejdet med at affatte Indstillinger om Understøttelsernes Fordeling blev dengang udført saaledes, at alle Andragenderne, tilligemed en Voteringsprotokol, cirkulerede indenfor Bestyrelsen. Naar Cirkulationen var endt, fik Repræsentanterne tilsendt en trykt Andragerfortegnelse, i hvilken Pengebeløbene kun var tilføjet for de Andragere hvorom Voteringen havde været enstemmig; Hullernes Udfyldning skete derefter, gennem mer eller mindre kompromisagtige Forhandlinger, i et Bestyrelsesmøde umiddelbart før Generalforsamlingen. Da saaledes de tomme Rubrikker forraadte de Punkter, der havde voldt Divergenser indenfor Bestyrelsen, gav denne Fremgangsmaade rig Lejlighed til Kritik og Opposition paa Generalforsamlingen. Dette var ikke gavnligt for en objektiv Behandling af Sagerne; men Stillingen vilde naturligvis have været anderledes, ifald Bestyrelsens Arbejde var blevet bedre forberedt.

I Erkendelsen af at denne Skavank tiltrængte Afhjælpning, har Bestyrelsen, siden 1904, hvert Aar i passende Tid før Generalforsamlingen afholdt Møde, for, ved fælles Gennemgang med dertil knyttede Meningsudvekslinger, at udarbejde Indstillingerne. I de omstøbte Love af 1919 er et saadant Bestyrelsesmøde udtrykkeligt foreskrevet. Dette aarlige Møde har tillige bragt den haardt tiltrængte Fordel at give Bestyrelsens Lejlighed til indgaaende at drøfte Spørgsmaal vedrørende Foreningens Fremgang og dens administrative Forbedring; disse vitale Anliggender var nemlig efterhaanden gledet i Baggrunden ved det gamle System med de umiddelbart før Generalforsamlingen afholdte Højtryksmøder, hvor Interessen mere og mere eensidigt koncentrerede sig om Understøttelsernes Fordeling.

Endvidere blev ved Lovenes Revision 1922 tilføjet, at en af Bestyrelsens Opgaver i bemeldte Møde er at lægge Budget. Herved maa bemærkes, at Budgetlægningen i P. U. heldigvis først behøver at ske et Par Maaneder efter at vedkommende Regnskabsaar er paabegyndt; det foregaaende Aars Regnskab er da allerede afsluttet, og Budgettets Tal kan saaledes baseres paa direkte Sammenligninger mellem de to Naboaar, i Modsætning til at i mange andre Virksomheder maa ældre Aarsregnskaber tjene til Grundlag for Overslagene.

Ved Bedømmelsen af de Forhold, som skal tages i Betragtning ved P. U.'s Budgetlægning, haves en udmærket Vejledning i Foreningens (i Tillæget optagne) Medlems- og Virksomhedsstatistik, særlig dennes Kolonner P og V, som belyser henholdsvis Kravene og Ydelserne, og som er yderligere anskueliggjort ved Kurvetavler.

I hvorvel Fremgangsmaaden ved Udarbejdelsen af Indstillingerne har været betydelig bedre efter 1904 end i ældre Tid, er en rationel Arbejdsmetode paa dette Felt dog først blevet indført fornyligt. Bestyrelsens Behandling af Stoffet har nemlig indtil iaar vanemæssigt været foretaget i den samme — efter Repræsentantkredsene og disses Gruppedeling ordnede — Rækkefølge, hvori Andragerne staar opført i Foreningens trykte Beretninger; og medens denne geografiske Rækkefølge er den eneste anvendelige udadtil, afgiver den kun et daarligt Grundlag indadtil for Udarbejdelsen af Bestyrelsens Indstillinger.

Det Hensyn, som skal tages, ikke blot til Andragernes Trang, men til at de mest Trængende bør nyde Fortrin (se § 49), kræver jo nemlig Sammenligninger, saaledes at Personer af ensartet Kvalitet (Køn, Alder og Kaar) bedømmes efter en saavidt mulig ensartet Maalestok. Men dette kan vanskeligt ske Fyldest, hvor en lang Række Andragere, uden nogen foregaaende kvalitativ Klassifikation, fremdrages i

rent geografisk Rækkefølge, hvor Mænd og Kvinder, ældre og yngre, svagelige og sunde, nødlidende og relativt velstillede figurerer i Flæng. Naar Stoffet, uden indgaaende Forarbejder, behandles i en saadan kvalitetsløs Rækkefølge, vil flygtige Hukommelsesindtryk spille en for stor Rolle. Der opstaar Usikkerhed i de Paralleller, der skal drages mellem Personerne, og følgelig ogsaa i Fastsættelsen af Understøttelsesportionerne, idet man, ved at arbejde paa bedste Beskub, vil være udsat for, at de Synspunkter, man anlægger ved Arbejdets Paabegyndelse, bliver enten for pessimistiske, hvorved de Andragere som kommer først til Behandling kan blive forfordelt, eller for optimistiske, hvorved Kassen løber for hurtig tør.

For at Bestyrelsens Arbejde ved Indstillingernes Affattelse kan hvile paa en rationel Basis, med fuld Udnyttelse af de gennem Ansøgningerne tilvebragte Oplysninger, føres der nu i Sekretariatet en specificeret skematisk Protokol, hvis Kolonner, ved at svare til Rubrikkerne i Ansøgningsskemaet (jfr. § 48), rummer Plads til, at alle Kernetallene fra Andragenderne kan gengives synoptisk i Protokollen. I disse Kolonner indføres ikke blot Andragernes egne Talangivelser om deres Indtægter; men der bliver endvidere — paa Grundlag af de i Andragenderne indeholdte Oplysninger — ligningsmæssigt opnoteret Tillæg eller Fradrag for de Faktorer, som samtidig maa tages i Betragtning ved Bedømmelsen af Vedkommendes Kaar, nemlig Tillæg for Lettelser (navnlig Fribolig, med eller uden Forplejning), og Fradrag for Byrder (navnlig Bipersoner, hvis Underhold paahviler Andrageren, eller Svagelighed der medfører Hjælpeløshed, eller Livsvilkaar som af andre Aarsager er nævneværdigt fordyrede). For at Indtægtsangivelserne kan blive kommensurable, maa disse Tillæg eller Fradrag jo udtrykkes i Pengebeløb; herved anvendes en af Bestyrelsen fastsat Normalskala, der dog naturligvis, hvor Omstændighederne taler derfor, kan være Genstand for Afgivelser.

Protokollen vil saaledes for hver Andrager udvise en kalkuleret Totalindtægt, som — forudsat at Kalkulationen er nogenlunde rigtig — afgiver Materiale for retfærdighedsbetryggende indbyrdes Sammenligninger, idet hver Andragers Løbenummer indføres, under den Indtægtsklasse hvortil han hører, i et Register, der tjener til Vejviser i den synoptiske Protokol. Bestyrelsen bliver derved, idet den begynder med de nederste Klasser for systematisk at fortsætte opad, i Stand til med størst mulig Sikkerhed at fyldestgøre Paabudet om, at de mest Trængende skal nyde Fortrin. Ved at byde øjeblikkelig Orientering hvorsomhelst i Materialet, muliggør Systemet endvidere, at der kan meddeles prompte og dokumenterede Svar paa eventuelle Spørgsmaal om, hvorfor Andrageren A. i X-by er forbigaaet, medens Nyderen B. i Z-by er betænkt med en Forhøjelse; og saavel denne lette Adgang til Oplysninger som overhovedet Bevidstheden om at Indstillingerne er udarbejdet efter et rationelt System, afgiver jo et Støttepunkt ogsaa for Repræsentanterne, naar disse i deres Hjemstavn skal bevisliggøre, at Understøttelsernes Fordeling er sket med retfærdig Hensyntagen til alle Sider.

I Tilknytning til Ordet »Forhøjelse« skal her fremholdes, at medens man paa den ene Side skal søge at undgaa Reduktioner, idet Nydere, som har oppebaaret Understøttelse det foregaaende Aar, yderst nødtigt maa beskæres, saalænge deres Kaar er uforandrede, saa tør man paa den anden Side ingenlunde hævde, at nye Andragere bør vige for de ældre. Lovreglerne om, at Medlemmerne, forinden de kan ansøge om Understøttelse, skal overstaa 10 Carensaar, samt at de mest Trængende bør nyde Fortrin, maa nemlig have tilføje, at man ikke uden videre, ved en Hensvisning til at alle disponible Midler allerede er opbrugt til ældre Nydere, kan afvise kvalificerede nye Andragere, naar disses Trang er større end de ældres; thi det er jo ikke deres Fejl, dersom Bestyrelsens Budgetlægning har været saa lidet omsigts-

fuld, at Kassen er tømt i Utide. Det er derfor korrekt, at der ved Indstillingernes Udarbejdelse begyndes med de nye Andragere, saaledes at disse skal være behandlet færdig, forinden eventuelle Forhøjelser til de ældre kan komme i Betragtning (jfr. iøvrigt Bem. til § 49).

§ 28.

Beslutningsdygtige er Bestyrelsens Møder kun, naar de overværes af Formanden eller Næstformanden samt mindst 4 andre Medlemmer, hvoraf 3 er hjemmehørende udenfor Odense. Vedtagelserne i Møderne skal ske med mindst 5 Jastemmer. Over Forhandlingerne føres Protokol, som underskrives af Mødedeltagerne.

ad 28. De tilsvarende Bestemmelser i opr. § 11 (senere 15) holdt sig uforandret indtil Lovenes Omstøbning 1919.

§ 29.

Skriftlig Behandling af dertil egnede Sager kan anvendes i Tilfælde, hvor Formanden ikke finder, at der er tilstrækkelig Tid eller Anledning til at sammenkalde Bestyrelsen til Møde. Ved Udsendelsen af saadanne Sager sørger Formanden for, at der medfølger vejledende Momenter, saasom Redegørelse for Sagens eventuelle Forhistorie og for stedfundne Beslutninger i andre lignende Tilfælde.

Til Vedtagelser ved skriftlig Behandling udkræves 6 Jastemmer; dog maa endelig Beslutning ikke fattes, forinden mulige, prompt fremsatte Modbemærkninger fra Mindretal er bragt til de øvrige Bestyrelsesmedlemmers Kundskab, ligesom enhver saadan Sag, naar to af Bestyrelsens Medlemmer begærer det, skal udsættes til mundtlig Behandling i et Møde.

ad 29. Samme Bemærkning som til § 28.

§ 30.

Revisorernes Antal er 2. De vælges af Generalforsamlingen for toaarige Perioder, saaledes at en Revisor afgaar hvert Aar efter Tur.

En Revisor-Suppleant, som fungerer i Tilfælde af Forfald eller Vakance, vælges, ligeledes af Generalforsamlingen, for en toaarig Periode.

Valgbare til disse Hverv — der er uforenelige med Hvervene som Bestyrelsesmedlem eller Repræsentant — er kun kontingentydende, mandlige Medlemmer, bosiddende i Odense.

ad 30. Om Revisorernes Forhold indeholdt de gamle Love kun den, under Bestemmelserne angaaende Generalforsamlingen (opr. § 13 senere 17) opførte, Sætning: »Valg af to Revisorer til at gennemgaa næste Aars Regnskab«. De nugældende Regler, herunder Bestemmelsen om en Suppleant, stammer fra 1919.

§ 31.

Revisionen af Foreningens Aarsregnskab, og i Forbindelse hermed Revisorernes Eftersyn af Kassebeholdningen og Værdipapirerne, skal til-

endebringes inden en Frist af 2 Uger fra den Dag, Regnskabet med tilhørende Bilag er overleveret til Revisorerne, saaledes som ommeldt i § 34. Ved Fristens Udløb tilbageleverer Revisorerne Regnskabet, forsynet med deres Beretning om den udførte Revision.

Eventuelle Revisionsantegnelser besvares af Bestyrelsen, der ligeledes er pligtig til at besvare Revisorernes Forespørgsler om Foreningens Regnskabsvæsen og til at give dem enhver begæret Adgang til Foreningens Bøger.

ad 31. Den tilsvarende ældre Bestemmelse fandtes i den opr. § 23 (senere 26), der bestod uforandret indtil 1919, da de omstøbte Love blev vedtagne.

§ 32.

Sekretariatet i Odense er Adressat for Pengesendelser, Andragender og den Bestyrelsen vedrørende Korrespondance, medmindre vedkommende Sag maatte være saaledes beskaffen, at dens direkte Indlevering til Formanden anses for ønskelig.

ad 32. Bestemmelsen stammer fra 1919.

§ 33.

Sekretæren, som tillige er Regnskabsfører og Kasserer, ansættes af Bestyrelsen, der bestemmer hans Honorar. Hans Udarbejdelse af Aarsregnskabet (jfr. § 34) bør være tilendebragt inden Udgangen af April, og hans Undersøgelse og Bogføring af de i Henhold til § 49 indkomne Andragender om ordinær Understøttelse bør være tilendebragt inden Udgangen af Maj. Nærmere Regler for Sekretærens Virksomhed fastsættes af Bestyrelsen.

ad 33. Om Sekretærens Forhold indskrænkede de gamle Love sig til, under Bestemmelserne angaaende Bestyrelsen (opr. § 10, senere 14), at sige: »Bestyrelsen antager en lønnet Kasserer, der ikke er Medlem af Bestyrelsen; han fungerer tillige som Sekretær«. De nugældende Bestemmelser blev indsat 1919.

En nærmere Omtale af Sekretærvirksomheden findes i Kap. IV.

§ 34.

Aarsregnskabet, der afsluttes pr. 31. Marts (jfr. § 11), udarbejdes i Henhold til § 33 af Sekretæren. Det cirkulerer til Underskrift i Bestyrelsen, hvorefter det, med tilhørende Bilag, overleveres af Formanden til Revisionen (§ 31), saavidt muligt inden Midten af Maj.

ad 34. Denne særlige § om Aarsregnskabet stammer fra 1922. Foreningens Regnskabsaar har, i Overensstemmelse med den opr. § 13, altid været, ikke Kalenderaaret, men Finansaaret.

§ 35.

P. U.'s Tillidsmænd, nemlig Repræsentanter, Bestyrelsesmedlemmer og Revisorer, er ulønnede; men de Udgifter, Hvervene forvolder dem, godtgøres saaledes:

- a) *Rejsegodtgørelse* efter Takst 6 Kr. pr. Rejse og Mødedag, tilligemed Billet (II Kl. Jernbane, I Kl. Dampskib) betales til udenbys Deltagere i Konferencer iflg. § 21, Repræsentantgruppemøder, Bestyrelsesmøder og Generalforsamlinger; dog ikke til Repræsentanter, som møder paa Generalforsamlingerne uden at være Delegerede (jfr. § 36).
- b) *Andre Udlæg* vedrørende Foreningens Administration godtgøres efter Regning, godkendt af Bestyrelsen. Dersom denne nægter at godkende en saadan Regning, kan vedkommende Repræsentant fordrø Spørgsmaalet afgjort af Generalforsamlingen.

'ad 35. De opr. §§ 10 (om Bestyrelsesmedlemmerne) og 12 (om Generalforsamlingen) hjemlede kun Befordringsgodtgørelse. 1883 blev tilføjet 6 Kr. Dagpenge, og denne lave, gamle Sats blev ved Lovenes Omstøbning 1919 bibeholdt uforandret, med følgende Motivering: »Hertil knytter sig den nyttige Tradition, at Generalforsamlingens Deltagere, istedenfor straks at skilles, er Foreningens Gæster samme Aften til et beskedent Fællesmaaltid. Dette er ikke blot en rimelig Opmærksomhed mod de Tilrejsende, som vederlagsfrit udfører Foreningens Arbejde, og som kun med ca. 4 Aars Mellemrum har Lejlighed til at give Møde som Delegerede; men fremfor alt har Erfaringen vist, at dette tvangfri Samvær efter selve Generalforsamlingen i høj Grad tjener Foreningens Tarv, da de personlige Tilknytninger med venskabelige Samtaler om Foreningens Forhold giver yderligere Vækst for Helhedssyn paa dens administrative Anliggender og øvrige Interesser.«

Til Belysning af Sagens Forhistorie tjener følgende Notits fra Beretningen om Generalforsamlingen 1886:

»Bestyrelsens Formand meddelte derefter Forsamlingen, at der, ligesom alle foregaaende Aar, var arrangeret en Fællesspisning for Forsamlingens Medlemmer. Denne Sag var i de første Aar efter at Foreningen var oprettet, arrangeret af ham aldeles privat, men da der rejstes Indvending herimod, bleve de 3 herboende Medlemmer af Bestyrelsen enige om i Fællesskab at afholde Udgifterne ved denne Sammenkomst. Ogsaa herimod rejstes der den Indsigelse, at Udgifterne ikke burde paahvile enkelte Mænd, og Bestyrelsen var da bleven enig om at afholde Udgifterne af Foreningens Kasse. Der havde nu ogsaa herimod hævet sig enkelte Stemmer, og Bestyrelsen vilde derfor gjerne forvise sig om, hvorledes denne Sag opfattedes af Forsamlingens Medlemmer. Han betonedede stærkt, at det var en Udgift, man ikke med Billighed kunde paalægge de Delegerede, eftersom de Diæter, der efter Lovene udbetaltes, langt fra vare tilstrækkelige til at afholde de med Rejsen og Opholdet her forbundne Udgifter, saa at der allerede der igjennem paalagdes den enkelte Amtsrepræsentant et pekuniært Offer. At Forsamlingerne hvert Aar desuagtet havde vundet saa stor Deltagelse, som det havde vist sig, maatte tilskrives en glædelig Interesse for Foreningens humane Opgave, især fra d'Hrr., der ikke skyede Besværet ved lange Rejser hertil. Uagtet Foreningens Kasse i de senere Aar derfor har baaret den med Fællesspisningen forbundne Udgift, maatte han, tilmed da Arrangementet altid skete saa tarveligt

som vel muligt, bestemt hævde, at denne Udgift har baaren sin gode Frugt for Foreningens Opvæxt og Tilgang i dens Medlemstal, gennem det Sammenhold disse Sammenkomster efter Generalforsamlingens Slutning har skabt. Foreningens stedse stigende Medlemstal bar Vidnesbyrd herom. Bestyrelsen var fuldstændig enig om at bære Ansvar for Udgiften, saaledes som den hidtil var bleven udredet, men vilde kun spørge Forsamlingen, om den billigede, at Udredelsen fremtidig skete som hidtil. Et Forslag, som derefter stilledes af en tilstedeværende Repræsentant, om at overlade denne Sag i Bestyrelsens Haand, fandt Forsamlingens enstemmige Tilslutning.«

Ved det Maaltid, som var knyttet til Foreningens 10. Generalforsamling, der afholdtes 1884 i Skelskør (se Bem. til § 36), var Deltagerne Gæster hos den daværende Handelsstandsforening, for hvilken August Madsen dengang var Formand. Paa lignende Vis var Foreningen i 1899, i Anledning af sin 25. Generalforsamling, der blev afholdt i Odense, Genstand for en elskværdig Opmærksomhed fra den — allerede siden 1897 af Schnakenburg præsiderede — stedlige Handelsstandsforening, som havde tilsendt ikke blot Generalforsamlingens sædvanlige Deltagere (Bestyrelsen og de Delegerede), men samtlige øvrige Repræsentanter en Middagsindbydelse, der blev efterkommet i stor Udstrækning.

§ 36.

Generalforsamlingen har den øverste Myndighed i Foreningens Anliggender; den afholdes i Odense eller, naar Bestyrelsen finder det hensigtsmæssigt, i en anden Provinskøbstad. Generalforsamlingens stemmeberettigede Deltagere er: Repræsentantgruppernes Delegerede (§ 23), den eventuelle særlige Repræsentant for København (§ 24 a) og Bestyrelsen (§ 25).

Berettigede til at møde og tage Ordet — men ikke til at afgive Stemme — paa Generalforsamlingerne er endvidere Æresmedlemmerne (§ 9), Revisorerne (§ 30) samt Repræsentanter, der ikke er Delegerede (jfr. § 23).

ad 36. I Bem. til § 20 er allerede paapeget, ikke blot det Forhold som nødvendiggør, at *P. U.*'s Generalforsamling maa have Form af et Delegeretmøde, men ogsaa de praktiske Hensyn, som begrundet Ordningen med Repræsentantgrupper, der hver kan sende en stemmeberettiget Delegeret til Generalforsamlingen. De gamle Lovbestemmelser herom var imidlertid for snævert affattede: baade Reglen i opr. § 9, hvorefter den Delegeredes Mandat hvilede paa Valg indenfor Gruppen, og Reglen i opr. § 12, der ikke hjemlede Adgangsret for andre Repræsentanter end selve de Delegerede. Forbedringer heri skete 1890, ved at Hvervet blev et Cirkulationsmandat (jfr. Bem. til § 23), og 1904, ved at der aabnedes Adgang for enhver Repræsentant. Sidstnævnte Reform blev dog selvfølgelig begrænset saaledes, at kun de Repræsentanter, der ved den paagældende Lejlighed har Mandat som Delegerede, kan oppebære Rejsegodtgørelse og afgive Stemme, da den ene Gruppe jo ikke maa kunne brede sig fremfor den anden.

Endvidere skete en stor Forbedring 1919, da Gruppeinddelingen, istedenfor at være ubevægeligt knyttet til Amterne, blev overladt til administrativ Ordning, for at Repræsentanternes Antal saavidt muligt kunde blive ens i alle Grupper (jfr. Bem. til § 22).

Revisorernes Adgang til Generalforsamlingen er en Selvfølgelighed, som dog først blev lovfæstet 1919. Bestemmelsen om Adgang for Æresmedlemmer stammer fra 1922.

Retten til at afholde Generalforsamling udenfor Foreningens Hjemsted er motiveret ved Propagandahensyn og blev 1883 lovfæstet ved en Tilføjelse til den opr. § 12 (senere 16). Bestemmelsen fik allerede det paafølgende Aar Anvendelse, ved at den 10. Generalforsamling, der fejredes med Højtidelighed, fandt Sted i Skelskør, hvor »Foreningens Fader«, Købmand August Madsen, var bosiddende (jfr. Bem. til § 35). Senere har den været anvendt i følgende Tilfælde: 1896 Aarhus, 1897 Horsens, 1898 Roskilde, 1901 Svendborg, 1902 Randers, 1905 Aarhus og 1906 Hillerød.

§ 37.

Indkaldelser til Generalforsamlinger udstedes med 14 Dages Varsel af Bestyrelsen; de skal angive Tid, Sted og Dagsorden.

Særtryk af Indkaldelserne udsendes til samtlige Mødeberettigede (§ 36). Angaar Udsendelserne ordinære Generalforsamlinger, ledsages de af trykte Hæfter med Oplysninger om de i § 38 ommeldte Punkter *a*, *b* og *c*.

Enhver Indkaldelse til Generalforsamling skal desuden offentliggøres, ved at den indrykkes tre Gange i to til Formaalet egnede anselige Dagblade, hvoraf det ene udkommer i København, men har Læsekreds over hele Danmark, og det andet udkommer i Odense. Hvilke Dagblade der skal benyttes til dette Formaal, bestemmes af Bestyrelsen, som, hver Gang den træffer ny Bestemmelse herom, udsender Meddelelse til Repræsentanterne, og som derefter gennem Aarsberetningen gør Medlemmerne bekendt med de paagældende Dagblades Navne.*)

ad 37. Ifølge den opr. § 12 (senere 16) skulde Generalforsamlingens Indkaldelse ske baade ved Annonce i »Berlingske Tidende« og ved skriftlig Meddelelse direkte til de Delegerede. Men efter at enhver Repræsentant havde faaet Adgangsret (jfr. Bem. til § 36), blev Reglen i 1910 ændret saaledes, at de direkte Meddelelser skulde tilsendes samtlige Repræsentanter, hvorimod Forskriften om Avisannoncering bortfaldt. Da imidlertid den Praksis, som derefter blev fulgt, ganske svarede til den Affattelse, Bestemmelsen nu har faaet, nærede man ingen Betænkelighed ved dens Lovfæstelse, som skete 1919.

§ 38.

Ordinær Generalforsamling afholdes en Gang aarlig, som Regel i Juli. Paa denne foretages:

- a) Aflæggelse af *Beretning* om Foreningens Virksomhed i det nysafsluttede Regnskabsaar;
- b) Fremlæggelse af det reviderede *Aarsregnskab* (§ 34) til Godkendelse og Decharge for Bestyrelsen;
- c) Behandling af de indkomne *Andragender* om ordinær Understøttelse (§ 49) med Bestyrelsens Indstillinger, efter forudgaaende Redegørelse for dens Overslag over det løbende Regnskabsaars forventede Indtægter og Udgifter (§ 27);

*) Disse Dagblade er indtil videre »Berlingske Tidende« og »Fyens Stiftstidende«.

- d) Valg af Bestyrelse (§ 25) og Revisorer (§ 30);
- e) Behandling af eventuelle Forslag fra Bestyrelsen, Repræsentanter eller Medlemmer. De indgivne Forslag kan kun kræves behandlede, naar de er kommen Bestyrelsen i Hænde inden Udgangen af April.

ad 38. Bestemmelsen svarer til Indholdet af den opr. § 13 (senere 17), hvilken, saalænge de gamle Love forblev i Kraft, ikke undergik anden Ændring, end at litr. c og d 1893 blev sammensmeltede til et fælles Stykke, »Vedtagelse af Understøttelser«, af Hensyn til at Loven om Alderdomsunderstøttelse foranledigede Foreningen til at ophøre med at nybevilge »vedvarende« Understøttelser (se Bem. til § 54, samt Kap. VIII).

Generalforsamlingen er, saaledes som Fortegnelsen over dens Arbejdsstof udviser, et uundværligt Organ til at fastslaa Lovbestemmelser og vælge Bestyrelse samt, ved at modtage og bedømme Bestyrelsens Redegørelser, til at føre Overtilsynet med dennes Virksomhed. Detaillers Regulering er »Kommissionsarbejde«, som ikke hører hjemme i større Forsamlinger; Generalforsamlingen maa derfor indsætte Bestyrelsen som det Korps af Tillidsmænd, der skal foranstalte og ordne Udførelsen af de Arbejder, Foreningens Administration udkræver. Kort sagt: Bestyrelsen administrerer og Generalforsamlingen kontrollerer.

En naturlig Følge heraf er, at den P. U.'s Generalforsamling forbeholdte Myndighed til at afgøre Andragender om ordinær Understøttelse i Realiteten maa være en Kontrolforanstaltning, idet det administrative Arbejde, som skal præsteres ved Indstillingernes Udarbejdelse, og som beror paa indgaaende Granskninger og Sammenligninger af Detailler, nødvendigvis maa paahvile Bestyrelsen, bistaet af Sekretariatet (jfr. Bem. til § 27).

Fremgangsmaaden er denne, at Bestyrelsen gennem sin Budgetlægning konstaterer Størrelsen af det Beløb, hvorover der kan disponeres. Budgettet skal Bestyrelsen forevise, til Dokumentation for sine Beregninger; da det er et kompliceret »Kommissionsarbejde«, sættes det ikke under Afstemning, men Generalforsamlingen ejer jo altid det store Magtmiddel: at vrage Bestyrelsesmedlemmerne naar Tillidsforholdet er brudt.

Indenfor den saaledes fastslaaede Ramme af de disponible Midler sker Fordelingen af Understøttelserne, under større eller mindre Hensyntagen til de af Bestyrelsen affattede Indstillinger, der forud er bragt til almindelig Kundskab gennem den i § 37 foreskrevne Udsendelse af Tryksager til alle de Mødeberettigede. At Generalforsamlingen foretager Ændringer — hvilke altsaa maa forme sig som Forskydninger, idet et Tillæg til A. maa afføde en tilsvarende Afkortning hos B. — vil naturligvis være betimeligt i de Tilfælde, hvor Indstillingerne ikke er tilstrækkeligt godt udarbejdede; dog maa herved ikke overses det Ansvar, som Repræsentanterne bærer for, at der gennem de rette Besvarelser af Ansøgningsskemaernes Spørgsmaal tilflyder Bestyrelsen det rette Materiale til at affatte Indstillingerne (jfr. Bem. til § 49). Forøvrigt skulde Sandsynligheden for Fejl fremtidig være ret minimal, efter Indførelsen af det i Bem. til § 27 beskrevne System for Indstillingernes Udarbejdelse. Men Generalforsamlingens Adgang til gennem Interpellationer at tage Stikprøver af Begrunderserne for Bestyrelsens Indstillinger giver Rum for en værdifuld Kontrolforanstaltning.

Efterhaanden som Aarene er gaaet, og Bestyrelsens Indstillinger om Understøttelser er bleven bedre og bedre underbygget, har Interessen paa Generalforsamlingerne i stigende Grad hæftet sig ved de instruktive Redegørelser om Foreningens Tilstand. Der er nu indført den Praxis, at disse Redegørelser afgives efter Manuskript, som derefter trykkes i Aarsberetningen, hvorved Oplysningerne gøres tilgængelige,

ikke blot for de paa Mødet tilstedeværende, men for hele Medlemskredsen. En saadan Række fast sammenkædede Oplysninger er særlig nødvendig for at Repræsentanterne ikke skal tabe Traaden; thi da det ikke er de samme Personer, der Aar efter Aar deltager i Generalforsamlingerne, skal Sammenknytningen navnlig søges vedligeholdt gennem Aarsberetningerne, saaledes at disse kan bibringe enhver opmærksom Læser en sund Helhedsopfattelse af de Linjer, hvorefter Foreningen bør ledes. Der som Helhedssynet glipper for den enkelte Repræsentant, vil han nemlig let blive hængende ved det Snæversyn, at han paa Generalforsamlingen særlig skal tilstræbe egoistisk at bjerge mest muligt hjem til sin egen Kreds, istedenfor at han — i Forbindelse med selv at modtage gavnlige Indtryk — først og fremmest har til Opgave at overvaage, at Midlerne forvaltes korrekt, og at Understøttelserne fordeles med retfærdig Hensyntagen til alle Sider.

§ 39.

Ekstraordinære Generalforsamlinger afholdes, naar Bestyrelsen finder Anledning dertil, eller naar den fra mindst 6 Repræsentantgrupper Delegerede modtager skriftlig Begæring derom, med Angivelse af de Sager der ønskes behandlede.

Gyldigheden af ekstraordinære Generalforsamlingers Beslutninger betinges altid af en Majoritet paa to Trediedele af de afgivne Stemmer.

ad 39. Ekstraordinære Generalforsamlinger har steds været forudset i Lovene (opr. § 14 senere 18), men har aldrig været afholdt.

§ 40.

Forhandlingerne paa Generalforsamlingerne ledes af en af Forsamlingen valgt Dirigent. Resultatet af Forhandlingerne indføres af Sekretæren i en Protokol, der underskrives af Dirigenten og de tilstedeværende Bestyrelsesmedlemmer samt kontrasigneres af Sekretæren.

ad 40. Bestemmelsen svarer til det første Stykke af opr. § 15 (senere 19):

§ 41.

Afstemning paa Generalforsamlingerne foretages kun om Sager, der staar opført paa Dagsordenen.

Simpel Stemmeferlighed gælder, undtagen i de Tilfælde, som omhandles i §§ 18, 39 og 52.

Mundtlig Afstemning benyttes som Regel; dog kan i enhver Sag Generalforsamlingen vedtage skriftlig Afstemning. Ved Valg stemmes skriftligt, medmindre denne Betingelse frafaldes af samtlige Tilstedeværende. Om Medlemmers Udelukkelse skal Afstemningen altid foregaa skriftligt.

Alle øvrige Spørgsmaal om Sagerens Behandling og om Stemmeafgivning afgøres af Dirigenten.

ad 41. Bestemmelsen svarer til det andet Stykke af opr. § 15 (senere 19).

§ 42.

P. U.'s finansielle Midler bestaar af Grundfonden, Carensopsparingerne, Dispositionsfonden, Reguleringsfonden og Legaterne.

a) Grundfondens

Kapital er grundlagt paa Sammensparinger (om Indtægternes Art se nedenfor Stk. *I.*; om Midlernes Anbringelse se § 46). Ved Omsætningen af dens Værdipapirer bærer Kapitalen det eventuelle Tab og oppebærer den eventuelle Gevinst. Af Kapitalen kan Generalforsamlingen ifølge Forslag fra Bestyrelsen overføre Beløb til Legaterne, jfr. nedenfor litr. *e.* Til Forbrug maa Kapitalen aldrig angribes.

I. Grundfondens kapitalforøgende Indtægter udgøres af:

- 1) Den Carenskontos Saldo, der, ifølge litr. *b* nedenfor, hvert Aar overføres til Grundfonden;
- 2) De Overførelser, som finder Sted fra Reguleringsfonden, naar dennes Størrelse overskrider den fastsatte Begrænsning, jfr. nedenfor litr. *d*;
- 3) Anciennetetsmedlemmernes (jfr. § 4 *b*) Indbetalinger ifølge § 13 for Erhvervelse af livsvarig Medlemsret;
- 4) Ekstraordinære Indtægter, herunder Gaver een Gang for alle, medmindre disse ifølge Givernes eller Bestyrelsens Bestemmelse henhører under Legaterne eller er skænket i andet særligt Øjemed.

II. Grundfondens aarlige Forbrugsindtægter udgøres af:

- 1) De aarlige Kontingenter fra alle Medlemmer, hvis Anciennetet overstiger eet Aar (men ikke Indbetalinger for livsvarig Medlemsret, se ovenfor *I. 3*);
- 2) Frivillige Aarsbidrag;
- 3) Grundfondens egne Renteindtægter.

b) Carensopsparingerne

udgøres af de Afgifter, Carensmedlemmerne (jfr. § 4 *a*) erlægger ifølge §§ 11–13. De Indskud og Kontingenter, som stammer fra samme Carenshold (det vil sige den Gruppe Medlemmer, der i samme Regnskabsaar er indtraadt i Foreningen og endnu ikke har overstaaet den 10-aarige Carensperiode), indsættes i et Pengeinstitut (jfr. § 46) paa en særskilt Sparekassekonto, som oppebærer sine egne Renter.

En saadan Konto haves følgelig for hvert af de 10 Hold, hvis Carenstid er løbende. Hvert Aar bringer en Tilgang, ved at der oprettes en ny Konto for de i Regnskabsaaaret indmeldte Medlemmer, og en Afgang, ved at det ældste Hold rykker op til Anciennetet; det afgaaende Holds Konto afsluttes, og dens Saldo overføres til Grundfondens Kapital, jfr. ovenfor litr. *a I. 1*.

c) Dispositionsfonden

oppebærer sine egne Renteindtægter og erholder ved hver Regnskabsafslutning et saadant Beløb af Grundfondens Forbrugsindtægter (jfr. ovenfor litr. a II.), at den bringes op til en Sum, der svarer til en halv Procent af Grundfondens Kapital, ifølge det Regnskab der godkendes af Generalforsamlingen det foregaaende Aar.

d) Reguleringsfondens

Indtægter udgøres af:

- 1) Den ved hvert Aars Regnskabsafslutning i Behold værende Rest af Grundfondens Forbrugsindtægter, efter at den ovenfor under litr. c foreskrevne Overførelse til Dispositionsfonden har fundet Sted, og efter at eventuelle Udgiftsposter iflg. § 44 er afholdte;
- 2) De aarlige Kontingenter fra Medlemmer i første Anciennetsaar (men ikke Indbetalinger for livsvarig Medlemsret, se ovenfor litr. a I. 3);
- 3) Bøder iflg. § 10 og Straffetillæg iflg. § 12;
- 4) Eventuelle Tilbagebetalinger af ydede Understøttelser (jfr. § 3 c);
- 5) Reguleringsfondens egne Renteindtægter.

Naar ved Regnskabsafslutning Reguleringsfondens Paalydende er større end 5 (fem) Procent af Grundfondens Kapital, ifølge det Regnskab der godkendes af Generalforsamlingen det foregaaende Aar, skal Differencen overføres fra Reguleringsfonden til Grundfondens Kapital, jfr. ovenfor litr. a I. 2.

e) Legaterne

bestaar, ligesom Grundfonden, af uangribelige Kapitaler. De stiftes ved særlige Gaver, under Iagttagelse af de Fundatser og Betingelser som Gaverne, med Bestyrelsens Godkendelse, maatte have knyttet dertil. Desuden kan Legater stiftes eller forøges ved Overførelser fra Grundfondens Kapital, som angivet ovenfor under litr. a.

ad 42. De gamle Loves Bestemmelser angaaende Foreningens Midler fandtes i den opr. § 16 (senere 20). Da Foreningen først og fremmest maatte konsolideres, og da det iøvrigt forbød sig selv at give Understøttelse til nyindtraadte Medlemmer, fastslog den opr. Paragrafs sidste Sætning, at i de første 10 Aar skulde Indtægterne udelukkende benyttes til *Opsamling*. Afgigende herfra bestemte imidlertid § 18: »Hvis Generalforsamlingen dertil maatte finde særlig Anledning, kan den ogsaa efter 5 Aars Forløb tilstaae Understøttelser, der dog samlede ikke maa overstige Trediedelen af Aarets Indtægter«; men denne Undtagelsesregel blev dog kun — saaledes som omtalt i Kap. I — anvendt i et eneste Tilfælde. Resultatet blev, at da de 10 Aar var forløbne, havde Foreningen sammensparet ca. 120,000 Kr. (jfr. Virksomhedsstatistikens Kolonne X, der viser Formuens Vækst gennem Aarene).

Ved Lovrevisionen 1883 bortfaldt de to ovenfor citerede Bestemmelser, hvor efter Reglen fik følgende Ordlyd: »Af Aarets Indtægter (Indskud, Aarsbidrag og Renter) maa anvendes indtil to Tredjedele, medens en Tredjedel altid skal henlægges til

Fondens Forøgelse.« I 1888 blev Tredjedelen nedsat til en Sjettedel, og 1893 blev Bestemmelsen ændret saaledes, at den aarlige Henlæggelse skulde udgøre »mindst 2000 Kr.« uden Hensyn til Indtægternes Størrelse.

Nødvendigheden af at Kapitalen stadig forøges ved aarlige Henlæggelser, er selvindlysende, baade fordi Renterne udgør Foreningens sikreste Indtægtskilde, og fordi en Kapital hvis Tal ikke efterhaanden vokser, faar en synkende effektiv Værdi, idet Erfaringen viser, at der — rent bortset fra saadanne Konjunktursvingninger som Verdenskrigen har foraarsaget — stadig bliver mindre og mindre Forslag i Pengene. Men de gamle Loves Regler for Kapitalhenlæggelse var uholdbare.

Den oprindelige Regel: at Henlæggelsen skulde staa i et vist Forhold til Indtægternes Størrelse, var aabenbart velment. Men dens Blindhed overfor Indtægternes Art gjorde den usystematisk, da Medlemmernes Indbetalinger jo stammer fra to væsensforskellige Kilder: paa den ene Side Anciennetetskontingenterne, der er bestemt til straks at fortæres, eftersom Anciennetetsmedlemmerne allerede har Adgang til Kassens Ydelser; og paa den anden Side Carenskontingenterne, der bør opsøres, indtil de paagældende Medlemmer, ved deres Avancement til Anciennetet, selv opnaar Adgangen som forannævnt.

Den i 1893 indførte Ordning, hvorefter en Sum af 2000 Kr. normeredes i Lovene, var endnu mere irrationel, idet denne Norm for Henlæggelse var uden proportional Forbindelse med Størrelsen af Foreningens Pengemidler eller Fluktuationerne i disse. Ganske vist hjemlede Reglen teoretisk, ved Udtrykket »mindst 2000 Kr.«, en ureguleret Bevægelsesfrihed opad; men praktisk Anvendelse af denne Adgang til større Henlæggelser skete ikke i den første Snes Aar efter Bestemmelsens Indførelse.

Under denne Tingenes Tilstand meldte der sig ganske vist Fornemmelser om, at alt ikke var saa rigtigt som det burde være; Stagnationen i Formuens Vækst var jo ogsaa et Bevis herpaa. Men Klarhed over Sagens Kerne blev først vunden gennem de Forarbejder, som førte til Lovenes Reform i 1919. Herved skabtes Grundlaget for det nugældende System, hvorefter den regelmæssige Kapitalopsamling baseres direkte paa Carenskontingenterne, omend dette først i 1922 fik sin endelige Udformning.

Iøvrigt skal den i og for sig udførlige Besked, som indeholdes i selve den nugældende Lovtekst, her kommenteres med følgende Oplysninger:

a) *Grundfonden* udgør — saaledes som ogsaa selve Navnet antyder — den historiske og permanente Bestand af Foreningens Formue.

Bestemmelsen om, at Fonden eventuelt kan afstaa Beløb til Legaterne, er indsat med særligt Henblik paa det forestaaende 50-Aars Jubilæum, idet man ønsker at kunne benytte denne Lejlighed til at faa P. U.'s Grundlægger, August Madsen's, Navn knyttet til et, ved Foreningens egne Midler tilvejebragt, anseligt Mindelegat. Men en saadan Ompostering af Foreningens Kapital bringer selvfølgelig ingen Ændring i dens Ydeevne, eftersom Renteindtægten af de paagældende Midler vil være af samme Størrelse og skal tjene til samme Formaal (Udbetaling af Understøttelser), hvadenten Kapitalen staar bogført under Grundfonden eller under Legaterne.

b) *Carensprincippet* har (saaledes som allerede oplyst baade i Kap. I og i Bem. til § 4) altid bestaaet i Foreningen. At Ydelserne fra Carensholdene ikke blev anvendt til andre Formaal end saadanne, der kunde komme det paagældende Hold Ydere selv tilgode, blev ogsaa i Begyndelsen overholdt: konsekvent indtil 1884, i Medfør af den ovennævnte gamle Lovbestemmelse om at Indtægterne i de første 10 Aar skulde tjene til Kapitalforøgelse, og ligeledes — om ikke formelt saa dog reelt — indtil 1888, i Medfør af de rigelige Henlæggelser.

Men da den dybe Forskel mellem Carens og Anciennetet, tilligemed de deraf flydende Konsekvenser, ikke stod tilstrækkelig klart for Foreningens Stiftere, blev Forholdet altfor mangelfuldt belyst i de gamle Love; og da disse i Aarenes Løb undergik Ændringer efter Øjeblikkets Beskub, blev sluttelig Lovenes Omtale af Carensprincippets bærende Træk saa tilsløret som et Fiksérbillede.

Følgen var, at man sorgløst lod Carenskontingenterne — uagtet disses Betalere jo selv var afskaarne fra at opnaa Understøttelse — medgaa til øjeblikkelig Konsum for trængende Anciennetetsmedlemmer og saaledes administrerede paa lignende Maade som den, der køber Varer mod Accept, sælger Varerne, men bruger Pengene, saa at han savner Midler til at dække Accepten, naar den forfalder. Herved søgte man at slaa sig tiltaals med saadanne Betragtninger som:

1) at det successive Frafald af Nydere nok skulde kompensere de Krav, som vilde melde sig ved Medlemmernes Avancement fra Carens til Anciennetet; og

2) at selv om denne Kompensation udeblev, maatte de Personer, som i deres Carensperiode havde erlagt Tribut til Fordel for deres til Anciennetet avancerede Forgængere, have god Adkomst til, naar de selv naaede Anciennetet, paa tilsvarende Maade at oppebære Tribut fra de nyere Medlemmer, fordi Carensmedlemmerne maatte være saa erkendtlige for at faa Adgang til Foreningen, at deres Kontingenter med fuld Føje straks kunde overgives Anciennetetsklassen til Fortæring.

Imod disse overfladiske Betragtninger gælder følgende:

ad 1) Forestillingen om, at Tilgangen af Understøttelseskvalificerede skulde modsvares af det successive Frafald af Nydere, vilde kun være holdbar, saafremt baade Indmeldelse af nye og Frafald af ældre Medlemmer beroede paa absolut ensartede Tal. Men Medlemstilgangen har — saaledes som Statistikkens Kolonne B udviser — været meget svingende; og da der ligeledes (jfr. Kolonnerne F, G, H) er Svingninger i de Faktorer, som er bestemmende baade for Frafald (forsætlige Udmeldelser, Kontingentrestancer og Dødsfald) og for, hvorvidt de Frafaldne er Ydere eller Nydere — endsiges for, hvornaar et Medlems Kaar bliver saaledes forringede, at Yderen forvandles til Nyder eller i det mindste opnaar Kontingentfritagelse — saa er det en urigtig Antagelse, at Anciennetetsmedlemmernes Afgang skulde bringe tilstrækkelig Kompensation for Carensmedlemmernes Avancement.

ad 2) Naar man øjner, at et Forhold er behæftet med en Fejl, som f. Eks. at Forgængeren skader Efterfølgerens Interesser, bør Fejlen rettes — ikke fortsættes. Thi saafremt man overhovedet godkender det Synspunkt, at Carensmedlemmerne skylder Erkendtlighed til Foreningen, kan Fordringshaveren i hvert Fald ikke være Anciennetetsmedlemmernes tærende Kreds. Langt snarere kan man sige, at Carensmedlemmerne — som jo er det uundværlige fornyende Element — fortjener Erkendtlighed, fordi de (foruden selvfølgelig at betale egne Akquisitionsomkostninger) under hele Carensperioden bærer deres rigelige Part af Omkostningerne ved Administration og Propaganda, og derved straks forbedrer Foreningens Økonomi.

Understøttelserne, som Foreningen har udbetalt successivt, fra første Færd indtil det Tidspunkt da den fejrer sit 50=Aars Jubilæum, udgør ialt ca. 850,000 Kr.; og desforuden har Foreningen naturligvis baaret sine Administrationsomkostninger (jfr. Bem. til § 43). Af disse 850,000 Kr. har trængende Anciennetetsmedlemmer modtaget ca. 93 % (de øvrige 7 % er udelukkende oppebaaret af »Paarørende«, da Carensmedlemmer jo er afskaaret fra Understøttelse). De indbetalte Anciennetetskontingenter har imidlertid kun udgjort 45 % af 850,000 Kr. De frivillige Aarsbidrag, Langhoffs Gave 1900—1904 og Kaffenævnets Dyrtdistillæg 1918 (jfr. Kap. VII) samt den 1919 ophævede Prioritetssikringsfond (jfr. Bem. til § 49) har tilsammen givet ca. 40,000 Kr.,

hvilket altsaa svarer til henvend 5 % af de udbetalte Understøttelser. De resterende 50 % af Understøttelsesudbetalingerne er dækket dels ved den indtil 1919 stedfundne Fortæring af Carenskontingenter, dels, og navnlig, ved Renteindtægten af Foreningens Formue.

Da Formuen saaledes er den store og sikre Faktor, maa det ogsaa være denne, der er rette Adressat for Provenuet af Kontingenterne fra de Medlemmer, som endnu ikke har opnaaet Anciennetet; thi Forøgelsen af den rentebærende Formue byder jo Betyggelse for, at Foreningen evner at støtte Personerne, naar de er avancerede til at kunne blive delagtige i dens Goder.

Paa disse Synspunkter hviler den ved de omstøbte Love skabte Ordning, hvor efter Kapitalhenlæggelserne alene baseres paa den Del af Indtægterne, som ifølge et rationelt Princip bør tjene dertil. Og den Omstændighed at Ordningen yder Carensmedlemmerne en retfærdig Beskyttelse, idet den sikrer dem imod at forefinde en overanstrengt Kasse paa det Tidspunkt, hvor de avancerer til Anciennetet, er et Moment af betydelig Værdi i Propagandaen for ny Tilgang.

c) *Dispositionsfonden* tjener, i Henhold til § 45 c, til at bære de Understøttelser, som Bestyrelsen har Kompetence til at bevilge. I Følge den opr. § 13 fastsatte Generalforsamlingen hvert Aar det Beløb, hvorover Bestyrelsen kunde disponere i nævnte Øjemed. Denne Bestemmelse bortfaldt imidlertid 1893, ved at der i den daværende § 21 (d. v. s. en meget omændret Udgave af den opr. § 18) blev indsat en Bestemmelse, hvorefter — naar den til Grundfondens Forøgelse normerede Henlæggelse (mindst 2000 Kr., se foran) var præsteret, samt Understøttelserne og Administrationsomkostningerne var udbetalt — den uforbrugte Rest af Aarets disponible Indtægter skulde henlægges til en saakaldt »Reservefond«, hvis Midler stod til Raadighed for Bestyrelsens Bevillinger. Ved Reformen 1919 fik denne Fond, foruden sit nuværende mere betegnende Navn, en fastere, og derved hensigtsmæssigere, Form for sin Ernæring, idet den nu erholdes tillagt, ikke det ovennævnte Restbeløb (der siden 1922 tilflyder Reguleringsfonden), men nøjagtig det som behøves for at bringe den op paa et efter Grundfondens Størrelse normeret Paalydende. Normen, der 1919 ansattes til 1 %, blev 1922 reduceret til $\frac{1}{2}$ %, da Erfaringen har vist at denne Størrelse er tilstrækkelig.

d) *Reguleringsfonden* stammer fra 1922. Dens Formaal er, saaledes som angivet i § 45 d, at afværge Nedgang i Understøttelsesportionernes Gennemsnitsstørrelse, hvorfor den, i de Undtagelsesaar hvor Kravene til Foreningen er abnormt store — d. v. s. saadanne Aar hvor Procenttallet af de til Understøttelse indstillede Andragere, i Forhold til Anciennetetsmedlemmernes Antal, ligger over den af Bestyrelsen skønnede Normal — bærer den Part af Understøttelserne, som Grundfonden og Legaterne ikke evner at udrede.

At Kontingenterne fra Medlemmerne i første Anciennetetsaar tilflyder Reguleringsfonden er motiveret med, at smaatstillede Medlemmer kun undtagelsesvis kan forudsættes at melde sig som Andragere i samme Nu, som de avancerer fra Carens til Anciennetet. Og de Undtagelser, der straks maatte komme, kan ialtfald let klares ved Hjælp af de forøgede Renteindtægter, som bliver disponible ved at det paagældende Carensholds opsparede Kapital overflyttes til Grundfonden.

Den i Bestemmelsens sidste Stykke foreskrevne stærke Begrænsning af Reguleringsfondens Størrelse skyldes Hensynet til, at denne Fond — saaledes som ogsaa udtrykkeligt fastslaaet i § 45 d — kun i abnorme Aar maa yde Tilskud. Dersom man indrettede sig paa regelmæssigt at lade den medvirke under normale Forhold, maatte

Fonden tabe sin Betydning, idet den da vilde reduceres til at virke som et Omsvøb, der burde have været undgaaet.

Reguleringsfondens rette Benyttelse stiller betydelige Fordringer til Bestyrelsens Omsigt. En god Vejledning haves heldigvis ved Statistikkens Kolonner P og V. Antallet af de til Foreningen rettede Begæringer (P) er jo en bestemmende Faktor, som Bestyrelsen maa have stærkt for Øje, men som den ikke selv magter at regulere. Derimod beror Stabiliteten af Understøttelsesportionernes Gennemsnitsstørrelse (V) meget paa de af Bestyrelsen foretagne Budgetberegninger; og et Budget skal jo, samtidig med at være bygget over Erfaringer fra de svundne Aar, tage Fremtidsudsigterne i Betragtning. Opgaven er at disponere saaledes, at Kurverne over Foreningens Ydelser ikke kommer til at vise for store Bølger.

e) *Legaterne*, hvoraf det første blev stiftet 1883, gøres til Genstand for nærmere Beskrivelse i Kap. VI og VII.

§ 43.

Omkostningerne ved Akkvisition af nye Medlemmer samt ved Foreningens øvrige Administration bevilges af Bestyrelsen. De opføres paa et særligt Regnskab, og fordeles ved den aarlige Afslutning saaledes:

- a) *Akkvisitionsomkostningerne* bæres af vedkommende Carensholds egen Konto (jfr. § 42 b og § 45 a sidste Punktum).
- b) Aarets øvrige *Administrationsomkostninger* debiteres henholdsvis Grundfonden, hver enkelt Carenkonto og Reguleringsfonden, i Forhold til det Antal Kontingenter som hver af disse Fonds og Konti i Aarets Løb har oppebaaret. Indbetalinger for Erhvervelse af livsvarig Medlemsret (§ 13) regnes herved som en enkelt Kontingentydelse, saavel i selve Indbetalingsaaret, som i hvert efterfølgende Aar, saalænge vedkommende Medlem er i Live eller hans efterlevende Hustru har Medlemsret.

ad 43. Bestemmelsen stammer fra 1922, da der, samtidig med at Forholdet mellem Carens og Anciennet fik sin fulde Udformning, opnaaedes Lovhjemmel for Ansættelsen af Rejseagent (jfr. Bem. til § 24).

Med Hensyn til Akkvisitionen kan de nyindmeldte Medlemmers Indskud naturligvis langt fra forslaa til at dække Rejseagentens Udgifter. Men da det gælder Hvervning af Medlemmer der skal yde Kontingent i en Aarrække, er det ingen Ulykke, om det første og eventuelt noget af det andet Aars Ydelse medgaar til Akkvisitionen, idet Forholdet jo, i saa Henseende overfor Aarsbetalere stiller sig anderledes end overfor Bidragydere een Gang for alle.

Udgifterne ved Rejseagentens Virksomhed vil almindeligvis være Akkvisitionsomkostninger; men der kan dog være særlige Tilfælde, hvor disse Udgifter skal bæres af Administrationsomkostningskontoen, nemlig naar Rejsen gælder Forhold der ikke staar i Forbindelse med Nyindmeldelse af Medlemmer. Under Administrationsomkostningerne henhører altid Sekretariatets Udgifter, da Sekretæren jo ikke er Akkvisitør. En nærmere Beskrivelse af de Rejseagenten og Sekretariatet vedrørende Forhold findes iøvrigt i Kap. IV.

Ved Budgetlægningen skal Administrationsomkostningerne være Genstand for ret omfattende Beregninger, for at Overslaget kan blive retvisende. Dette har stor Betydning, fordi Administrationsomkostningerne influerer paa Størrelsen af de Beløb,

der bliver disponible til Understøttelser, i Modsætning til Akkvisitionsomkostningerne, der, da de bæres af Carensbetalingerne, ligger udenfor Budgettet.

Administrationsomkostningerne i *P. U.* har, i det halve Aarhundrede Foreningen har bestaaet, andraget gennemsnitlig henvend 3000 Kr. aarlig. Denne Byrde har dog ikke afskaaret den ved gode Gaver støttede Forening fra i Understøttelser at uddele mere, end den har oppebaaret i Kontingenter (heri indbefattet Carenskontingenter og Indbetalinger for livsvarig Medlemsret, jfr. Bem. til § 42 b) samtidig med at den har opsparet en Formue paa ca. $\frac{1}{2}$ Million Kroner, saaledes som belyst i Statistikken.

Imidlertid har det ikke skortet paa letkøbt Kritik over Administrationsomkostningernes Størrelse, og navnlig har Kritikerne, ved at drage Sammenligninger mellem de store Beløb, som er nødvendige til *P. U.*'s Administration, og den ringe Udgift, hvormed en lokal Hjælpekasse kan administreres, haft Tilbøjelighed til det Fejlsyn, at *P. U.* ikke skulde have tilstrækkelig Eksistensberettigelse.

Disse Sammenligninger er, ret beset, meget haltende. En lokal Forening skal ikke bære Rejseudgifter for Deltagere i Generalforsamlingerne, og den kan klare sig med et Minimum baade af Tryksager og af Korrespondance. For en landsomfattende Forening som *P. U.* er Arbejdsvilkaarene derimod ganske anderledes, idet alle Personerne er spredt rundtom. Det i § 27 foreskrevne Møde, hvor Bestyrelsen samles for at udarbejde Indstillinger samt overhovedet ganske Foreningens Forhold og raadslaa om dens Anliggender, kan ikke undværes. Generalforsamlingen, som ligeledes er uundværlig, kan ikke hvile paa nogen moderatere Ordning end den bestaaende 4-aarige Turnus, hvorefter Repræsentanterne møder som Delegerede. Udgivelsen af en fyldestgørende trykt Aarsberetning med à jour ført Medlemsliste er rentud en Livsbetingelse for Foreningen. Sekretariatet er ligesaa uundværligt; thi ikke blot kræver Bogholderiet og Kasserervæsenet meget Arbejde, men en Mængde Anliggender skal jo ordnes ved Korrespondance; man betænke f. Eks., at Antallet af Foreningens Repræsentanter rundtom i Landet for Øjeblikket er 75.

Da saaledes enhver af Posterne paa Administrationsregnskabet gælder uangribeligt nødvendige Livstraade for at holde Foreningen i Gang, maa Spørgsmaalet, om hvorvidt der uden Skade kunde indvindes Besparelser paa Foreningens Administration, besvares absolut benægtende. Men samtidig maa fremholdes, at med kun ringe Udgiftsforøgelse kunde dette omfattende administrative Apparat forslaa til det dobbelte Medlemstal. Det er derfor indlysende, at Midlet til at fremhjelpe Foreningen ligger, ikke i Udgiftsformindskelser, men i Indtægtsforøgelser (jfr. Kap. IX).

Til Gengæld ejer den landsomfattende Forening betydelige Muligheder for at blive betænkt med Gaver, naar den paa rette Maade faar Opmærksomheden henledt paa sig, og det derved bliver almindelig bekendt, at Foreningens Formaal er godt, dens Principper sunde og dens Administration betryggende, saaledes at den byder reelle Garantier for god Forvaltning af de Midler, der betros den.

§ 44.

Eventuelle Udgifter, som skønnes nødvendige, men ikke maatte være direkte forudset i Lovene, og som derfor, ifølge Bestyrelsens Forslag, er særligt bevilgede af Generalforsamlingen, bæres af Grundfondens Forbrugsindtægter (§ 42 a II.), næstefter Administrationsomkostningerne og den i § 42 c foreskrevne Overførelse til Dispositionsfonden.

ad 44. Bestemmelsen stammer fra 1919; men først 1922 fik den Form af en særlig Paragraf.

§ 45.

Udgifterne til Understøttelser (om disses Bevilling se §§ 49 og 50) bæres af de i § 42 angivne finansielle Midler, efter følgende Regler:

- a) *Kontoen for det paagældende Carenshold* bærer eventuelle Understøttelser til Paarørende af Carensmedlemmer (§ 3 b og c, jfr. § 4 a), indtil Holdets 10-årige Periode er udløben (derefter jævnstilles Vedkommende med Anciennetetsmedlemmernes Paarørende). Ifald den enkelte Carenskontos Midler ikke kan dække dens Forpligtelser i Medfør af nærværende Bestemmelse samt af de i § 43 indeholdte Regler, debiteres de øvrige Carenskonti, i Forhold til deres Paalydende, for det manglende Beløb.
- b) *Grundfondens Forbrugsindtægter tilligemed Legaternes* — efter disses godkendte Betingelser og Fundatser — disponible aarlige Udbytte bærer som Regel (i Undtagelsesaar se nedenfor litr. d om Reguleringsfonden) samtlige ordinære Understøttelser (§ 49) til Anciennetetsmedlemmer og disses Paarørende.
- c) *Dispositionsfonden* bærer de ekstraordinære Understøttelser (§ 50) til Anciennetetsmedlemmer og disses Paarørende.
- d) *Reguleringsfonden* (hvis Formaal er at afværge Nedgang i Understøttelsesportionernes Gennemsnitsstørrelse) bærer, i de Undtagelsesaar hvor Kravene til Foreningen er abnormt store — d. v. s. saadanne Aar hvor Procenttallet af de til Understøttelse indstillede Andragere i Forhold til Anciennetetsmedlemmernes Antal ligger over den af Bestyrelsen skønnede Normal — den Part af Understøttelserne, som Grundfonden og Legaterne ikke evner at udrede.

ad 45. Disse Bestemmelers Opstilling i en særlig § skete ved den i 1922 fuldbyrdede Lovrevision. Se iøvrigt Bem. til § 43.

§ 46.

Anbringelsen af Foreningens finansielle Midler sker saaledes:

- a) *Selve Formuen*, d. v. s. Grundfonden og Legaterne, anbringes (for Legaternes Vedkommende dog kun saafremt dette ikke strider mod særlige Fundatsbestemmelser) i gode, solide Værdipapirer, som bærer fast Rente. Indkøbet af disse Papirer besørages af Bestyrelsen, efterhaanden som denne har de dertil fornødne Beløb til Raadighed og anser Tidspunktet for hensigtsmæssigt. Værdipapirerne, der opbevares paa betryggende Maade i et Pengeinstitut i Odense, noteres som tilhørende Foreningen; til at transportere eller kvittere dem udkræves Underskrift af Formanden tilligemed to Bestyrelsesmedlemmer (Renterne hæves og kvitteres af Formanden eller hans Befuldmægtigede).

- b) De Midler, der skal holdes *disponible* — herunder Dispositionsfondens og Reguleringsfondens Paalydende — saavelsom de Beløb der indestaar paa de 10 *Carenskonti*, anbringes paa rentebærende Konti i et eller flere solide Pengeinstitutter i Odense.

ad 46. Grundlaget findes i opr. § 17. 1883 tilføjedes Ordene om, at Værdipapirerne skal bære fast Rente (d. v. s. være Obligationer, ikke Aktier). 1907 blev Bestemmelsen i forandret Form sammensmeltet med den foregaaende § som § 20.

Efter at Revisorerne 1896 havde paatalt, at et Beløb af 40,000 Kr., som var udlaant mod Pant i faste Ejendomme i Odense, kun var sikret ved 2. Prioritet, blev der af Rentedifferencen, som indvandt ved denne Pantsætning, dannet en særlig Prioritetsikringsfond. Med Renter og Rentes Renter voksede Fonden saaledes, at den i 1919, da den ophævedes fordi Pantesikkerheden viste sig at være risikofri, udgjorde 8,690 Kr. Heraf overførtes 2664 Kr. til Grundfonden; Resten fandt den i Bem. til § 49 beskrevne Anvendelse.

§ 47.

Understøttelserne kan ikke være Genstand for Transport eller staaende eller generelle Befuldmægtigelser, ejheller for Arrest, Eksekution, Beslaglæggelse eller anden Retsforfølgning. De ydes kun for eet Aar ad Gangen og kan saaledes aldrig paaberaabes som værende fast Indtægt (jfr. dog den midlertidige Bestemmelse § 54).

Hjælp fra andre Understøttelsesforeninger udelukker ikke Vedkommende fra tillige at komme i Betragtning ved *P. U.*'s Uddelinger.

ad 47. Denne Paragrafs første Stykke stammer fra 1919. Den udtrykkelige Tilføjelse om, at Understøttelse fra anden Side ikke udelukker Hjælp fra *P. U.*, fandtes allerede i den opr. § 18 (senere 21). Uagtet denne Bestemmelse er saa naturlig, at den tilsyneladende ikke behøver Omtale i Lovene, viser Erfaringen, at den stedse bør fremholdes, fordi den understreger, at Medlemskab i en lokal Hjælpekasse ikke er gyldig Undskyldning for at undlade Tilslutning til *P. U.* Kontingentet er jo yderst beskedent, og Sandheden om, at i Tilfælde af Trang er Adgang til flere Hjælpekilder ikke at foragte, kan bevidnes af mange af *P. U.*'s Nydere. *P. U.* og lokale Hjælpekasser maa ingenlunde anses for rivaliserende Institutioner; Forholdet er ikke et »enten — eller«, men et »baade — og«.

§ 48.

Andragender om Understøttelse skal — da Bevillingerne ikke er fortløbende, jfr. § 47 — indgives hver Gang Understøttelse ønskes.

Andragenderne udfærdiges paa Skemaer, som affattes af Bestyrelsen og faas hos Repræsentanterne eller Sekretariatet. De udfyldte Skemaer indleveres gennem Repræsentanten for den Kreds, hvor Andrageren er bosiddende.

Skemaets Spørgsmaal til Belysning af Andragerens Forhold skal, klart og koncist, besvares i streng Overensstemmelse med Sandheden; Andrageren indestaar paa Tro og Love for Oplysningernes Rigtighed. Den, som

gør sig skyldig i illoyale Fortielser eller giver bevidst urigtige Oplysninger, kan i Henhold til § 18 udelukkes af Foreningen.

ad 48. Grundlaget findes i opr. § 19 (senere 22). Det nugældende Skema, som har Bikubeformat, gengiver paa første Side §§ 3, 4, 47, 48, 49 og 50 af Foreningens Love. Siderne 2 og 3 indeholder ialt 18 Rubrikker, der udfyldes med Oplysninger om Andragers Navn, Stilling, Alder, Adresse, Medlemsforhold til Foreningen, Pengeforhold, Familieforhold og Helbredstilstand. Øverst paa Side 2 findes følgende Notits: »De efterfølgende Spørgsmaal skal besvares nøjagtigt og uden Forbehold eller Fortielser. Svarene skal være kortfattede, men tilstrækkeligt oplysende. Ufyldstgørende Besvarelser kan medføre, at Andragendet ikke tages i Betragtning.« Nederst paa Side 3 findes selve Ansøgningsformularen, der er saalydende: »Under Henviisning til Foreningens Love (hvoraf et Udtog findes aftrykt paa nærværende Skema) samt til mine foranstaaende, paa Ære og Samvittighed afgivne, Svar paa Skemaets Spørgsmaal, andrager jeg herved *P. U.* om en Understøttelse for Regnskabsaaret 1. April 19 . . — 31. Marts 19 . . (Underskrift).« Skemaets Side 4 afgiver Plads til Erklæringer fra Kredsens Repræsentant og fra Repræsentantgruppens Delegerede.

§ 49.

Ordinær Understøttelse søges, ved Indgivelse af Andragende som ommeldt i § 48, inden Udgangen af Marts.

Repræsentanten, som modtager Andragendet, paategner det sin Erklæring og sender det, inden Midten af April, til Repræsentantgruppens Delegerede (§ 23). Denne foranstalter de indkomne Andragender behandlet paa det i § 22 ommeldte Gruppemøde, hvorefter han videresender dem med Referat til Bestyrelsen.

Bevillingen af ordinære Understøttelser foretages af den ordinære Generalforsamling, ifølge Indstillinger, som Bestyrelsen, efter Granskning af hver enkelt Andrageres Forhold, har udarbejdet (jfr. § 27) efter bedste Skøn, under Hensyntagen til at Foreningen er en velgørende Institution, hvor de mest trængende fortrinsvis bør hjælpes og Hjælpen bør stifte mest mulig Nytte.

De ordinære Understøttelser maa ikke overstige 400 Kr. pr. Portion. De gælder for det Regnskabsaar, hvori de er bevilgede, og udbetales halvsaarsvis i August og Februar.

ad 49. At de ordinære Understøttelser bevilges af Generalforsamlingen, efter at Andragenderne er undergaaet de ovenfor beskrevne Granskninger, stemmer med Reglerne i de opr. §§ 18 og 19 (senere 21 og 22), kun med den Forskel at »vedvarende« Understøttelser ikke er nybevilget efter 1901 (jfr. Bem. til § 54).

Da Oplysningerne i Andragenderne skal afgive Materialet til Bestyrelsens Indstillinger om Understøttelser, er det højest magtpaaliggende, at Repræsentanterne vaager over, at de afgivne Oplysninger bliver tilstrækkelige. Ellers maa Andragenderne tilbagesendes, for at Oplysningerne kan blive supplerede, hvilket volder, ikke blot Ulejlighed, men ogsaa Tidsspilde; og de i Lovene foreskrevne Tidsfrister maa jo respekteres, da det administrative Maskineri ellers let gaar i Baglaas.

Med Hensyn til Portionernes Størrelse anlagde Foreningens Stiftere mere optimistiske Synspunkter, end Forholdene hidtil har kunnet retfærdiggøre. Den endnu uforandrede Topgrænse 400 Kr. — som stammer fra den opr. § 18 (senere 21) og dengang repræsenterede en fuldt saa anselig Værdi som 1000 Kr. nutildags — blev nemlig ved Foreningens Stiftelse anset for at være, ikke et fjernt Ideal, men en foreliggende Mulighed. Listen over de første Uddelinger viser saaledes, at 1 Person fik 400 Kr., 1 fik 350, 3 hver 300 og 3 hver 250, dog under den Form, at nogle af disse Beløb fremkom ved at de paagældende Nydere samtidig oppebar baade »vedvarende« og »midlertidig« Understøttelse.

At en saadan Standard ikke i Længden lod sig opretholde, fremgaar af de i Tillægget optagne Kurvetavler, der belyser Krav og Ydelser. Hvad angaar Maksimalstørrelsen af de udelte Portioner, da har siden 1910 ingen Nyder faaet over 225 Kr.; Forholdet er endog dette, at 225 Kr. for Øjeblikket kun oppebæres af een eneste Person, der gennem mange Aar er bleven betænkt med et saadant Beløb. Minimalsatserne var i tidligere Tid 50 Kr. Anvendelsen af denne Sats kulminerede 1903 med 45 Portioner; den sidste Bevilling paa 50 Kr. blev givet 1914. Det nuværende Minimum for Portionerne er (siden 1919) 125 Kr. Bevillingerne paa Generalforsamlingen 1923 omfattede: 76 Portioner à 125 Kr., 88 à 150 Kr., 21 à 175 Kr., 22 à 200 Kr. og 1 à 225 Kr.

Udbetalingen af Understøttelserne skete, iflg. de gamle Love (opr. § 20 senere 23), kvartalsvis. Denne Ordning havde tilfølgende, at kun de 3 første Kvartalsbetalinger kunde falde indenfor selve Bevillingsaaret, fordi Generalforsamlingen, hvor Bevillingerne gives, ikke kan afholdes tidligere end 3 à 4 Maaneder efter Regnskabsaarets Begyndelse. Da saaledes Betalingerne for 4. Kvartal maatte optages paa det følgende Aars Regnskab, var denne Ordning overmaade upraktisk. Derfor sker, siden 1. April 1919, Udbetalingerne halvvaarsvis; men da Indførelsen af denne Reform bevirkede, at der i Overgangsaaet 1919—20 skulde præsteres Betaling for 5 Fjerdingaar, hvilket naturligvis oversteg de ordinære Ressourcers Kræfter, blev det 4. Kvartal fra det foregaaende Bevillingsaar dækket med 6026 Kr. fra den ophævede Prioritet sikringsfond (jfr. Bem. til § 46).

§ 50.

Ekstraordinære Understøttelser kan søges til enhver Tid, i saadanne Tilfælde hvor den ordinære Fremgangsmaade ikke kan afventes, fordi en Nødstilstand pludselig er fremkaldt ved Dødsfald, svær Sygdom, Fallit eller lignende Aarsag.

Repræsentanten, som modtager Andragendet, paategner det sin Erklæring og sender det til Gruppens Delegerede. Denne videresender det med en Erklæring, som han, naar han anser for uforholdsmæssigt at afholde Gruppemøde om den enkelte Sag, afgiver paa egne Vegne.

Bevillingen af ekstraordinære Understøttelser foretages af Bestyrelsen, efter de samme principielle Hensyn som gælder for dens Indstillinger om ordinære Understøttelser.

De ekstraordinære Understøttelser maa ikke overstige 200 Kr. pr. Portion. De udbetales som Regel straks efter, at Bevillingen foreligger.

ad 50. Grundlaget for denne Bestemmelse findes i den opr. § 18 (senere 22).

§ 51.

P. U.'s Aarsberetning udkommer som Regel i September; et Eksemplar tilstilles hvert af Foreningens Medlemmer.

Beretningen indeholder Fortegnelse over Foreningens Kredsinddelinger og Tillidsmænd, Udtog af Aarsregnskabet, forskellige andre Oplysninger vedrørende Foreningens Forhold, Referat fra Generalforsamlingen med Fortegnelse over bevilgede Understøttelser, samt Medlemsliste pr. 1. August (som ifølge § 12 er den Dato, hvor Fristen for bødefri Kontingentberigtigelse udløber).

ad 51. I en stor landsomfattende Forening, paa hvis Generalforsamling Medlemmerne ikke selv kan give Møde men maa lade sig repræsentere ved Delegerede, er det en elementær Rettighed for Medlemmerne at erholde en trykt Beretning, der kan give dem tilstrækkelig Underretning om Foreningens Forhold. Dette var ogsaa allerede forudset i den opr. § 23 (senere 26), omend det ikke fremtraadte saa tydeligt som i den nugældende Regel, der stammer fra 1919.

§ 52.

Ændringer i og Tillæg til *P. U.'s Love* kan kun foretages af ordinære Generalforsamlinger, hvis lovligt bekendtgjorte Dagsorden angiver, at Forslag om Lovændring vil blive fremsat, og nævner de §§, hvori Ændringer foreslaas. Foruden saaledes at bekendtgøre Dagsordenen skal Bestyrelsen udsende, tilligemed de i § 37 Stk. 2 ommeldte Sendelser, en ordret Gengivelse af de paagældende Lovforslag, eventuelt med en Redegørelse for Bestyrelsens Stilling til Sagen.

Til Lovforslagets Gennemførelse udkræves enslydende Vedtagelse med en Majoritet af to Trediedele af de afgivne Stemmer paa to efter hinanden umiddelbart følgende, ordinære Generalforsamlinger.

ad 52. Bestemmelsens Forhistorie, og Motiverne for at Lovændringer nu kræver to Behandlinger, er allerede beskrevet i Indledningen til nærværende Kapitel.

§ 53.

P. U.'s Opløsning kan kun vedtages af et udtrykkeligt i dette Øjemed sammenkaldt særligt Plenarmøde i Odense, hvor samtlige Repræsentanter er berettigede til at møde og afgive Stemme samt til at erholde Rejsegodtgørelse ifølge § 35. Indkaldelsen sker efter Reglerne i § 37; for Ledelsen af Mødet gælder § 40.

I Tilfælde af Foreningens Opløsning skal, saavidt muligt, Renterne af Formuen fremdeles anvendes til Bedste for værdige Trængende tilhørende Provinshandelsstanden (saaledes som dette Begreb er fastslaaet i § 5), herunder indbefattet Standens Medlemmers Enker, forladte Hustruer samt forældreløse Sønner under 18 Aar og ugifte Døtre, hvorved *P. U.'s* tidligere Medlemmer og disses nævnte Paarørende skal nyde Fortrin.

Forvaltningen af Formuen skal da søges overgivet til en anden, for Opgavens Løsning egnet Institution; principalt et Organ indenfor Provins- handelsstanden, subsidiært en Statsmyndighed. Forslaget om Foreningens Opløsning skal derfor tillige indeholde Forslag om, hvem der skal anmodes om at paatage sig Forvaltningen. Til Vedtagelsen kræves en Majoritet af tre Fjerdedele af de afgivne Stemmer.

Dersom Beslutningen er fattet paa foranførte Maade, men vedkommende Institution eller Myndighed ikke vil paatage sig Hvervet, sammenkaldes et sidste Plenarmøde, som med simpel Stemme flerhed beslutter i hvilket veldædigt Øjemed til Fordel for Provinshandelsstanden Formuen skal anvendes.

ad 53. Grundlaget findes i den opr. § 25 (senere 28). Bestemmelsen om, hvem der i Tilfælde af Foreningens Opløsning skal overtage dens Midler, er i Aarenes Løb forandret saaledes, at det oprindelige Udtryk »en af Statens Myndigheder« 1890 blev ændret til »et Organ for Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation«, hvorefter de to sidstnævnte Ord 1907 blev ændret til »Provinshandelsstand«. Den nugældende Formulering stammer fra 1919.

§ 54.

Midlertidig Bestemmelse. I Henhold til ældre Lovbestemmelser udbetales endnu nogle *vedvarende Understøttelser*.*) Eventuelle Ændringer i de paagældende Nyderes Kaar og Forhold skal af de respektive Repræsentanter indberettes til Bestyrelsen. Disse Understøttelser kan ophøre, naar Generalforsamlingen med tre Fjerdedele af de afgivne Stemmer mener, at Trangen eller Værdigheden ikke længere er til Stede.

ad 54. De »vedvarende« Understøttelser var lovfæstet i den opr. § 18; men Bestemmelsen herom udgik 1898, efter at den var forblevet ubenyttet siden Indførelsen af Statens Alderdomslov af 9. April 1891 (jfr. Kap. VIII). Den endnu gældende Regel om saadanne Understøttelsers eventuelle Ophør stammer fra den opr. § 21.

Vedvarende Understøttelser blev første Gang bevilget 1884, til et samlet Beløb af 2550 Kr., fordelt mellem 17 Nydere, nemlig: 1 Portion à 300 Kr., 6 à 200, 1 à 150 og 9 à 100 Kr. Derefter udviklede Bevillingerne sig saaledes, at de 1890 var oppe paa 6150 Kr., fordelt mellem 47 Nydere; men fra dette Tidspunkt er som sagt, af Hensyn til Statens Lovgivning om Alderdomsforsørgelse, »vedvarende« Understøttelser ikke nybevilget.

De tilbageblevne Nyderes Antal var 27 i 1900, 13 i 1910 og 3 i 1920. Endnu lever 2 Enker, som oppebærer de i nedenstaaende Fodnote ommeldte Beløb, der blev bevilget det Aar, da Uddelingen af Understøttelser tog sin Begyndelse.

---

*) Ved Begyndelsen af Regnskabsaaret 1922–23 to Portioner à 100 Kr. ifølge Bevillinger stammende fra 1884.

III.

FORENINGENS TILLIDSMÆND

Lighed med de fleste andre filantropiske Foreninger kræver *P. U.* en Mængde Arbejde, for hvilket der ikke gives anden Løn end den Tilfredsstillelse, man kan føle ved at virke i en god Sags Tjeneste. Det er derfor kun ret og billigt, at samtlige Personer, der har deltaget i dette Arbejde, bliver nævnt i et historisk Skrift som det nærværende, og det vilde ogsaa have Interesse, om denne Nævnelse for hver Person var ledsaget af et Portræt tilligemed nogle biografiske Notitser. Men da en fuldstændig Gennemførelse heraf vilde være uforenelig med de nødvendige Begrænsningshensyn, har Omtalen af de forhenværende Provinsrepræsentanter maattet indskrænkes til kronologiske Navnefortegnelser, som, med Tilføjelse af hver Persons Funktionstid, findes anbragt under de i alfabetisk Rækkefølge opstillede Byer.

I Overensstemmelse hermed er Portrætsamlingen her i Bogen anlagt saaledes, at den for Provinsrepræsentanternes Vedkommende er begrænset til de Personer, som er i Funktion paa det Tidspunkt da Bogen trykkes, hvorimod Hovedstadsrepræsentanterne, Revisorerne og Bestyrelsesmedlemmerne, paa Grund af deres mindre Antal, er medtaget alle.

Da de til Portræterne knyttede biografiske Noter ligeledes har maattet begrænses mest muligt, omfatter de kun — foruden Aarstal for Fødsel og Død, samt den selvfølgelig Belysning af vedkommende Personers Forhold til *P. U.* — Angivelse af de mest fremtrædende Tillidshverv, som Personerne har beklædt indenfor Standens faglige Organisation, idet *P. U.*'s Tilblivelseshistorie jo udviser, at Forbindelse mellem denne Institution og Handelsstandsforeningerne har bestaaet fra første Færd.

a. FORMÆND

1) Bankdirektør *Lorentz Christian Peter Bierfreund*, R*, Odense, f. 1817. Medstifter af *P. U.* og dennes Formand indtil sin Død 1891. (Portræt i Kap. I.)

Medstifter af den stedlige Handelsstandsforening 1862, Formand indtil 1869 samt 1880–87.

2) Købmand *Friederich Christian Johann Weimann*, R*, Odense, f. 1827. Medstifter af *P. U.*, Næstformand indtil 1891, derefter Formand indtil sin Død 1899. (Portræt i Kap. I.)

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1872, Formand 1873–74.

F. L. Hey. (a 3)

C. H. Schnakenburg. (a 4)

Chr. Hennings. (a 5)

3) Konsul *Frederik Larsen Hey*, K*, Dm., p. p., Odense, f. 1857. Indtraadt i *P. U.* 1887/88, Bestyrelsesmedlem 1888, Næstformand 1891–99, Formand 1899–1903.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1894–96. Landstingsmand 1902–18. Flyttede 1916 til København.

4) Etatsraad *Carl Henrik Schnakenburg*, K*, Dm., p. p., Odense, f. 1853. Indtraadt i *P. U.* 1887/88, Bestyrelsesmedlem 1899, Næstformand 1902, Formand fra 1903 indtil sin Død. Stifter af Legat Nr. 8. Død 1915.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1890, Formand fra 1897 indtil sin Død; Medlem af Bestyrelsen for Den fynske Handelsstands Centralforening 1892, Formand fra 1898 indtil sin Død; Medstifter af Provinshandelskammeret 1901, Formand 1901–02, 03–04, 05–06, 09–10 og 14–15.

5) Konsul *Christian Hennings*, R*, Odense, f. 1864. Indtraadt i *P. U.* 1895/96, Repræsentant 1906–11, Bestyrelsesmedlem 1910, Formand fra 1916. Stifter af Legat Nr. 22.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1900–15.

b. ØVRIGE BESTYRELSESMEDLEMMER

1) Købmand *Peter Kaj August Madsen*, Skelskør, f. 1835. Tog Initiativet til Oprettelsen af *P. U.* og blev, da Foreningen havde bestaaet i 10 Aar, hædret med Fortjenstmédailen i Guld. Bestyrelsesmedlem fra Foreningens Stiftelse indtil sin Død 1908. (Portræt i Kap. I.)

Medstifter af den stedlige Handelsstandsforening 1875 og Formand indtil 1890; Næstformand for Den sjællandske Handelsstands Centralforening 1884–91.

2) Købmand *Frederik Ferdinand Christophersen*, Odense, f. 1829. Medstifter af *P. U.*, Bestyrelsesmedlem indtil 1888. Død 1895. (Portræt i Kap. I.)

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1862–70.

3) Bankdirektør *Sigvart Christian Werner*, Slagelse, f. 1835. Medstifter af *P. U.*, Bestyrelsesmedlem indtil sin Død 1915. (Portræt i Kap. I.)

Medstifter af den stedlige Handelsstandsforening 1880 og Formand indtil 1892.

4) Justitsraad *Carl Nielsen*, Kolding, f. 1828. Medstifter af *P. U.*, Bestyrelsesmedlem indtil sin Død 1908. (Portræt i Kap. I.)

Medstifter af den stedlige Handelsstandsforening 1871, Formand 1872–1904, derefter Æresmedlem; Medstifter af Den jyske Handelsstands Centralforening 1883.

5) Konsul, kgl. Agent *Christian Jensen*, R*, Nyborg, f. 1817. Medstifter af *P. U.*, Bestyrelsesmedlem indtil sin Død 1879. (Portræt i Kap. I.)

Medstifter af den stedlige Handelsstandsforening 1872 og Medlem af Bestyrelsen indtil sin Død.

6) Kancelliraad *Christian Christensen*, Holstebro, f. 1818. Indtraadt i *P. U.* 1874/75, Repræsentant 1875–79, Bestyrelsesmedlem 1879–91. Død 1891.

Medstifter af den stedlige Handelsstandsforening 1883 og Formand indtil 1884.

Chr. Christensen. (b6)

Martin Meyer. (b8)

Chr. Fog. (b9)

Soph. Rasmussen. (b 10)

Chr. Cloos. (b 12)

Thor Hansen. (b 13)

7) Købmand *Peter Martin Waidtlow*, Odense, f. 1838. Indtraadt i *P. U.* 1874/75, Revisor 1875—91, Bestyrelsesmedlem 1891—97. Stifter af Legat Nr. 7. Død 1918. (Portræt i Kap. I.)

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1884, Næstformand 1892—97.

8) Købmand *Martin Meyer*, Horsens, f. 1840. Indtraadt i *P. U.* 1881/82, Repræsentant 1881—91, Bestyrelsesmedlem fra 1891 indtil sin Død 1893.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1874 indtil sin Død.

9) Konsul *Christian Fog*, Horsens, f. 1835. Indtraadt i *P. U.* 1885/86, Repræsentant 1891—93, Bestyrelsesmedlem fra 1893 indtil sin Død. Stifter af Legat Nr. 6. Død 1902.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1872—89, Formand i 1875 og 1881—82.

10) Konsul *Sophus Rasmussen*, R*, Odense, f. 1855. Indtraadt i *P. U.* 1885/86, Repræsentant 1888—98, Bestyrelsesmedlem 1897, Næstformand fra 1900 indtil sin Død 1902.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1896 og af Den fynske Handelsstands Centralforening fra 1892 indtil sin Død.

11) Mægler *Hans Christian Clemmensen*, R*, Odense, f. 1839. Indtraadt i *P. U.* 1874/75, Revisor 1875—1902, Bestyrelsesmedlem 1902, Næstformand 1903—05. Død 1918. (Portræt i Kap. I.)

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1886, Næstformand 1897—1902.

12) Konsul *Christian Cloos*, K*, Dm., p. p., Frederikshavn, f. 1863. Indtraadt i *P. U.* 1891/92, Repræsentant 1902—03, Bestyrelsesmedlem fra 1903.

Formand for den stedlige Handelsstandsforening fra 1893; Medlem af Bestyrelsen for Den jydsk Handelsstands Centralforening 1895, Formand fra 1906; Medstifter af Provinshandelskammeret 1901, Formand 1906—08, 1910—14 og fra 1915.

13) Grosserer *Hans Peder Thor Melbye Hansen*, Odense, f. 1848. Indtraadt i *P. U.* 1881/82, Revisor 1891—1903, Bestyrelsesmedlem 1903, Næstformand 1905—18 (fungerede i denne Egenskab som Formand under Vakancen 1915/16). Stifter af Legat Nr. 35. Død 1922.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1891, Næstformand 1902—10.

14) Købmand *Oscar Baumgarten*, Odense, f. 1852. Indtraadt i *P. U.* 1897/98, Repræsentant 1898—1906, Bestyrelsesmedlem fra 1905 indtil sin Død 1910.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1888—1900.

O. Baumgarten. (b 14)

H. F. Carøe. (b 15)

E. F. Monrad. (b 16)

15) Konsul *Hans Frederik Carøe*, Stege, f. 1854. Indtraadt i *P. U.* 1903/04, Bestyrelsesmedlem fra 1905 indtil sin Død 1907.

Formand for den stedlige Handelsstandsforening 1893; Medlem af Bestyrelsen for Den sjællandske Handelsstands Centralforening 1894; Medlem af Provinshandelskammeret fra 1904 indtil sin Død.

16) Konsul *Erik Friisenberg Monrad*, R*, Helsingør, f. 1864. Indtraadt i *P. U.* 1907/08, Bestyrelsesmedlem fra 1907 indtil sin Død 1910.

Formand for den stedlige Handelsstandsforening 1900; Medlem af Bestyrelsen for Den sjællandske Handelsstands Centralforening 1900; Medlem af Provinshandelskammeret fra 1907 (Formand 1908—09) indtil sin Død.

17) Fabrikant *Frederik Christian Blixenkroner Gunnensen Harboe*, Skelskør, f. 1854. Indtraadt i *P. U.* 1888/89, Repræsentant 1899—1908, Bestyrelsesmedlem 1908—18.

18) Konsul *Christian Theodor Loehr*, R*, p. p., Fredericia, f. 1864. Indtraadt i *P. U.* 1890/91, Repræsentant 1907—09, Bestyrelsesmedlem fra 1909. Stifter af Legat Nr. 19.

F. Harboe. (b 17)

C. T. Loehr. (b 18)

C. Reffs. (b 19)

19) Direktør *Carl Reffs*, R*, København, f. 1850. Indtraadt i *P. U.* 1889/90, Repræsentant i Holbæk 1898—1913. Flyttede 1911 til København. Bestyrelsesmedlem fra 1910. Stifter af Legat Nr. 26.

Medlem af Bestyrelsen for Handelsstandsforeningen i Holbæk 1895—1911.

20) Konsul *Valdemar Emil Gædeken*, R*, Dm., p. p., Odense, f. 1861. Indtraadt i *P. U.* 1897/98, Revisor 1902—16, Bestyrelsesmedlem 1916, Næstformand 1918—23.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1902—09; Medlem af Bestyrelsen for Den fynske Handelsstands Centralforening 1902, Formand og derigennem Medlem af Provinshandelskammeret 1917—20. Flyttede 1923 til København.

21) Grosserer *Anders Christian Andersen*, R*, Odense, f. 1870. Indtraadt i *P. U.* 1905/06, Revisor 1916—18, Bestyrelsesmedlem fra 1918.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1909, Formand fra 1915; Medlem af Bestyrelsen for Den fynske Handelsstands Centralforening 1915, Formand og derigennem Medlem af Provinshandelskammeret fra 1920.

V. E. Gædeken. (b 20)

Chr. Andersen. (b 21)

A. R. Nielsen. (b 22)

22) Konsul *Aage Rasmus Nielsen*, Nykøbing F., f. 1878. Indtraadt i *P. U.* 1915/16, Bestyrelsesmedlem fra 1918 indtil sin Død 1922.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1912; Næstformand i Den sjællandske Handelsstands Centralforening og derigennem Medlem af Provinshandelskammeret fra 1920 indtil sin Død.

23) Købmand, Borgmester *Holger Fink*, R*, Aabenraa, f. 1879. Indtraadt i *P. U.* 1920/21, Bestyrelsesmedlem fra 1922.

Formand for Fællesrepræsentationen for de nordslesvigske Handelsforeninger 1920. Medlem af Bestyrelsen for Den jyske Handelsstands Centralforening 1921, 2. Viceformand og derigennem Medlem af Provinshandelskammeret fra 1922.

H. Fink. (b 23)

A. B. Lange. (b 24)

Th. Muus. (b 25)

24) Købmand, Landstingsmand *Axel Bendahl Lange*, R*, Frederikssund, f. 1875. Indtraadt i *P. U.* 1906/07, Bestyrelsesmedlem fra 1922.

Medlem af Bestyrelsen for Den sjællandske Handelsstands Centralforening 1916, Formand og derigennem Medlem af Provinshandelskammeret fra 1919, dets Næstformand fra 1920. Landstingsmand fra 1918.

25) Grosserer *Thorbjørn Egil Guldberg Muus*, Odense, f. 1881. Indtraadt i *P. U.* 1909/10, Revisor 1918—23, Bestyrelsesmedlem fra 1923.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1921.

c. REVISORER

1) Købmand *Peter M. Waitdløw*, Odense (se b 7), Revisor 1875—91.

2) Mægler *Chr. Clemmensen*, Odense (se b 11), Revisor 1875—1902.

3) Grosserer *Thor Hansen*, Odense (se b 13), Revisor 1891—1903.

4) Konsul *Valdemar Gædecken*, Odense (se b 20), Revisor 1902—16.

A. V. Nielsen. (c5)

E. M. Larsen. (c7)

5) Direktør *Anders Vilhelm Nielsen*, Odense, f. 1861. Indtraadt i *P. U.* 1895/96, Revisor 1903—18.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1897—1907.

6) Grosserer *Chr. Andersen*, Odense (se b 21), Revisor 1916—18.

7) Grosserer *Emil Magnus Larsen*, Odense, f. 1877. Indtraadt i *P. U.* 1905/06, Revisor 1918—22.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1910—22; Medlem af Bestyrelsen for Den fynske Handelsstands Centralforening 1920—22.

8) Grosserer *Th. Muus*, Odense (se b 25), Revisor 1918—23.

9) Konsul *Niels Axel Nielsen*, Odense, f. 1881. Indtraadt i *P. U.* 1907/08, Revisorsuppleant 1919, Revisor fra 1922.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1923.

10) Konsul *Aage Mengel*, Odense, f. 1882. Indtraadt i *P. U.* 1917/18, Revisorsuppleant 1922, Revisor fra 1923.

11) Grosserer *Jacob Marius Larsen*, Odense, f. 1880. Indtraadt i *P. U.* 1905/06, Revisorsuppleant fra 1923.

N. A. Nielsen. (c9)

A. Mengel. (c10)

J. M. Larsen. (c11)

d. HOVEDSTADSREPRÆSENTANTER

1) Grosserer *Peter Lotz*, f. 1859. Indtraadt i *P. U.* 1890/91, Repræsentant i København 1907—09.

Købmand i Frederikshavn. Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1891—93 og 1896—1902. Flyttede 1905 til København.

2) Grosserer *Simon Thomsen Sass*, f. 1854. Indtraadt i *P. U.* 1882/83, Repræsentant i Skanderborg 1897—1909 og København fra 1909 indtil sin Død 1912.

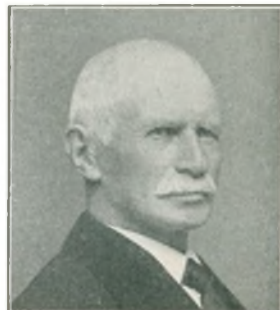
Købmand i Skanderborg. Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1885, Formand 1897—1908; Medlem af Bestyrelsen for Den jydsk Handelsstands Centralforening 1899, 1. Viceformand og derigennem Medlem af Provinshandelskammeret 1906—08. Flyttede 1908 til København.

P. Lotz. (d 1)

S. T. Sass. (d 2)

P. C. Nielsen. (d 3)

3) Grosserer *Peter Christian Nielsen*, f. 1849. Indtraadt i *P. U.* 1881/82, Repræsentant i København 1912—22. Stifter af Legat Nr. 25.

Købmand i Odense. Revisor i den stedlige Handelsstandsforening 1891—1911. Flyttede 1911 til København.

e. PROVINSREPRÆSENTANTER

Aabenraa. Købmand *Søren Pedersen Ewald*, f. 1870. Indtraadt i *P. U.* 1922/23, Repræsentant fra 1922.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1920.

Aalborg. *A. M. Pank* 1880—86, *E. T. Andersen* 1886—89, *C. Fode* 1889—1918.

Grosserer *Henning Fode*, f. 1886. Indtraadt i *P. U.* 1918/19, Repræsentant fra 1919.

Ewald, Aabenraa.

Fode, Aalborg.

Hjorth, Aarhus.

Aarhus. J. C. Seidelin 1881—83, H. Broge 1883—84, M. R. Koppel 1884—1901, C. W. F. Bestle 1901—09, F. H. Hansen 1909—10, F. C. V. Olsendorff 1910—13.

Grosserer *Robert Hjorth*, f. 1869. Indtraadt i *P. U.* 1910/11, Repræsentant fra 1913.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1919.

Assens. F. W. Andersen 1875—90, C. S. Andersen 1890—1913, N. T. Jepsen 1913—14, O. C. Olsen 1914—15.

Manufakturhandler *Hans Frederik Vilhelm Storm*, f. 1860. Indtraadt i *P. U.* 1891/92, Repræsentant fra 1915.

Bogense. A. Detlefsen 1875—76, H. C. Beck 1876—88, C. M. Lauesen 1888—1908.

Købmand *Arthur Christian Ignetus Storch*, f. 1851. Indtraadt i *P. U.* 1881/82, Repræsentant fra 1908.

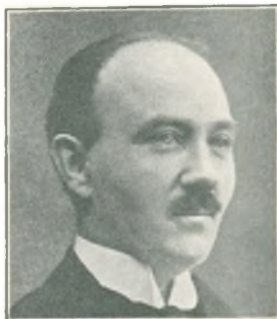
Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1896—1900 og fra 1918.

Storm, Assens.

Storch, Bogense.

Jørgensen, Brønderslev.

Brønderslev. Manufakturhandler *Valdemar Sigurd Christian Jørgensen*, f. 1879. Indtraadt i *P. U.* 1922/23, Repræsentant fra 1922.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1918.

Ebeltoft. N. F. Munk 1875—76, A. P. Møllerup 1876—81, P. Rasmussen 1881—92, N. J. T. Nissen 1892—1900, F. C. C. Lundberg 1900—09, P. J. Winge 1909—21.

Isenkrammer *Gert Eriksen Hornbech*, f. 1880. Indtraadt i *P. U.* 1910/11, Repræsentant fra 1922.

Næstformand for den stedlige Handelsstandsforening 1920, Formand fra 1923.

Esbjerg. F. C. C. Olsen 1909—15, C. Breinholt 1916—20.

Direktør *Clemmen Peder Pedersen*, f. 1856. Indtraadt i *P. U.* 1883/84, Repræsentant i Varde 1888—95, i Esbjerg fra 1920.

Hornbech, Ebeltoft.

Pedersen, Esbjerg.

Petersen, Faaborg.

Faaborg. H. P. Bager 1875—80, J. J. Jacobsen 1880—1904, H. Christensen 1904—06, J. P. K. Spøhr 1906—16.

Konsul, Købmand *Johannes Petersen*, f. 1872. Indtraadt i *P. U.* 1906/07, Repræsentant fra 1916.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1906, Formand fra 1914; Medlem af Bestyrelsen for Den fynske Handelsstands Centralforening fra 1919.

Faxe. L. P. Andreasen 1875—78, C. A. Christensen 1878—95, H. M. Thrane 1895—1908, F. Schleppegrell Møller 1908—13.

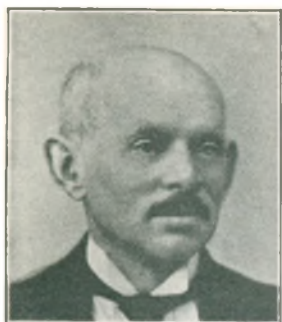
Manufakturhandler *Hans Frederik Jensen*, f. 1867. Indtraadt i *P. U.* 1909/10, Repræsentant fra 1913.

Fredericia. H. L. Hirsch 1875—96, K. J. G. Mortensen 1896—1907, C. F. Loehr 1907—09.

Mægler *Jens Waldemar Brøchner-Mortensen*, f. 1879. Indtraadt i *P. U.* 1909/10, Repræsentant fra 1909.

Næstformand for den stedlige Handelsstandsforening fra 1912.

Jensen, Faxe.

Brøchner-Mortensen, Fredericia.

Andersen, Frederikshavn.

Frederikshavn. P. S. Møller 1875—89, M. Lund 1889—1902, C. Cloos 1902—03, D. F. Holm 1903—13.

Konsul, Købmand, cand. pharm. *Richard Peter Ingemann Andersen*, f. 1858. Indtraadt i *P. U.* 1900/01, Repræsentant fra 1913.

Frederikssund. V. Bendahl 1875—96, R. W. Tüchsen 1896—97, F. E. Jacobsen 1897—1906.

Købmand *Nathan Levin Elsass*, f. 1850. Indtraadt i *P. U.* 1898/99, Repræsentant fra 1906.

Frederiksværk. S. A. Brendstrup 1875—81, T. N. Brendstrup 1881—1907.

Boghandler *Albert Jensen*, f. 1859. Indtraadt i *P. U.* 1894/95, Repræsentant 1907—19 og fra 1922.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1913.

Grenaa. Købmand *Peder Jensen Winge*, f. 1874. Indtraadt i *P. U.* 1903/04, Repræsentant i Ebeltoft 1909—21, i Grenaa fra 1923.

Medlem af Bestyrelsen for Handelsstandsforeningen i Ebeltoft 1911—20.

Elsass, Frederikssund.

Jensen, Frederiksværk.

Winge, Grenaa.

Haderslev. Købmand *Theodor Dahl*, f. 1862. Indtraadt i *P. U.* 1922/23, Repræsentant fra 1922.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1910, Formand 1920–23.

Haslev. Direktør *Theodor William Rasmussen*, f. 1871. Indtraadt i *P. U.* 1911/12, Repræsentant fra 1919.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1899.

Helsingør. L. A. Ravn 1880–83, F. V. Hilligsøe 1883–1910.

Købmand *Hans Henrik Bolt*, f. 1867. Indtraadt i *P. U.* 1894/95, Repræsentant fra 1911.

Dahl, Haderslev.

Rasmussen, Haslev.

Bolt, Helsingør.

Herning. Købmand *Niels Emil Præstmark*, f. 1853. Indtraadt i *P. U.* 1916/17, Repræsentant fra 1916.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1894–1923, derefter Æresmedlem.

Hillerød. C. L. Møller 1875–86, L. R. Frendrup 1886–91, C. B. Simonsen 1891–1904.

Manufakturhandler *Gerhardt Peter Adolph Drøhse*, f. 1865. Indtraadt i *P. U.* 1894/95, Repræsentant fra 1904.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1897–1901 og 1917–21.

Hjøring. Købmand *Jens Nielsen*, R*, f. 1856. Indtraadt i *P. U.* 1909/10, Repræsentant fra 1910.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1901–20.

Hobro. Grosserer *Christian Hansen*, f. 1871. Indtraadt i *P. U.* 1923/24, Repræsentant fra 1923.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1908, Formand fra 1918.

Præstmark, Herning.

Drohse, Hillerød.

Nielsen, Hjøring.

Holbæk. J. C. Petersen 1882—98, C. Reffs 1898—1913, O. F. Steenstrup 1913—20.

Købmand *Niels Jørgen Ploug Hammerich*, f. 1875. Indtraadt i *P. U.* 1909/10, Repræsentant fra 1920.

Holstebro. C. Christensen 1875—79, F. Siersted 1879—82, S. Simonssen 1882—1913.

Horsens. M. Meyer 1881—91, C. Fog 1891—93, H. H. Brøchner 1893—1912.

Grosserer *Knud Christian Larsen*, f. 1855. Indtraadt i *P. U.* 1885/86, Repræsentant fra 1913.

Hørsholm. C. P. Hansen 1887—1919.

Købmand *Philip Valdemar Hecht*, f. 1868. Indtraadt i *P. U.* 1909/10, Repræsentant fra 1919.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1915, Formand 1919—21.

Hansen, Hobro.

Hammerich, Holbæk.

Larsen, Horsens.

Kalundborg. O. H. Mørch 1875—86, O. A. Køhler 1886—87, J. G. O. Kornerup 1888—1903, K. Madsen 1903—19.

Købmand *Anders Peter Rasmussen*, f. 1870. Indtraadt i *P. U.* 1902/03, Repræsentant fra 1919.

Kerteminde. T. C. Delcomyn 1875—98, A. N. Hansen 1898—1901, H. C. Hansen 1901—03, R. V. Hansen 1903—04, J. F. L. Larsen 1904—18.

Direktør *Rasmus Vilhelm Hansen*, f. 1870. Indtraadt i *P. U.* 1902/03, Repræsentant (1903—04 og) fra 1918.

Kolding. R. Kaalund 1875—86, S. W. Bruun 1886—1914, S. Jensen 1914—16.

Købmand *Hans Emil Andersen*, f. 1867. Indtraadt i *P. U.* 1900/01, Repræsentant fra 1916.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1920.

Hecht, Hørsholm.

Rasmussen, Kalundborg.

Hansen, Kerteminde.

Korsør. T. J. E. Rasmusen 1875—94, H. E. M. Smith 1894—96, H. J. H. Fischer 1896—1901.

Konsul, Købmand *Hans Gundersen Rasmusen*, R*, Dm., p. p., f. 1856. Indtraadt i *P. U.* 1883/84, Repræsentant fra 1901.

Køge. L. E. Ferslev 1875—88.

Købmand *Alfred Charles Amandus Flindt*, f. 1853. Indtraadt i *P. U.* 1881/82, Repræsentant fra 1888.

Lemvig. H. C. Schou 1876—82, T. J. S. Gjerulff 1882—93, M. Sørensen 1893—1910, L. E. Aasted 1910—16.

Læsø. J. P. C. Axelsen 1876—78, J. H. Axelsen 1881—83, C. B. Sørensens 1883—85.

Andersen, Kolding.

Rasmusen, Korsør.

Flindt, Køge.

Løgstør. C. V. Claudi 1875—76, A. Holm 1876—77, J. C. C. Jørgensen 1877—86, M. Simonsen 1886—90, J. C. Salvesen 1890—97, C. S. Neve 1897—1919.

Købmand *Thomas Lund*, f. 1874. Indtraadt i *P. U.* 1906/07, Repræsentant fra 1919.

Maribo. Manufakturhandler *Richard Hasselbalch Beck*, f. 1887. Indtraadt i *P. U.* 1922/23, Repræsentant fra 1922.

Marstal. A. H. B. Kromann 1891—94, A. E. J. Kock 1894—96.

Købmand *Jens Christian Jensen*, f. 1848. Indtraadt i *P. U.* 1894/95, Repræsentant fra 1896.

Medstifter af og Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1899, Formand 1902—04.

Middelfart. J. R. Larsen 1875—1909.

Bankdirektør *Andreas Christian Hansen*, R*, f. 1854. Indtraadt i *P. U.* 1883/84, Repræsentant fra 1909.

Formand for den stedlige Handelsstandsforening 1883—99.

Lund, Løgstør.

Beck, Maribo.

Jensen, Marstal.

Hansen, Middelfart.

Thomsen, Nakskov.

Staun, Nibe.

Nakskov. N. J. M. Bauer 1895—99.

Købmand Ole Christian Thomsen, f. 1879. Indtraadt i P. U. 1922/23, Repræsentant fra 1922.

Nibe. *Købmand Marinus Staun, f. 1869. Indtraadt i P. U. 1923/24, Repræsentant fra 1923.*

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1908, Formand fra 1921.

Nordby, Fanø. P. S. Svarrer 1880—1901, W. M. Bøttger 1901—16.

Købmand Søren Brinch Hansen, f. 1881. Indtraadt i P. U. 1911/12, Repræsentant fra 1920.

Nyborg. V. B. Bjerregaard 1875—87, V. J. L. Bøttern 1887—1909, A. A. Gundel 1909—18, R. M. Rasmussen 1918—19.

Købmand Otto Diderik Nielsen, R*, f. 1853. Indtraadt i P. U. 1896/97, Repræsentant fra 1919.

Formand for den stedlige Handelsstandsforening fra 1915.

Hansen, Nordby, Fanø.

Nielsen, Nyborg.

Høst, Nykøbing F.

Nykøbing F. Købmand *Søren Christian Pedersen Høst*, f. 1854. Indtraadt i *P. U.* 1889/90, Repræsentant fra 1910.

Nykøbing M. A. C. Hinding 1875—79, A. A. Christensen 1879—87, A. H. Schade 1887—1912.

Købmand *Marius Mathiassen*, f. 1847. Indtraadt i *P. U.* 1882/83, Repræsentant fra 1912.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1877—1919, Formand 1894—1904; Medlem af Bestyrelsen for Den jydsk Handelsstands Centralforening 1902—19.

Nykøbing S. C. E. Nielsen 1883—1902, J. H. G. Dørr 1902—16.

Manufakturhandler *Søren Schibsbye*, f. 1866. Indtraadt i *P. U.* 1902/03, Repræsentant fra 1916.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1903—05, Formand 1921—23.

Mathiassen, Nykøbing M.

Schibsbye, Nykøbing S.

Rossing, Nysted.

Nysted. C. B. Sidenius 1875—89, C. V. Schmiegelow 1889—1910.

Købmand *Harald Jacob Georg Rossing*, f. 1861. Indtraadt i *P. U.* 1895/96, Repræsentant fra 1910.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1900, Næstformand fra 1915.

Næstved. V. Skovgaard 1911—12.

Købmand *Aage Waldemar Madsen*, f. 1884. Indtraadt i *P. U.* 1922/23, Repræsentant fra 1922.

Nørresundby. M. E. Hartmann 1880—91, A. M. Agerschou 1891—1901, J. Larsen 1901—04.

Direktør *Christoffer Jensen Kjærgaard*, f. 1861. Indtraadt i *P. U.* 1896/97, Repræsentant fra 1904.

Medstifter af den stedlige Handelsstandsforening 1898 og Medlem af Bestyrelsen indtil 1920.

Madsen, Næstved.

Kjærgaard, Nørresundby.

Sørensen, Odder.

Odder. Købmand *Carl Peter Sørensen*, f. 1875. Indtraadt i *P. U.* 1911/12, Repræsentant fra 1919.

Odense. C. C. B. Fogtmann 1875—81, I. F. S. Breum 1881—88, S. Rasmussen 1888—98, O. Baumgarten 1898—1906, C. Hennings 1906—11, A. C. Jensen 1911—16, P. Jahn 1916—23.

Manufakturhandler *Christian Breum*, f. 1873. Indtraadt i *P. U.* 1916/17, Repræsentant fra 1923.

Randers. A. J. Thyssen 1879—1914.

Grosserer *Christian Boldsen*, f. 1853. Indtraadt i *P. U.* 1910/11, Repræsentant fra 1914.

Ribe. P. Vaupell 1877—91, P. Hansen 1891—97, H. H. Schack 1897—1919.

Købmand *Anton Bendt Andersen*, f. 1873. Indtraadt i *P. U.* 1910/11, Repræsentant fra 1919.

Ringø. Direktør *Jens Christian Jensen*, R*, f. 1860. Indtraadt i *P. U.* 1911/12, Repræsentant fra 1919.

Breum, Odense.

Boldsen, Randers.

Andersen, Ribe.

Jensen, Ringe.

Berthelsen, Ringkøbing.

Flensborg, Ringsted.

Ringkøbing. C. N. Heger 1878—82, J. B. Mølgaard 1882—98,
J. H. Schønning 1898—1909, C. Skikkild 1909—10.

Konsul, Direktør *Georg Berthelsen*, R*, Dm., p. p., f. 1850. Indtraadt
i *P. U.* 1884/85, Repræsentant fra 1910.

Formand for den stedlige Handelsstandsforening 1895—1906.

Ringsted. B. J. Bang 1875—94.

Boghandler *Johan Ahrent Flensborg*, f. 1859. Indtraadt i *P. U.* 1887/88,
Repræsentant fra 1894.

Medstifter af og Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening
1889, Formand 1893—99 og fra 1902.

Roskilde. J. L. Ostermann 1876—89, J. W. Willumsen 1889—1906,
P. M. Petersen 1906—17, H. P. A. Schram 1917—22.

Købmand *Jørgen Jørgensen Krogh*, f. 1877. Indtraadt i *P. U.* 1907/08,
Repræsentant fra 1922.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1913, Formand
1917—19.

Krogh, Roskilde.

Halvorsen, Rudkøbing.

Hansen, Rødby.

Rudkøbing. R. Hansen 1875—87, H. C. Bendixen 1887—94, N. C. Iversen 1894—96, P. M. Petersen 1896—99, F. W. Havemann 1899—1901, B. M. G. Hansen 1901—04.

Købmand *Johannes Halvorsen*, f. 1859. Indtraadt i *P. U.* 1902/03, Repræsentant fra 1904.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1900, Næstformand indtil 1920, Formand i 1920.

Rødby. Manufakturhandler *Louis Hansen*, f. 1889. Indtraadt i *P. U.* 1922/23, Repræsentant fra 1922.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1923.

Saxkøbing. J. P. C. Lund 1889—1918.

Direktør *Boie Boiesen Fritz-Rasmussen*, f. 1887. Indtraadt i *P. U.* 1914/15, Repræsentant fra 1919.

Fritz-Rasmussen, Saxkøbing.

Høyer, Silkeborg.

Thaarup, Skagen.

Silkeborg. F. Arntzen 1875—1905.

Tømmerhandler *Aneus Emmanuel Jermin Høyer*, f. 1854. Indtraadt i *P. U.* 1881/82, Repræsentant fra 1905.

Skagen. N. F. Fabricius 1875—90, J. J. Winther 1890—1923.

Isenkrammer *Christian Michael Thaarup*, f. 1891. Indtraadt i *P. U.* 1918/19, Repræsentant fra 1923.

Skanderborg. H. P. Rasmussen 1875—79, C. Salling 1879—80, J. Poulsen 1880—97, S. T. Sass 1897—1909.

Købmand *Oscar Jesper Bruun*, R*, f. 1858. Indtraadt i *P. U.* 1889/90, Repræsentant fra 1909.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1895, Formand fra 1909; Medlem af Bestyrelsen for Den jyske Handelsstands Centralforening 1914, Viceformand og derigennem Medlem af Provinshandelskammeret fra 1919.

Bruun, Skanderborg.

Ibsen, Skelskør.

Dige, Skive.

Skelskør. C. A. T. Bruun 1875—83, C. A. W. Meding 1883—99, F. C. B. G. Harboe 1899—1908, J. J. R. Lotz 1908—19.

Boghandler *Hemming Peter Ibsen*, f. 1879. Indtraadt i *P. U.* 1909/10, Repræsentant fra 1919.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1919.

Skive. P. G. Holm 1875—1904, J. D. Buemann 1904—13.

Konsul, Købmand *Albert Sophus Dige*, R. sv. V., f. 1865. Indtraadt i *P. U.* 1904/05, Repræsentant fra 1914.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1901—10.

Skjern. J. N. Stendevad 1919—21.

Købmand *Mads Johansen Knudsen*, f. 1879. Indtraadt i *P. U.* 1911/12, Repræsentant fra 1922.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1919, Formand fra 1921.

Knudsen, Skjern.

Zahle, Slagelse.

Carøe, Stege.

Slagelse. L. Købner 1875—82, H. J. Tørsleff 1882—1914, P. Karsgaard Thomsen 1914—19.

Købmand *Johan Christian Julius Zahle*, f. 1860. Indtraadt i *P. U.* 1919/20, Repræsentant fra 1919.

Medlem af Bestyrelsen for Silkeborg Handelsstandsforening 1890, Formand 1900—03. Flyttede 1903 til Slagelse.

Sorø. J. Schiønmann 1875—81, C. A. H. Aaris 1881—1915.

Materialist *Sofus Hjorth*, f. 1878. Indtraadt i *P. U.* 1904/05, Repræsentant fra 1915 (Portræt uerholdeligt).

Stege. Købmand *Ejnar Carøe*, f. 1890. Indtraadt i *P. U.* 1922/23, Repræsentant fra 1922.

Beck, Storehedinge.

Rosenørn Nielsen, Struer.

Kauffmann, Svendborg.

Storehedinge. C. M. Kønig 1877—1914.

Købmand *Niels Laugesen Beck*, f. 1858. Indtraadt i *P. U.* 1894/95, Repræsentant fra 1914.

Formand for den stedlige Handelsstandsforening fra 1914.

Struer. M. Schou 1877—89, T. W. Jensen 1889—90, C. M. Schou 1890—1909, F. C. Schou 1909—11, S. F. Smith Knudsen 1913—19, H. S. Høyer 1919—23.

Forretningsfører *Christian Frederik Rosenørn Nielsen*, f. 1886. Indtraadt i *P. U.* 1923/24, Repræsentant fra 1923.

Svendborg. J. P. Baagøe 1875—76, J. M. L. Hansen 1876—82, J. H. K. Udbye 1882—88, F. F. Krull 1888—89, J. H. K. Udbye 1889—98, J. Nielsen 1898—1903, L. M. Riber 1903—06, J. H. K. Udbye 1906—08.

Isenkrammer *Christian Munthe Kauffmann*, f. 1860. Indtraadt i *P. U.* 1889/90, Repræsentant fra 1908.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1900.

Pedersen, Sæby.

Kock, Sønderborg.

Rødbro, Thisted.

Sæby. C. E. Kragh 1875—77, N. C. Berthelsen 1877—88, E. V. K. Lassen 1888—89, N. C. Berthelsen 1889—1923.

Grosserer *Niels Christian Leonor Pedersen*, f. 1863. Indtraadt i *P. U.* 1916—17, Repræsentant fra 1923.

Formand for den stedlige Handelsstandsforening 1908—22, Medlem af Bestyrelsen for Den jydsk Handelsstands Centralforening fra 1919.

Sønderborg. Købmand *Jørgen Hansen Kock*, f. 1874. Indtraadt i *P. U.* 1922/23, Repræsentant fra 1922.

Formand for den stedlige Handelsstandsforening 1919—20.

Sønderho, Fanø. S. M. Kromann 1878—83, P. Sonnichsen 1883—1919.

Thisted. A. Tachau 1875—1906, V. Hillers 1907—12, N. P. Worm 1912—15.

Købmand *Christen Jensen Rødbro*, f. 1865. Indtraadt i *P. U.* 1908/09, Repræsentant fra 1915.

Næstformand for den stedlige Handelsstandsforening 1913—17 og fra 1919.

Christensen, Tønder.

Berring, Varde.

Jensen, Vejle.

Tønder. Manufakturhandler *Ehm Christensen*, f. 1880. Indtraadt i *P. U.* 1922/23, Repræsentant fra 1922.

Varde. L. F. Neidhardt 1884—88, C. P. Pedersen 1888—95, V. Brorssen 1895—1918.

Købmand *Johan Jensen Berring*, f. 1869. Indtraadt i *P. U.* 1910/11, Repræsentant fra 1918.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening fra 1918.

Vejle. F. Svendsen 1878—79, A. C. Andersen 1880—1919.

Bankkasserer *Carl Christian Jensen*, f. 1881. Indtraadt i *P. U.* 1909/10, Repræsentant fra 1919.

Jensen Lyngsøe, Viborg.

Rasmussen, Vordingborg.

Viborg. H. J. N. Christensen 1887—90, M. J. Markussen 1890—92, O. O. Bilgrav 1892—1910.

Købmand *Jens Jensen Lyngsøe*, f. 1860. Indtraadt i *P. U.* 1890/91, Repræsentant fra 1910.

Vordingborg. Manufakturhandler *Niels Christian Rasmussen*, f. 1872. Indtraadt i *P. U.* 1922/23, Repræsentant fra 1922.

Ærøskøbing. H. B. Lunge 1897—1901, R. L. Mikkelsen 1901—06, L. P. Hansen jun. 1906—10.

IV.

FORENINGENS EMBEDSMÆND

a. SEKRETÆRER

SOM allerede berørt i Kap. I viste det sig hurtigt, at Korrespondancen i den landsomfattende Forening fik et Omfang, der nødvendigjorde Antagelsen af en lønnet Sekretær, som tillige kunde besørge Kasse- og Regnskabsvæsenet.

Stillingen blev som sagt besat med Bogholder *Niels Christian Nielsen*, der var født 1841 og oprindelig uddannet ved Handelen (Portræt i Kap. I). Dette Valg viste sig at være overordentlig heldigt, da N. netop forenede Kærlighed til *P. U.*'s Sag med den Arbejdsiver, Akkuratesse og Sans for Systematik, som behøvedes for at faa Foreningens administrative Maskineri behørigt tilrettelagt og passet. Som et yderligere Bevis paa, at N. maatte anses for særlig skikket til at røgte en Gerning af denne Art, kan nævnes, at Stillingen som Bogholder for Odense Kommune blev ham overdraget 1879, i hvilken Egenskab han 1888 hædredes med en Kancelliraadstitel.

Den Grundvold, N. lagde til *P. U.*'s videre Opbygning, var da ogsaa saa fast, at det blev en forholdsvis let Opgave senere at give de af ham skabte Formuleringer de Afrundinger og Suppleringer, som efterhaanden viste sig ønskelige. Det var derfor med fuld Føje, at N. var Genstand for Anerkendelse og Opmærksomhed fra Foreningens Side. Saaledes modtog han, da Foreningen havde bestaaet i 10 Aar, hvorefter Uddelingen af Understøttelser tog sin Begyndelse (hvilken Begivenhed fejredes i Skelskør, se Kap. II Bem. til Lovenes § 35), en Hædersgave bestaaende af et Bogskab med dansk Litteratur. Og da han, paa Grund af Alder og Svagelighed, ved Udgangen af 1902 opgav Sekretærstillingen, som han saa nidkært havde beklædt i 29 Aar, fik han overleveret et Album med Portrætter af alle For-

eningens daværende Tillidsmænd, hvorhos Generalforsamlingen 1903 udnævnte ham til Æresmedlem af Foreningen. Han døde 1917.

Da Portrætsamlingen jo er af betydelig historisk Interesse for *P. U.*, har Kancelliraadens Enke nu, i Anledning af Jubilæet, vist Foreningen den meget paaskønnede Opmærksomhed at skænke den til Opbevaring i *P. U.*'s Arkiv.

Grosserer C. F. Hein,
Odense.

Foreningens næste Sekretær var en Mand af Handelsstandens egen Midte, nemlig Grosserer *Christian Frederik Hein*, der var født 1848 og var Medlem af *P. U.* fra 1884/85 indtil sin Død 1922.

H. virkede i Sekretærstillingen i den 10-aarige Periode fra 1. Januar 1903 til 31. December 1912. Ved at fortsætte i det givne Spor holdt han Sagerne i Orden paa en saa elskværdig og pligttro Maade, at han altid vil blive mindet med Sympati af enhver, der har samarbejdet med ham.

Foreningens nuværende Sekretær, altsaa den tredie i Rækken, er Regnskabschef *Iohannes Iørgensen*, R*, født 1866.

Den Embedsstilling, I. siden 1906 beklæder som Regnskabschef ved de sydfyenske Privatbaner, i hvis Tjeneste han allerede havde arbejdet i 30 Aar, da han, den 1. Januar 1913, blev ansat i *P. U.*, afgav paa Forhaand en ypperlig Borgen for hans Kvalifikationer til at magte Stillingen i *P. U.*; og de Forventninger, der knyttedes til hans Ansættelse, har i fuldt Maal bekræftet sig. Betydningen af hans Virksomhed er endog blevet saameget større, som Foreningen netop i hans Funktionstid har gennemført en Række administrative Reforme, hvorom baade de omstøbte Love og de trykte Aarsberetninger bærer Vidnesbyrd. Det træffer sig tilmed saa heldigt, at Herr Iørgensen har fortrinlig Bistand, baade af sin ugifte Søster, der er Kontorassistent ved Foreningens daglige Administration, og af sin Hustru, født Luxhøi, der præsterer et særlig fortjenstfuldt Arbejde ved Udregningen af de synoptiske Statistikker, som jo er blevet et uundværligt Kompas for Foreningen.

Regnskabschef I. Iørgensen,
Odense.

I Kap. II, under Bem. til Lovenes § 43, der omhandler Foreningens Administrationsomkostninger (og forøvrigt ogsaa Bem. til § 33, der omhandler Sekretærens Stilling), er henvist til, at den Gerning, som det paahviler Sekretariatet at udføre, vil blive særligt omtalt i nærværende Kapitel.

Som Indledning hertil kan tjene den Oplysning, at i 1905 fremsatte et Par vestjydske Repræsentanter — som vilde have Administrationsomkostningerne reducerede men samtidig maatte erkende, at Udgifterne til Bestyrelsesmøde, Generalforsamling, Aarsberetning, andre Tryksager, Porto etc. var uomgængeligt nødvendige — det Forslag, at Sekretæren kunde undværes, naar Bestyrelsen personlig vilde paatage sig Regnskabsførelsen og Korrespondancen, mod en aarlig Bevilling af et Par Hundrede Kroner til underordnet Hjælp. Selvfølgelig forkastede Generalforsamlingen dette Forslag, da man paa slige Vilkaar umuligt kunde paaregne at faa Bestyrelsespladserne behørigt besat; og nutildags vilde vel næppe Nogen indlade sig paa at genoptage Tanken, eftersom en Reduktion, der uvægerligt maatte bringe Foreningens Korrespondance og Regnskabsvæsen til at forsumpe, jo vilde være den allerfarligste og kostbareste Form for »Besparelse«.

Som Eksempel paa Beskaffenheden og Mængden af Sekretariatets Arbejde skal anføres, at det siden 1919 gældende og i Lovenes § 42 b beskrevne System med en Særkonto for hvert Carens hold — der er anerkendt som baade sindrigt og sundt, da det lader Udgifterne falde paa rette Vedkommende samt bevirker, at de behørige Midler automatisk bliver disponible samtidig med at Personerne avancerer fra Carens til Anciennet — naturligvis volder Sekretariatet mere Arbejde end den ældre Regnskabsførelse, hvor Carens og Anciennetetskontingenterne blev sammenblandet paa en fælles Konto. For Legaternes Vedkommende har det vist sig hensigtsmæssigt, at hver Gave fremtræder separat under Navns Nævnelse; men hvert nyt Legat forøger Separatkontoernes Antal i Bogholderiet. Og Statistikken, hvis Uundværlighed allerede er omtalt, kræver ligeledes en Mængde Arbejde.

Bogføringen af Andragenderne — ikke at tale om Bryderiet ved Korrespondance om mangelfuldt udfyldte eller forsinkede ditto — volder ogsaa megen Ulejlighed. Hertil kommer, at der (saaledes som oplyst i Bem. til Lovenes § 27) iaar er indført et rationelt System, hvorefter Sekretariatet tilrettelægger Materialet gennem en paa Andragernes Kvalitet baseret Klassesdeling, forinden det forelægges i

Mødet, hvor Bestyrelsen udarbejder sine Indstillinger om Understøttelser; denne Forberedelse har stor Værdi, men den kræver Arbejde.

Rejseagentens Funktion, som omtales nærmere nedenfor, er højst betimelig; men ogsaa den spores i Sekretariatet, idet enhver Nyindmeldelse af Medlemmer — endsige enhver Forøgelse af Antallet af Repræsentanterne, med hvem der jo skal underholdes Korrespondance — bringer Antallet af Sekretariatets Ekspeditioner til at vokse.

Naar hertil kommer Arbejdet med den aarlige Regnskabsafslutning og den trykte Aarsberetning, der bl. a. skal indeholde en à jour ført Medlemsliste (se Lovenes § 57), samt den udstrakte Kasserervirkosomhed ved Modtagelse af Kontingenter og Postsendelse af Understøttelser, siger det sig selv, at for en landsomfattende Institution som *P. U.* er Opretholdelsen af et paalideligt professionelt Sekretariat simpelthen en Livsbetingelse.

b. REJSEAGENTER

En Sag, den være nok saa god, opnaar ikke at trænge igennem uden en vis Mængde Propaganda. Nutildags bestormes Folk med Anmodninger om at støtte dette eller hint Formaal, hvoraf ogsaa mange kan være overmaade gode og sympativækkende — omend de færreste er saa naturlige og velbegrundede som dette, at Provinsens Købmænd bør tiltræde *P. U.* —; men den naturlige Følge heraf er, at de Foretagender, der ikke udfolder en energisk Propaganda for at bringe sig i Erindring paa de rette Steder, trænges i Baggrunden.

For *P. U.*'s Vedkommende fremgaar dette tydeligt, ikke blot af Foreningens Tilblivelseshistorie, men ogsaa af den Stagnation, der i forskellige senere Perioder har præget Medlemstilgangen. I Kap. I er citeret Udtalelser, hvorved den første Bestyrelse beklagede sig over, at Handelsstanden i de større Byer tøvede med at slutte sig til Foreningen. Som et Led i Bestræbelserne for at raade Bod derpaa for tjener at nævnes, at Bestyrelsens Formand personlig gjorde Propaganda for Sagen 1881 i Aarhus Handelsforening, med det Resultat at *P. U.*'s Medlemsantal i Aarhus voksede fra 2 til 21. Da det imidlertid vilde være for meget forlangt, at Bestyrelsens Medlemmer i større Stil skulde paatage sig at rejse rundt som Propagatorer for Foreningen, er man efterhaanden kommen paa det Rene med, at dette Arbejde maa lægges i Hænderne paa en til Formaalet specielt engageret Rejseagent.

At *P. U.* er en filantropisk Institution og derved, for Formaalets Vedkommende, staar i afgjort Modsætning til en Forretningsvirksomhed (som f. Eks. en Forsikringsanstalt), er en uigendrivelig Sandhed. Men derfor maa man ikke overse, at med Hensyn til administrativ Teknik kan *P. U.* høste god Lærdom af de Erfaringer, som er indvundne i Forretningsvirksomheder, der ifølge deres Beskaffenhed skal arbejde med en Stab af udenbys Agenter og Akkvisitører (hvilket netop er Tilfældet med Forsikringsanstalter). Og da Rejseagenter jo er uundværlige for saadanne Bedrifter, taler Sandsynligheden for, at *P. U.* kunde være naaet adskilligt videre end den er, ifald den tidligere, paa rette Maade, havde sikret sig saadan Assistance.

Det første Forsøg med Udsendelse af en Rejseagent blev foretaget samtidig med at Foreningen blev gjort tilgængelig for Landhandlende (jfr. Bem. til Lovenes § 5), idet man i Perioden 1909—12 engagerede forhenværende Købmand *Carl Peter Ferdinand Wi-berg* (f. 1858, d. 1919) til at berejse forskellige Egne for at opfordre dertil egnede Personer til at indmelde sig i *P. U.* Wi-berg havde 1887 etableret sig som Manufakturhandler i Horsens, hvor han i Regnskabsaaet 1890/91 blev Medlem af *P. U.* I 1909 flyttede han til København, hvor han samme Aar modtog Hvervet som *P. U.*'s Rejseagent, i hvilken Egenskab han som ovennævnt fungerede i 3 Aar.

Købmand *C. P. F. Wi-berg*,
København.

Som angivet i Kolonne B i den i Til-læget til nærværende Skrift optagne Medlems- og Virksomhedsstatistik II, blev der i disse 3 Aar sat en Rekord ved ialt 783 Indmeldelser, og heraf maa lavt regnet de 600 tilskrives Wi-bergs Virksomhed.

Udgiften herved var ialt ca. 6.600 Kr., saaledes at Akkvisitionsomkostningerne kun androg gennemsnitlig 11 Kr. for hvert af W. er hvervet Medlem; og da de Nyindmeldte samtidig ydede 14 Kr. (4 Kr. Indskud og 10 Kr. Kontingent) til øjeblikkeligt Forbrug, gjorde W.'s Udgifter intetsomhelst Skaar i de Beløb, som Foreningen samtidig kunde uddele i Understøttelser.

Den ihærdige Virksomhed, som Wi-berg saaledes udfoldede, for-tjener absolut at blive mindet med Erkendtlighed, navnlig da Arbejds-vilkaarene paa hans Tid ikke var saa gunstige som nutildags. Thi nu giver de omstøbte Love og de forbedrede Aarsberetninger et klarere

Billede af Foreningens Forhold end paa W.'s Tid; og nu kan der ved Opfordring om Medlemstilgang henvises til, at den ældre Ordning — hvorefter de Nyindmeldte maatte staa som Tilskuere til, at deres Ydelser fortæredes af trængende Anciennetsmedlemmer i den 10-aarige Ventetid, hvor de selv, som Carensmedlemmer, endnu var afskaarne fra at blive Nydere — siden 1919 er afløst af et System, der giver de Nyindmeldtes Interesser behørig Beskyttelse.

Efter 1912 laa Sagen brak i nogle Aar, hvor der nødigt maatte risikeres Forstyrrelser ved en Opposition, som kunde tænkes fremkaldt, ifald man netop i denne Periode havde iværksat en fremtrædende Propaganda. Thi dels skulde der Tid til at berigtige en Række Misforstaaelser, som stammede fra utilstrækkelig Klarlæggelse af Foreningens Forhold til Statens Forsørgelseslovgivning (jfr. Kap. VIII), og dels forestod der en Omstøbning af Foreningens Love, i Forbindelse med Kontingentforhøjelse og rationel Sondring mellem Carens og Anciennetet. Men da disse Vanskeligheder nu er overstaede, har man løst Opgaven paa den i Lovens § 24 beskrevne Maade.

Overfor de Betæneligheder, som kan fremkomme med Hensyn til Vanskelighederne ved at faa Stillingen som Rejseagent godt besat, kan det være paa sin Plads her at oplyse, at den Mand, som *P. U.*'s Bestyrelse engagerede efter i 1922 at have faaet Lovhjemmel derfor, blev funden gennem en i »Børsen« og »Berlingske Tidende« indrykket Annonce saalydende:

Pladsrepræsentant og Rejseagent.

En i København bosiddende, energisk og arbejdsdygtig, nobel Mand, der har sit Hovederhverv betrygget ved Renteindtægt, Pension eller lignende, men nok vilde optage en Virksomhed, som kan afgive en Biindtægt, søges til ovennævnte Stilling af en velanset filantropisk Forening indenfor Handelsstanden. Vedkommende vil som Pladsrepræsentant for Hovedstaden ikke blive stærkt beslaglagt, men som Rejseagent maa han hvert Aar berejse Provinserne et Par Maaneder paa belejlig Aarstid.

Billet mrkt. »Rejseagent Nr.   « indgives paa dette Blads Kontor.

Der indløb et Halvthundrede Billetter, hvoraf 10 i hvert Fald saa tilstrækkeligt lovende ud, til at Bestyrelsen fandt sig foranlediget til at indhente nærmere Oplysninger om de paagældende Personer. Med Hensyn til Livsstilling ønskede man principalt en merkantil Rentier, der kunde forventes af ideel Kærlighed til Sagen at antage sig denne med fornøden Energi; men Reglen vil jo ofte være, at den arbejdsdygtige Forretningsmand, som har trukket sig tilbage til Privatlivet, enten vil nyde sit Otium eller udnytte sin Arbejdskraft i er-

hvervsmæssig Retning. Men dersom man ikke fandt en saadan velkvalificeret Standsfælle, kunde man subsidiært reflektere paa en Pensionist, saafremt der kunde findes en saadan, som, foruden at besidde en af »Alder og Svagelighed« uberørt Arbejdskraft, kunde formenes at have de personlige Egenskaber, der er fornødne for at faa det *P. U.*'s Gerning vedkommende Publikum i Tale paa rette Maade.

Heldigvis lykkedes det at faa Hvervet lagt i Hænderne paa en til Forventningerne svarende merkantil Personlighed, idet man blandt de Mænd, der havde reflekteret paa Annoncen, udvalgte Grosserer *Peder Funder*. Denne, der er født 1859, etablerede sig 1883 som Købmand i Vejle, hvorfra han i 1917 flyttede til København.

Grosserer *P. Funder*,
København.

Den Virksomhed, han hidtil har udfoldet for *P. U.*, varsler godt om, at han er den rette Mand paa den rette Plads.

Til Belysning af Stillingens Beskaffenhed vil det være betimeligt her at nævne, at det Honorar, som Foreningen betaler til denne sin Embedsmand og hvis Størrelse jo vil fremgaa af Aarsberetningerne, hviler, ikke paa en Provision for hvert nyt Medlem, han besørger indtegnet i Foreningen, men paa faste Satser efter Antallet af hans Rejsedage. Begrundelsen herfor er:

1) at man maa udelukke enhver Skygge af Mistanke om, at Virksomheden kunde friste Manden til at tilstræbe Kvantitet paa Kvalitetens Bekostning, ved at besørge Indtegnning af Medlemmer hvis Kaar ikke maatte være saa betryggede, som Lovenes § 5 foreskriver; og

2) at Rejseagenten ikke maa komme i noget som helst, paa økonomiske Hensyn begrundet, Konkurrenceforhold til Foreningens ulønnede Repræsentanter, da disse ikke under noget Paaskud maa kunne unddrage sig deres Pligt til at virke for god Medlemstilgang.

Rejseagentens Opgave er naturligvis i første Række at indtegne Medlemmer i Distrikter, hvor Foreningen ikke allerede har Indpas, da saadanne jo ikke kan forventes at komme af sig selv, navnlig ikke nutildags. Et talende Bevis paa, hvorledes nyt Land kan opdyrkes, er, at den nuværende Rejseagent, faa Maaneder efter sin Ansættelse, besørgede indtegnet et Halvthundrede Medlemmer i Sønderjylland. At hver af denne Landsdels fire Købstæder samtidig fik dannet sin

egen Repræsentantkreds, staar i naturlig Forbindelse med, at Rejseagenten, som den erfarne Mand, er de nye Medlemmer behjælpelig med at arrangere Valg af Repræsentant.

Men ogsaa i Distrikter, hvor Foreningen allerede har Fodfæste, kan der være Brug for Rejseagentens Bistand. Dels kan han tilkaldes under særlige Omstændigheder, hvor hans Nærværelse maa formenes at være egnet til at udjævne Misforstaaelser, og dels vil han paa Steder, hvor Medlemstilgangen stagnerer, have Betingelser for at kunne styrke Foreningens Fremgang, hvad enten dette sker ved at han bringer Oplysninger om nyttige Erfaringer, som er indhøstet i andre af Foreningens Kredse, eller ved at han fremholder sine egne friske Syn paa Forholdene.

Rejseagenten fører Dagbog over sin Virksomhed. Da Resultaterne opnoteres i Sekretariatet, der samtidig for hver Bys Vedkommende bogfører, hvornaar denne er bleven besøgt af Rejseagenten, vil nøjagtige Oplysninger om hele Forholdet stedse kunne efterforskes i Foreningens Arkiv.

V.

FORENINGENS ÆRESMEDLEMMER

SOM nævnt i Kap. II, under Bem. til § 9, stammer Lovhjemmelen for Udnævnelse af Æresmedlemmer først fra 1919. Men forinden var der allerede udnævnt 4. Ialt er der udnævnt 7, nemlig:

1) Fru *Dagmar Madsen*, f. *Quaade*, København (forhen Horsens), f. 1857. Ægtede 1877 Fabrikant *C. F. Madsen*, Horsens (se Kap. VI 2).

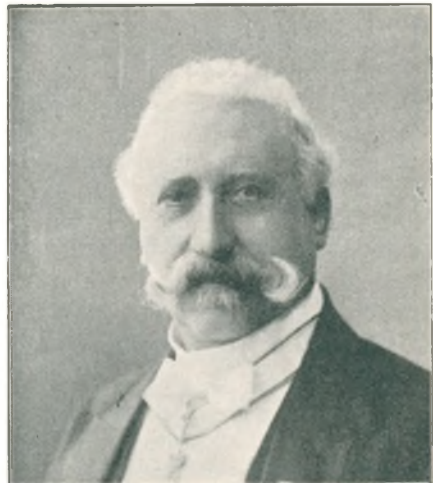
Udnævnelsen, som skete den 16. Juli 1901, motiveredes med, at Fruen som Enke havde givet det af hendes Mand 1885 stiftede Legat Nr. 2 en anselig Forøgelse.

2) Etatsraad, Grosserer *Jacob Heinrich Moresco*, K*, Dm., p. p., København, f. 1828, d. 1906.

Udnævnelsen, som skete den 16. Juli 1901, motiveredes med, at M. 1892 havde stiftet Legatet Nr. 4 (se Kap. VI).

Fru *Dagmar Madsen*. (1)

J. H. Moresco. (2)

Fru Louise M. Madsen. (4)

J. J. N. Weimann. (5)

3) Kancelliraad *Niels Christian Nielsen*, Odense. Portræt i Kap. I, Data i Kap. IVa, jfr. VI 5.

Udnævnelsen, som skete den 18. Juli 1903, motiveredes med den Erkendtlighed, Foreningen skyldte N. for hans Virksomhed som Foreningens første Sekretær, hvilken Stilling han beklædte i 29 Aar.

4) Fru *Louise Marie Madsen*, f. Sturm, Skelskør, f. 1853. Ægtede 1903 Købmand *August Madsen*, Skelskør (se Kap. I og III b 1).

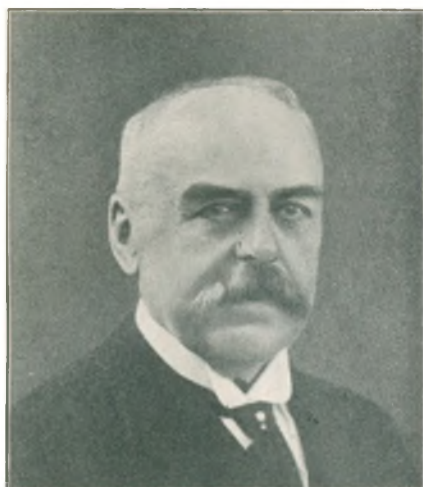
Udnævnelsen, som skete den 5. Juli 1910, motiveredes med den Erkendtlighed, Foreningen skyldte Mindet om Fruens samme Aar afdøde Mand, fordi han i sin Tid havde taget Initiativet til Foreningens Oprettelse.

5) Fabrikant *Jens Johan Nicolaus Weimann*, R*, Odense, f. 1864.

Udnævnelsen, som skete den 2. Juli 1919, motiveredes med, at W., ved at stifte og forege Legat Nr. 16 (se Kap. VI), paa en ligesaa smuk som rundhaandet Maade har hædret Mindet om sin Fader, Købmand Joh. Weimann, hvis Krav paa Foreningens Erkendtlighed fremgaar af de i Kap. I og III a 2 indeholdte Oplysninger.

6) Grosserer *Carl Christian Hartvig Lillieschiold*, K*, Dm., p. p., København, f. 1855. Formand 1920—22 for Grosserer-Societetets Komité.

Udnævnelsen, som skete den 11. Juli 1921, motiveredes med, at man — i Anledning af den særlig værdifulde Støtte, som Grosserer-Societetets Komité havde ydet P. U. ved at skænke et meget betydeligt Bidrag til Foreningens Jubilæumsfond, uden hvilket denne ikke havde løst sin store Opgave (se Kap. VII c 3) — ønskede at hædre saavel Institutionen som Personen, ved at tildele L., i Egenskab af Komitéens Formand, denne Anerkendelse.

C. C. H. Lillenschiold. (6)

C. F. Brorson. (7)

7) Overretssagfører *Christian Frederik Brorson*, København, f. 1872.

Udnævnelsen, som skete den 11. Juli 1921, motiveredes med Foreningens Taknemlighedsgæld til B., fordi han redebont og uden Honorar har ydet fremragende juridisk Bistand ved de, siden 1918 foretagne, omfattende Revisioner af Foreningens Love (Kap. II).

VI.

STIFTERE AF LEGATER

At Oprettelse af Legater indenfor *P. U.* er meget velset, idet Renten af Formuen jo udgør den sikreste Indtægtskilde, vil Enhver let kunne forstaa.

Begyndelsen skete i Juli 1883 (altsaa Aaret før man gik i Gang med den regelmæssige Uddeling af Understøttelser), ved at Grosserer Chr. H. Munck i København, som Indehaver af det Firma, hans afdøde Fader, N. F. Munck, havde stiftet den 6. Juli 1833, viste Foreningen den Velvilje, i Anledning af Firmaets 50-aarige Bestaaen, at betænke den med 2 Kreditkasseobligationer til et samlet Beløb af 500 Kr. Giveren, der betegnede denne Handling som »en ringe Erkendtlighed for hvad mange af Foreningens Medlemmer havde bidraget til Firmaets Fremgang«, anmodede om, at Gaven maatte blive modtaget i hans afdøde Faders Navn og henlagt til Foreningens Fond, med Ønsket om at denne snart maatte naa den attraaede Størrelse for at Uddelingsvirksomheden kunde begynde. Efter at Formanden straks, paa selve Jubilæumsdagen, havde sendt Giveren en telegrafisk Tak med Lykønskning, vedtog Bestyrelsen i sit Møde den 1. August, at Gaven skulde benævnes »N. F. Muncks Legat«.

Den fortsatte Legatstiftning i Foreningen fremgaar af den efterfølgende Fortegnelse, der — foruden at bringe Stifternes Portrætter med Angivelse af deres Levetid og de Data som særlig vedrører deres Forhold til Foreningen — oplyser om de Forudsætninger, hvorunder de respektive Legater er stiftet.

Den Omstændighed, at enkelte af disse Personer er bleven udnævnt til Æresmedlemmer (jfr. Kap. V), giver Anledning til her at fremholde, at medens de 2 første Udnævnelser skyldtes Foreningens letforstaaelige Glæde over det smukke Eksempel, de Paagældende har

givet ved en særlig rundhaandet Legatstiftning, vilde det ikke have været sundt, om Udnævnelsen af Æresmedlemmer var fortsat i samme Spor. At dette ejheller er bleven Tilfældet, fremgaar af de i Kap. V indeholdte Oplysninger.

De Legater, som hidtil er stiftet indenfor Foreningen, har alle en saadan Karakter af Gave, at en Specifikation af Beløbene faar sin Plads i Kap. VII. I denne Forbindelse skal dog nævnes, at Lovenes § 42 hjemler Adgang til at overføre Beløb fra Grundfonden til Legaterne, og at denne Bestemmelse er indsat med særligt Henblik paa det forestaaende 50 Aars Jubilæum. Man har nemlig i Sinde ogsaa ad denne Vej at hædre Mindet om Foreningens Grundlægger, Købmand August Madsen, og dens første Sekretær, Kancelliraad Chr. Nielsen, idet man paa selve Jubilæumsdagen vil oprette et anseligt Legat, der skal bære Madsens Navn, samt forøge Paalydendet af Legat Nr. 5, der for 30 Aar siden blev stiftet til Ære for Nielsen.

I Henhold til det saaledes anførte følger herefter, i kronologisk Orden, Fortegnelsen over Legaterne og disses Stiftere:

1) *N. F. Muncks Legat.* Stifter: Grosserer Chr. H. Munck, København, f. 1843, d. 1905.

Legatet er stiftet 1883, i Anledning af det foran omtalte Jubilæum.

2) *F. C. Madsens Legat.* Fabrikant Frederik Christian Madsen, R*, Horsens, f. 1836. Indtraadt i *P. U.* 1877/78. Død 1901.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1886—90.

Legatet er stiftet, i Anledning af 25 Aars Forretningsjubilæum, den 21. Oktober 1885, særlig til Fordel for Trængende af Manufakturfaget eller Saadannes Enker. Kapitalen blev 1901 forøget med 5.000 Kr. af Stifterens Enke, Fru Dagmar Madsen, f. Quaaade, der samme Aar udnævntes til Æresmedlem (se Kap. V 1).

Chr. H. Munck. (1)

F. C. Madsen. (2)

Mar. Madsen. (3)

3) *Marius Madsen og Hustrus Sølvbryllupslegat.* Papirhandler Marius Madsen, Odense, f. 1836. Indtraadt i *P. U.* 1874/75. Død 1899.

Legatet er stiftet ved Sølvbryllup, den 11. November 1888, særlig til Fordel for trængende Handlende, disses Enker eller Børn indenfor Fyens Stift. Kapitalen er senere forøget.

4) *Etatsraad J. Morescos Fødselsdagslegat.* Portræt og Data i Kap. V 2.

Legatet er stiftet, i Anledning af M.s 64 Aars Fødselsdag den 2. Maj 1892, til Fordel for trængende Provins-Manufakturhandlere eller disses Efterladte.

5) *Kancelliraad Chr. Nielsens Legat.* Portræt i Kap. I, Data i Kap. IV a og V 3.

Legatet er stiftet 1893 med et Beløb af 500 Kr., som fra Grundfonden blev overført til dette Formaal, i Anledning af at N. havde frabedt sig en tilbudt Gageforhøjelse. Beløbet er af N. forhøjet ved aarlige Henlæggelser.

6) *Konsul Chr. Fogs Legat.* Portræt og Data i Kap. III b 9.

Legatet er stiftet 1895 og blev 1905 forøget af Stifterens Enke, efter hvis Ønske Halvdelen af Legatets Renter tilfalder en navngiven Dame paa Livstid.

7) *Direktør P. M. Waidtløws Legat.* Portræt i Kap. I, Data i Kap. III b 7.

Legatet er stiftet 1899, i Anledning af *P. U.*'s 25-aarige Bestaaen (jfr. Kap. II, Bem. til Lovenes § 35).

8) *Etatsraad C. H. Schnakenburg og Hustrus Sølvbryllupslegat.* Portræt og Data i Kap. III a 4.

Legatet er stiftet ved Sølvbryllup, den 9. August 1902.

9) *Danske Oliemøller og Sæbefabrikkers Legat.* Stiftere: Odense Oliemølle og Carl Petersens Fabrikker.

Legatet er stiftet, i Anledning af Odense Sæbesyderis 150-aarige Bestaaen, den 10. Oktober 1903. (Schnakenburg Bestyrelsesmedlem og Waidtløw Direktør.)

10) *Konsul Chr. Ludv. Cloos's Legat.* Konsul, Købmand Christian Ludvig Cloos, R*, Dm., p. p., Frederikshavn, f. 1825. Indtraadt i *P. U.* 1874/75. Død 1912.

Medstifter af den stedlige Handelsstandsforening 1883 og Formand indtil 1884. Medstifter af Den jyske Handelsstands Centralforening 1883 og Medlem af Bestyrelsen indtil 1890.

Legatet er stiftet, i Anledning af 50 Aars Købmandsjubileum, den 14. Juli 1904. Kapitalen er senere forøget. Af dette Legat maa, saalænge Stifterens Søn er i Live, ikke uden dennes Samtykke udbetales mere end 1 aarlig Portion à 100 Kr. Derefter uddeles af Renteindtægten Portioner af ensartet Størrelse, som foreløbig er bestemt til 200 Kr. pr. Stk., men som, saafremt Gennemsnitsnormen for *P. U.*'s Understøttelses-

portioner vokser op over dette Beløb, vil være at ansætte til det med 50 delelige Tal, der ligger umiddelbart over bemeldte Gennemsnitsnorm. Af Renteindtægten skal hvert Aar et Beløb, som mindst svarer til Størrelsen af en Legatportion, henlægges til Legatkapitalens Forøgelse.

11) *Konsul Ludv. Riber og Hustrus Sølvbryllupslegat.* Konsul, Købmand Ludvig Michael Riber, R*, p. p., Svendborg, f. 1850. Indtraadt i *P. U.* 1882/83, Repræsentant 1903—06.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1910, Formand fra 1915.

Legatet er stiftet ved Sølvbryllup, den 29. September 1904, og er senere forøget.

12) *Købmand F. Østergaards Legat.* Stifterinde: Frøken Valborg Axeline Christine Østergaard, Odense, f. 1861, d. 1919.

Legatet er stiftet 1904, til Minde om Stifterindens Fader, Købmand Fritz Østergaard, Odense, f. 1816, indtraadt i *P. U.* 1874/75, d. 1899. Stifterinden oppebar selv Legatrenten indtil sin Død.

C. L. Cloos. (10)

L. M. Riber. (11)

Frk. V. Østergaard. (12)

13) *Cornelius Staus Legat.* Grosserer Cornelius Stau, København, f. 1845.

Legatet er stiftet, i Anledning af 25 Aars Forretningsjubilæum, den 18. Maj 1905.

14) *Frode Arntzens Legat.* Købmand Frode Arntzen, R*, Silkeborg, f. 1825. Indtraadt i *P. U.* 1874/75, Repræsentant fra 1875 indtil sin Død 1905.

Formand for den stedlige Handelsstandsforening 1883—88.

Legatet er stiftet 1906 ved Arvingerne.

15) *H. Paulsens Legat.* Grosserer Heinrich Johann Gerhard Paulsen, Flensborg (Firma F. W. Selcks Efterfølger), f. 1839, d. 1915.

Legatet er stiftet 1906.

C. Stau. (13)

F. Arntzen. (14)

H. Paulsen. (15)

16) *Købmand i Odense Joh. Weimanns Mindelegat.* Stifter: Fabrikant Jens Weimann. Portræt og Data i Kap. V 5.

Legatet er stiftet 1908, til Minde om Stifterens i 1899 afdøde Fader, Købmand Joh. Weimann, der var med til at grundlægge *P. U.*, og hvis Forhold til Foreningen iøvrigt findes belyst i Kap. I og III a 2. Stifteren har yderligere hædret Mindet om sin Fader – og tillige om sin Slægt – ved, den 11. November 1918, i Anledning af 100 Aars Jubilæum i hans Firma, Joh. Weimann (der er grundlagt af Farfaderen og fortsat af Faderen), at forøge Legatet med 37.500 Kr.

17) *S. L. Langhoffs Eftf.'s Legat.* Stifter: Grosserer Peter Sophus Johannes Rasmussen, København, f. 1861. Indehaver 1892–1913 af det af hans Morbroder S. L. Langhoff 1860 oprettede Firma. (Se desuden Kap. VII c 1.)

Legatet er stiftet 1910. Renten skal tilfalde en navngiven Dame paa Livstid.

18) *Købmand i Svendborg Knud Grønvald og Hustrus Mindelegat.* Stifterinder: Frøken Mathilde Grønvald, Svendborg, f. 1841, d. 1919, og Fru Amalie Riber, f. Grønvald, Svendborg, f. 1844, d. 1923.

Legatet er stiftet 1912, til Minde om Stifterindernes Forældre. Renten skal tilfalde en navngiven Dame paa Livstid, og derefter uddeles fortrinsvis til en Handlende i Svendborg, eller til en Saadans Enke eller ugifte Datter.

P. S. J. Rasmussen. (17)

Frk. M. Grønvald. (18)

Fru A. Riber. (18)

H. Beck. (20)

L. J. N. Nissen. (21)

E. P. Nissen. (21)

19) *Konsul Chr. Loehrs Legat.* Portræt og Data i Kap. III b 18.
Legatet er stiftet 1914 og senere forøget.

20) *Hannibal Beck og Hustrus Guldbryllupslegat.* Grosserer Hannibal Christian Beck, København (tidligere Bogense), f. 1836. Indtraadt i P. U. 1874/75, Repræsentant i Bogense 1876—88. Død 1916.

Formand for den stedlige Handelsstandsforening 1894—95.

Legatet er stiftet ved Guldbryllup, den 16. December 1914.

21) *Bucka & Nissens 50 Aars Jubilæumslegat.* Stiftere: Grosserer Ludvig Jacob Nicolai Nissen, f. 1855, og Grosserer Edvard Peter Nissen, f. 1857. Indehavere af Firmaet Bucka & Nissen, der etableredes 1865 i København af Stifternes Fader, Etatsraad H. Nissen (d. 1902), sammen med M. Bucka (d. 1894).

Legatet er stiftet, i Anledning af Firmaets 50 Aars Jubilæum, den 10. Jan. 1915.

22) *Konsul Chr. Hennings og Hustrus Sølvbryllups- og Jubilæumslegat.* Portræt og Data i Kap. III a 5.

Legatet er stiftet ved Sølvbryllup, den 21. April 1916, og er senere forøget ved 25 Aars Forretningsjubilæum, den 1. Juli 1920.

Fru K. Lauritzen. (23)

H. Udbye. (24)

J. D. Buemann. (27)

23) *Enkefru K. Lauritzens Legat.* Fru Karen Lauritzen, f. Knude, Silkeborg, f. 1860 (Enke efter derboende Købmand Marthinus Lauritzen, f. 1857, som indtraadte i *P. U.* 1889/90, d. 1895). Død 1917.

Legatet er stiftet ved Testamente.

24) *H. Udbye og Hustrus Legat.* Boghandler Johan Henrik Knuto Udbye, Svendborg, f. 1841. Indtraadt i *P. U.* 1874/75, Repræsentant 1882—88, 1889—98 og 1906—08. Død 1918.

Legatet er stiftet ved Testamente. Renten tilfalder en navngiven Dame paa Livstid.

25) *P. C. Nielsen og Hustrus Sølvbryllupslegat.* Portræt og Data i Kap. III d 3.

Legatet er stiftet ved Sølvbryllup, den 1. September 1918.

G. V. Hansen. (28)

N. K. Strøyberg. (29)

R. M. Jakobsen. (30)

26) *Carl Reffs og Hustrus Legat.* Portræt og Data i Kap. III b 19.

Legatet er stiftet den 5. Oktober 1918, i Anledning af 75 Aars Jubilæum i den af R. tidligere drevne Forretning i Holbæk (grundlagt 1843 af S. Seidelin, overtaget 1854 af W. R. Tidemand, derefter overtaget 1894 af C. Reffs, og 1914 overgaaet til et Aktieselskab, for hvilket R. er Formand og hans Søn Direktør). Af Legatets Renter skal 100 Kr. aarlig tilfalde en navngiven Dame paa Livstid. Den øvrige Rente tillægges Legatet, indtil dette har naaet en saadan Størrelse, at der aarlig kan udbetales 2 Understøttelser hver paa 200 Kr.

27) *Købmand J. D. Buemanns Legat.* Købmand Jens Dominicus Buemann, Skive, f. 1851. Indtraadt i *P. U.* 1888/89, Repræsentant fra 1904 indtil sin Død 1913.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1894, Formand fra 1901 indtil sin Død.

Legatet er stiftet ved Testamente.

28) *Konsul Valdemar Hansens Legat.* Konsul, Fabrikant Georg Valdemar Hansen, Svendborg, f. 1856. Indtraadt i *P. U.* 1888/89.

Legatet er stiftet 1919.

29) *N. K. Strøybergs Legat.* Konsul, Godsejer Niels Kai Strøyberg, R. r. St. S., Aalborg og Dronninglund, f. 1868. Indtraadt i *P. U.* 1907/08. Død 1921.

Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Handelsstandsforening 1901–08; 2. Viceformand for Den jydsk Handelsstands Centralforening og derigennem Medlem af Provinshandelskammeret 1906–08.

Legatet er stiftet ved Sølvbryllup, den 14. Juli 1919. Renterne uddeles aarlig i Portioner à 200 Kr. til Personer, som ifølge Foreningens Love har Adgang til dens Understøttelse; imellem saadanne gives dog, under iøvrigt lige Kvalifikationer, Fortrin til de Ansøgere, der samtidig med Ansøgningen bevisliggør, at enten de selv eller deres afdøde Mænd eller Fædre har været Funktionærer i S.'s Forretning i Aalborg.

E. W. Petersen. (31)

N. H. V. Jensen. (32)

30) *Smith & Co.'s 25 Aars Jubilæumslegat.* Stifter: Grosserer Robert Marius Jakobsen, Odense, f. 1870, Medindehaver af Firmaet. Indtraadt i *P. U.* 1905/06.

Legatet er stiftet, i Anledning af Firmaets 25 Aars Forretningsjubilæum, den 17. Oktober 1919.

31) *Vinhandler Waldemar Petersens Fødselsdagslegat.* Konsul, Vinhandler Edvard Waldemar Petersen, København (tidligere Frederikshavn), f. 1859. Indtraadt i *P. U.* 1887/88.

Legatet er stiftet, i Anledning af 60 Aars Fødselsdag, den 25. Oktober 1919.

32) *Købmand N. H. V. Jensens Legat.* Købmand Niels Hartvig Vilhelm Jensen, København (tidligere Slagelse), f. 1844. Indtraadt i *P. U.* 1877/78. Død 1919.

Legatet er stiftet ved Testamente.

33) *Odense Vin Kompagnis 25 Aars Jubilæumslegat*. Stiftere: Konsul Hans Thorvald Alfred Andersen, R. it. K., f. 1871, og Konsul Johan Ludvig Justesen, Odense, f. 1871, d. 1921. Indehavere af Firmaet Odense Vin Kompagni. Begge indtraadt i *P. U.* 1905/06.

Legatet er stiftet, i Anledning af 25 Aars Forretningsjubilæum, den 1. Maj 1920.

34) *Enkefru J. C. Eggers' Legat*. Enkefru Johanne Cathrine Eggers, f. Nissen, Kolding, f. 1845 (Enke efter derboende Købmand W. C. F. Eggers, f. 1833, som indtraadte i *P. U.* 1874/75, d. 1891). Død 1920.

Legatet er stiftet ved Testamente. Stifterinden har i en Aarrække nydt Understøttelse fra Foreningen; Legatets oprindelige Paalydende, 1.000 Kr., udgjorde Tredjedelen af hendes efterladte Kapital. Renten skal fortrinsvis tildeles en Købmands-enke i Kolding.

H. T. A. Andersen. (33)

J. L. Justesen. (33)

Fru J. C. Eggers. (34)

35) *Fru Jutta Birkedal Thor Hansens Legat*. Stifter: Grosserer Thor Hansen. Portræt og Data i Kap. III b 13.

Legatet er stiftet ved Testamente, til Minde om Stifterens i 1908 afdøde Hustru.

VII.

GAVER TIL FORENINGEN

NAAR *P. U.* i Aarenes Løb er bleven i Stand til – som allerede oplyst – at opsamle en efter Forholdene ikke uanselig Formue, samtidig med at den har udbetalt mere i Understøttelser end den har inkasseret i Kontingenter (foruden at den selvfølgelig har baaret sine Administrationsomkostninger), kan Enhver let forstaa, at dette Resultat kun har kunnet opnaas ved, at Foreningen er bleven betænkt med gode Gaver.

Blandt saadanne, som er indgaaet til Forøgelse af Grundfonden (jfr. Lovenes § 42 a I 4), er der Anledning til her at nævne et Beløb af 5.000 Kr., som i 1915 blev skænket af en af Foreningens afgaaede Tillidsmænd, der krævede sit Navn fortiet. Dette Krav blev selvfølgelig efterkommet, men ikke uden Beklagelse, da Bestyrelsen forment, at en saa betydelig Gave for Eksemplets Skyld helst burde fremtræde paa en Maade, der kunde bringe den gode Gerning i varig Erindring.

De Gaver, der – i Modsætning til det ovennævnte Beløb – ikke skal tjene til Forøgelse af Grundfondens rentebærende Kapital, falder i følgende tre Grupper:

a) Legater, hvis Kapital er urørlig, men hvis aarlige Renteindtægt benyttes i Overensstemmelse med de til vedkommende Legat knyttede Betingelser (Lovenes § 42 e);

b) Frivillige Aarsbidrag, hvilke, ifølge Lovenes § 42 a II 2, tjener til øjeblikkeligt Forbrug; og

c) Gaver i særlige Øjemød, som er nærmere angivet af de respektive Givere.

Til mere indgaaende Belysning af hele Forholdet vil de nævnte tre Grupper, hver for sig, nedenfor blive gjort til Genstand for en kortfattet Omtale.

a. LEGATER

Da Stifternes Personligheder og Forudsætningerne for Legaternes Stiftelse er omtalt i Kap. VI, sættes her blot en Liste, som udviser Beløbenes nominelle Størrelse (Obligationerne er opført, ikke til Børskurs, men til fuldt Paalydende) pr. 31. Marts 1923:

1. N. F. Muncks Legat	Kr.	604
2. F. C. Madsens Legat	»	6.035
3. Marius Madsen og Hustrus Sølvbryllupslegat	»	12.409
4. Etatsraad J. Morescos Fødselsdagslegat	»	5.596
5. Kancelliraad Chr. Nielsens Legat	»	2.243
6. Konsul Chr. Fogs Legat	»	2.230
7. Direktør P. M. Waidtløws Legat	»	770
8. Etatsraad C. H. Schnakenburg og Hustrus Sølvbryllupslegat	»	1.179
9. Danske Oliemøller og Sæbefabrikkers Legat	»	1.147
10. Konsul Chr. Ludv. Cloos's Legat	»	32.913
11. Konsul Ludv. Riber og Hustrus Sølvbryllupslegat	»	6.357
12. Købmand F. Østergaards Legat	»	1.613
13. Cornelius Staus Legat	»	521
14. Frode Arntzens Legat	»	615
15. H. Paulsens Legat	»	1.354
16. Købmand i Odense Joh. Weimanns Mindelegat	»	41.288
17. S. L. Langhoffs Eftf.'s Legat	»	2.000
18. Købmand Knud Grønvald og Hustrus Mindelegat	»	2.000
19. Konsul Chr. Loehrs Legat	»	5.334
20. Hannibal Beck og Hustrus Guldbryllupslegat	»	509
21. Bucka & Nissens 50 Aars Jubilæumslegat	»	5.418
22. Konsul Chr. Hennings og Hustrus Sølvbryll. og Jub.legat	»	11.237
23. Enkefru K. Lauritzens Legat	»	1.188
24. H. Udbye og Hustrus Legat	»	1.221
25. P. C. Nielsen og Hustrus Sølvbryllupslegat	»	2.610
26. Carl Reffs og Hustrus Legat	»	5.672
27. Købmand J. D. Buemanns Legat	»	1.266
28. Konsul Valdemar Hansens Legat	»	5.356
29. N. K. Strøybergs Legat	»	13.082
30. Smith & Co.'s 25 Aars Jubilæumslegat	»	2.068
31. Vinhandler Waldemar Petersens Fødselsdagslegat	»	2.434
32. Købmand N. H. V. Jensens Legat	»	2.424
33. Odense Vin Kompagnis 25 Aars Jubilæumslegat	»	12.488
34. Enkefru I. C. Eggers' Legat	»	1.182
35. Fru Jutta Birkedal Thor Hansens Legat	»	2.000

b. FRIVILLIGE AARSBIDRAG

Kolonne N i Medlems- og Virksomhedsstatistikken, der er gengivet i Tillæget til nærværende Skrift, udviser, at de første frivillige Aarsbidrag indløb i Regnskabsaaet 1884/85, altsaa samtidig med at Uddelingen af ordinære Understøttelser tog sin Begyndelse. Men først i 1892/93 fik disse Bidrag et nævneværdigt Omfang, ved at Bestyrelsen, gennem et Cirkulære af Maj 1892, forebragte Sagen for en Række Grossister og Fabrikanter, som i Medfør af deres Forretningsforbindelse med Handlende i Provinsen kunde forventes at nære Interesse for Standen og dens værdige Trængende. I 1920 og 1921 udsendtes nye Cirkulærer, ledsaget af de omstøbte Love og forbedrede Aarsberetninger, der klarere end de ældre Tryksager belyste Foreningens Forhold.

Virkningerne af disse Skridt fremgaar af Tallene i Statistikkens Kolonne N, hvortil der ovenfor er henvist. Navnefortegnelser over Bidragyderne findes i Aarsberetningerne.

c. GAVER I SÆRLIGE ØJEMED

1) *Langhoffs Jubilæumsgave.* Indehaveren af Vinhandlerfirmaet S. L. Langhoffs Eftf. i København, Grosserer P. S. J. Rasmussen, skænkede, i Anledning af Firmaets 40 Aars Bestaaen den 13. Marts 1900, et Beløb af 2.000 Kr., som efter Giverens Bestemmelse blev uddelt i Portioner à 50 Kr. i Løbet af 5 Aar. Den samme Giver har ogsaa senere bevist sin Velsindethed mod Foreningen, idet han 1910 stiftede Legat Nr. 17 (jfr. Kap. VI).

2) *Kaffenævnets Gave.* Fra det under Verdenskrigen bestaaende Kaffenævn fik Foreningen 1918 tilsendt 10.000 Kr., der var Andel i en Mulkt, som bemeldte Nævn havde inkasseret. Ifølge Givernes Bestemmelse blev Beløbet anvendt som Dyrtidstillæg, hvorved Foreningens Nydere i Regnskabsaaet 1917/18 fik deres Understøttelsesportioner forhøjede med 40 % (jfr. Fodnote 2 i Medlems- og Virksomhedsstatistikken).

3) *Jubilæumsfonden.* Paa Generalforsamlingen den 4. Juli 1918 fremsatte Dirigenten udenfor Dagsordenen følgende Udtalelse:

»Foreningens 50=Aars Jubilæum den 26. Oktober 1923 vil frembyde en ligesaa betimelig som gunstig Lejlighed for en i høj Grad tiltrængt Propaganda. Den foreliggende Statistik udviser nemlig, at

Foreningen er under Stagnation; og dette er Synd, baade for det smukke Formaal og for de sunde Principper, hvorpaa Foreningen hviler, navnlig nu naar de nye Love træder i Kraft. Jubilæet maa derfor ikke lades ubenyttet til at paakalde Offentlighedens Opmærksomhed for Foreningens Formaal og Gerning, idet man derigennem kan henvende sig til Folk, som muligvis vil kunne føle sig foranlediget til at yde Foreningen Støtte, dels ved gode Nyindmeldelser og dels ved Gaver, enten straks eller gennem testamentariske Dispositioner. Nærliggende Midler til Jubilæumspropagandaen vil være:

- a) Udgivelsen af et illustreret Jubilæumsskrift, egnet til at udsendes ikke blot til Foreningens Medlemmer, men ogsaa til en større Kreds af formaaende Personligheder, som man ikke til daglig faar i Tale, og hos hvem det vilde være heldigt at vække Forstaaelse og Interesse for Foreningen; thi et saadant Skrift vil, ved sin historiske Værdi og sit Udstyr, have større Sandsynlighed end de almindelige Aarsberetninger for at blive læst og opbevaret paa Modtagernes Boghylder.
- b) Afholdelsen af en Sammenkomst i Odense paa selve Jubilæumsdagen, hvor alle Foreningens Repræsentanter kan blive samlede og modtage Stimulans til forøget Virksomhed for Foreningen. Ogsaa dette Led i Propagandaen har stor Betydning, da Foreningens Fremgang beror paa d'Hrr. Repræsentanters Arbejde.

De hertil fornødne Pengemidler vil forhaabentlig give et godt Udbytte; men det drejer sig om adskillige Tusinde Kroner, der jo hverken kan eller maa udredes af selve Jubilæumsaarets Budget. Det er derfor ingenlunde for tidligt allerede nu at paabegynde Sagens Forberedelse, ved Dannelsen af en særlig Fond til Afholdelsen af forventede Udgifter i Anledning af Jubilæet, samt at opfordre d'Hrr. Repræsentanter til i de mellemliggende 5 Aar at virke for Indsamling af Gaver til denne Fond, der som sagt vil kunne faa væsentlig Betydning for Foreningens fremtidige Trivsel. Begyndelsen er allerede gjort ved, at en anonym Ven af Foreningen har givet Tilsagn om 500 Kr. til Grundlæggelsen af bemeldte Fond.«

Paa de efterfølgende Generalforsamlinger blev Sagen stadig fremholdt paany med Understregning af, at der maatte udføres et energisk Arbejde for at tilvejebringe de Midler, som en effektiv Løsning af Opgaven vilde udkræve. Ligesom den gode Lejlighed, Jubilæet vil afgive for den tiltrængte Propaganda, ikke maatte lades ubenyttet,

saaledes maa man, idet man attraar Afrøde, ikke forsømme at anvende Sædekorn. Men det i nærværende Øjemed fornødne Sædekorn maatte naturligvis tilvejebringes gennem denne særlige Subskription under udtrykkelig Fremholdelse af Formaalet, saaledes at man fra første Færd fastslog, at Propagandaen ikke vilde gøre Skaar i de til øjeblikkelig Uddeling disponible Midler, og at Giverne forud havde fuld Klarhed over det Øjemed, hvori disse Gaver anvendes. Endvidere havde Sagen den letforstaaelige Ejendommelighed, at ihvorvel Sædekornet løser en beundringsværdig Opgave ved selv at forsvinde for at skabe flerfoldig Høst, er det vanskeligere at indsamle Bidrag til dette Formaal end til Legater, der kan sikre Stifternes Navne en varig Plads i Efterverdenens Erindring.

Lykkeligvis fandt Sagen en frelsende Støtte hos Grosserer-Societetets Komité i København, der ved Skrivelse af 4. Marts 1921 tilsagde, at den indenfor et Beløb af 10.000 Kr. vilde dække Halvdelen af Udgifterne ved *P. U.*'s Jubilæumsforanstaltninger. Dette overordentlig smukke Udslag af Standsfølelse og Hjælpsomhed blev hurtigt efterfulgt af de 4 københavnske Hovedbanker, som hver sendte et Bidrag paa 2.000 Kr. og derved ydede en ligeledes særdeles virkningsfuld og varmt paaskønnet Hjælp.

Ihvorvel derefter Sagens Gennemførelse i det væsentligste maatte anses for sikret, lod Opgaven sig dog ikke løse paa rette Maade uden betydelige Bidrag ogsaa fra anden Side. Jubilæumsskriftet maatte nemlig uundgaaeligt blive kostbart, da det — saavel for at sikre *P. U.*'s historiske Erindringer og de gennem dens Administration indvundne Erfaringer fra Forglemmelse, som for at henlede Omverdenens Opmærksomhed paa Institutionens Eksistens, — ikke blot skal uddeles til hvert Medlem af Foreningen (hertil paaregnes at ville medgaa ca. 2500 Eksemplarer), men ogsaa, for Propagandaens Skyld, skal spredes bedst muligt udenfor Medlemmernes Kreds (hvortil man har regnet med et Par Tusinde Eksemplarer). Med disse Forhold for Øje, samt med Henblik paa Bekostningen ved Sammenkomsten paa selve Jubilæumsdagen, fandt Bestyrelsen sig foranlediget til, under Henvisning til de i Aarsberetningernes Generalforsamlingsreferater indeholdte Oplysninger, paany at bringe Sagen i Erindring ved et Cirkulære af Februar 1923 til samtlige Repræsentanter. Et Underskud vilde jo virke meget pinligt, hvorimod et eventuelt Overskud let kan finde god Anvendelse som et særligt Legat til Minde om Foreningens 50-aarige Bestaaen.

Da den Støtte, der er ydet Foreningen gennem Jubilæumsfonden, har varigt Krav paa Erkendtlighed, vil det sikkert findes betimeligt, at Bidragyderne nævnes her i Skriftet ved den efterfølgende, alfabetisk ordnede, Fortegnelse:

Anonym (4. Juli 1918).....	Kr.	500
Indsamlet ved Generalforsamlingen 11. Juli 1921	»	530
Aarhus Tømmerhandel (Barnow & Henriksen)	Aarhus	» 50
Grosserer P. Baunsgaard (Math. M. Andersen)	do.	» 50
Fabrikant F. Clausen	do.	» 100
Grosserer Robert Hjorth	do.	» 50
Assens Omegns Spare- og Laanekasse	Assens	» 500
Banken for Fredericia og Omegn	Fredericia	» 200
Konsul Chr. Loehr	do.	» 241
Konsul Chr. Cloos	Frederikshavn	» 1.500
Sparekassen for Frederikshavn og Omegn	do.	» 1.000
Grosserer K. C. Larsen	Horsens	» 50
Købmand Hans Christensen	Kerteminde	» 100
Konsul H. Rasmusen	Korsør	» 500
Carlsbergbryggerierne	København	» 500
Grosserer-Societetets Komité	do.	» 10.000
Handelsbanken	do.	» 2.000
Grosserer Bendix Hansen	do.	» 500
Kaffemøllefabrikanterne Schrøder & Jørgensens Eftf.	do.	» 200
Kreditorforeningen af 2. August 1905	do.	» 1.200
Landmandsbanken	do.	» 2.000
Nationalbanken	do.	» 2.000
Nye Danske Brandforsikringselskab	do.	» 200
Privatbanken	do.	» 2.000
Trikotagefabrikanterne Sørensen & Westergaard	do.	» 100
A/S Tuborgs Fabrikker	do.	» 500
Sparekassen for Køge og Omegn	Køge	» 200
Direktør I. P. Jensen	Malling	» 10
Repræsêntanten og Medlemmer	Marstal	» 40
Repræsêntanten og Medlemmer	Middelfart	» 173
A/S »Ota«	Nakskov	» 50
Morsø Bank	Nykøbing J.	» 50
Repræsêntanten og Medlemmer	Nykøbing Sj.	» 70
Direktør Chr. Kjærgaard	Nørresundby	» 200
Købmand Carl Sørensen	Odder	» 50
Fyens Disconto Kasse	Odense	» 1.000
Fyens Stifts Sparekasse	do.	» 500

Konsul Valdemar Gædeken	Odense	Kr.	250
Konsul Chr. Hennings	do.	»	500
Grosserer Chr. Boldsen	Randers	»	50
Konsul Wilh. Jensen	do.	»	100
A/S Ringkøbing Bank	Ringkøbing	»	50
Ringkøbing og Omegns Sparekasse	do.	»	100
Roskilde Sparekasse	Roskilde	»	200
Spare- og Laanekassen for Silkeborg og Omegn	Silkeborg	»	150
Banken for Slagelse og Omegn	Slagelse	»	200
Den danske Margarinefabrik	do.	»	100
Sparekassen for Slagelse og Omegn	do.	»	200
Repræsentanten og Medlemmer	Storehedinge	»	25
Repræsentanten og Medlemmer	Sønderborg	»	85
A/S Vejle Bank	Vejle	»	200

VIII.

FORENINGENS FORHOLD TIL STATENS FORSØRGELSESLOVGIVNING

DEN store Strømkæntring i Samfundsforholdene, der særlig her til Lands er sket ved den moderne Forsørgelseslovgivning, har grebet saa dybt ind i de velgørende Institutioners Arbejdsomraade, at ogsaa nærværende Forening uundgaeligt er bleven berørt deraf.

Begyndelsen hertil skete ved Loven af 9. April 1891 om Alderdomsunderstøttelse, hvorved der sikredes en aarlig Understøttelse til enhver over 60 Aar gammel, ubemidlet Person, som var ude af Stand til at forsørge sig og sin Familie, og som fyldestgjorde visse Betingelser i Henseende til Værdighed. Understøttelsen skulde udgøre, hvad der til enhver Tid behøvedes til den Understøttedes og hans Families nødvendige Ophold eller til Kur og Pleje i Sygdomstilfælde. Forsaavidt den Understøttedes Trang ikke skyldtes midlertidige Aarsager (forbigaaende Sygdom, Arbejdsløshed o. desl.), beholdt han den ham engang tilstaaede Understøttelse, saalænge hans Forhold forblev uforandrede.

Begæring om Alderdomsunderstøttelse skulde, paa dertil indrettet Blanket, indgives til Bestyrelsen for Vedkommendes Opholdskommune, som, efter at have undersøgt Begæringen, bestemte, om Andrageren havde Krav paa Alderdomsunderstøttelse og i saa Fald hvad og hvor meget der skulde ydes ham. Opholdskommunen, der saaledes havde Bevillingsretten — hvorved Kommunalbestyrelsens Skøn over Andragerens Kaar og Lefevoden paa Stedet var i høj Grad bestemmende for Bevillingerne — skulde udlægge Beløbet. Men Halvdelen ($\frac{1}{8}$) skulde refunderes af Statskassen; og i de Tilfælde, hvor Nyderen ikke var forsørgelsesberettiget i selve Opholdskommunen, skulde denne have de $\frac{3}{8}$ refunderet af vedkommende Forsørgelseskommune.

Nyderne bevarede ubeskaarne borgerlige Rettigheder, og Understøttelsen havde saaledes helt igennem Karakteren af en hæderlig Samfundspension.

Forinden denne Lov blev indført, gjaldt Begrebet »offentlig Hjælp« kun Fattigunderstøttelsen, hvilken jo, ifølge hele sin Art og det dermed forbundne Tab af visse Borgerrettigheder (særlig Valgretten), har en uhyggelig, ydmygende Karakter. Og endnu i 1884, da *P. U.* begyndte sine første Uddelinger (endsige i 1873, da Foreningen blev stiftet), kunde man ikke forudse, at der snart vilde komme en Form for offentlig Hjælp, som skulde egne sig for at samvirke harmonisk med Velgørenhedsarbejde indenfor den Samfundsklasse hvortil *P. U.*'s Publikum hører. Men Strømkæntringen maatte naturligvis, idet den uimodstaaeligt bredte sig, afføde Ændringer i Foreningens Virkemaade overfor de Personer, som blev kvalificerede til at gøre Brug af den nye Lovgivning.

Saaledes ophørte Foreningen 1891, straks efter Alderdomslovens Ikrafttræden, med at bevilge nye »vedvarende« Understøttelser, da saadanne faste Indtægter mer eller mindre kunde afskære deres Indehavere fra tillige at erholde Alderdomsunderstøttelse; efter dette Tidspunkt blev Foreningens Nybevillinger kun »midlertidige«, med Gyldighed for et Aar ad Gangen. Og Bestyrelsen undlod ikke at fremholde — bl. a. ved en Notits i Aarsberetningen 1896 — at for Personer over 60 Aar vilde Understøttelse fra Foreningen fremtidig som Regel være afhængig af, at de Paagældende, forsaavidt deres Kaar maatte berettige dem til Alderdomsunderstøttelse, ikke havde forsømt at ansøge om denne.

Det fortjener herved at bemærkes, at de Bestyrelsesmedlemmer, der — i Erkendelsen af at Foreningen ikke maatte stille sig paa tværs af Statens Lovgivning — resolut styrede denne, af de ændrede Forhold foraarsagede, nye Kurs, ingenlunde var ensidige, unge Reformatorer, men erfarne, ældre Folk som Aug. Madsen, Skelskør, Joh. Weimann, Odense, S. C. Werner, Slagelse, og C. Nielsen, Kolding, altsaa Foreningens egne Stiftere. Og Sekretæren, der bistod disse Bestyrelsesmedlemmer, den indflydelsesrige, kyndige Kancelliraad C. Nielsen, Odense, havde ligeledes været knyttet til Foreningen siden dennes første Dage, og var følgelig, lige saa godt som de øvrige Stiftere, klar over de Forudsætninger, hvorunder Foreningen var oprettet, og de Opgaver det paahvilede den at løse. Man tør saaledes med al ønskelig Sikkerhed gaa ud fra, at Stifteres sædvanlige Tilbøjelighed til Konservatisme

overfor eget Værk ikke har manglet her. Men desuagtet stod Indførelsen af Reformen som en Nødvendighed for disse Mænd, der, først som Grundlæggere og senere som Administratorer, fik det fyldestigste Indblik i Foreningens Forhold.

Paa den anden Side kunde det ingenlunde forventes, at Enhver indenfor den Samfundsklasse, hvortil *P. U.*'s Publikum hører, straks skulde opfatte Alderdomsloven paa rette Maade. Folk havde ondt ved at gøre sig fortrolige med, at den nye Lovgivning hvilede paa et helt andet Princip og samfundsmæssigt Synspunkt end det forhadte Fattigvæsen; og de var derfor tilbøjelige til kritikløst at lade Alderdomslovgivningen undgælde for deres indgroede Aversion mod »offentlig Hjælp«. Under de ændrede sociale Forhold var denne Opfattelse naturligvis forfejlet; men at der skulde Tid og Oplysning til at forandre dette, omend forældede, saa dog oprindeligt smukke og ære-kære Synspunkt, var dog overmaade forstaaeligt.

Et saadant Forhold, som jo talte stærkere til Folks Følelse end til deres Forstand, maatte derfor uundgaaeligt volde Vanskeligheder for Administrationen af velgørende Foreninger. Og for *P. U.*'s Vedkommende blev Stillingen ikke bedre ved, at de Opfordringer, Foreningens Bestyrelse tildelte de alderdomskvalificerede Andragere om ogsaa at gøre Brug af Statens Lov, var holdt i den tørre, bureaukratiske Form: »Alderdomsunderstøttelse maa søges inden næste Aar«, uden at være ledsaget af en venskabeligt formet, overbevisende Paapegning af Fordelene ved denne nye Lovgivning.

Disse tørre, argumentløse Paabud vakte forstaaelig Modstand. En stor Del af Medlemmerne følte sig saaledes ægget til at pukke paa, at da de havde svaret Kontingent til *P. U.*, maatte de ogsaa have erhvervet en ubetinget »Ret« til Understøttelse, i Lighed med de Rettigheder, man opnaar hos en Livrenteanstalt. Men en saadan Sammenligning beror naturligvis paa Begrebsforvirring.

En Livrenteanstalt er nemlig en Forretning, hvor man, ifølge en Tarifskaala der retter sig efter Vedkommendes Køn, Alder og Indbetalinger, køber sig Ret til en Aarsindtægt, som uvægerligt skal udbetales uanset om Nyderen er fattig eller rig.

P. U. er derimod en filantropisk Institution: en indenfor Medlemmernes Kreds virkende Velgørenhedskasse, hvor Understøttelserne bevilges af Foreningens Administration — d. v. s. af Generalforsamlingen, ifølge vejledende Indstillinger som Bestyrelsen forud har udarbejdet efter bedste Skøn, paa Grundlag af de i Andragenderne indeholdte

Oplysninger — og hvor Adkomsten til at opnaa Understøttelse er Trang. Og Trangen, der selvfølgelig skal dokumenteres, vil tilmed være at bedømme i Sammenligning med de øvrige Andrageres Forhold, idet Princippet, »at de mest Trængende fortrinsvis bør hjælpes, og at Hjælpen bør stifte mest mulig Nytte« stedse har været fulgt i Foreningen, selvom det først findes direkte udtalt i de fyldigt affattede Love, som nu er gældende.

Den dybe Væsensforskel, der adskiller *P. U.* fra en Livrenteanstalt, fremgaar bl. a. af:

- 1) at *P. U.'s Kontingent*, foruden at være ganske lavt — saa lavt at det overhovedet ikke kan sammenlignes med Indbetalingerne til en Livrenteanstalt — er ens for Alle, uanset Vedkommendes Alder, og at smaatstillede Medlemmer endog kan opnaa Fritagelse for at svare Kontingent;
- 2) at *P. U.'s Midler* ikke alene stammer fra Medlemmernes Kontingenter, men er væsentligt støttede ved Veldædighedsgaver, uden hvilke Understøttelserne vilde være betydeligt mindre, end Tilfældet er;
- 3) at *P. U.'s Understøttelser* kan ydes ikke blot til selve Medlemmerne, men ogsaa til deres Paarørende, uagtet disse aldrig har staaet i Medlemsforhold til Foreningen.

Kort sagt: en Livrenteanstalt og *P. U.* er inkommensurable Faktorer.

Paa Foreningens aarlige Generalforsamlinger forsøgte Bestyrelsen nok ved mundtlige Forklaringer at belyse, at man ikke kunde ignorere de samfundsmæssige Forhold, som var skabt ved den moderne Lovgivning, og at den Person, hvis Kaar var blevet saaledes formindsket, at han maatte ty til en filantropisk Institution som *P. U.*, ingenlunde gjorde vel i at lade haant om den Borgerrettighed, der var ham, sikret gennem Alderdomslovgivningen.

Men disse Forsøg var gennem mange Aar altfor svage. Bestyrelsens Forklaringer savnede Underbygning af tilstrækkeligt udformede Argumenter, endsigte talmæssige Paavisninger af de Indtægter *P. U.'s* Nydere havde høstet af Alderdomsunderstøttelsen (saadanne Tal blev tilvejebragt første Gang 1915); og da de ikke forelaa skriftligt til Gengivelse i Aarsberetningerne, forblev Foreningens store Medlemskreds ukendt med disse Oplysninger. Selv Foreningens Repræsentanter blev kun undtagelsesvis helt gennemtrængt deraf; thi da Generalforsamlingen kun omfattede det Faatal af Repræsentanter, der det paagælte

dende Aar fungerede som Amtsdelegerede, og da de samme Personer først nogle Aar senere, efter Turnus, kunde forventes at deltage i en ny Generalforsamling, var de udsat for at faa deres Indtryk af Argumenterne svækket, ved i Mellemtiden hjemmefra at blive opfordret til Opposition mod Princippet om, at *P. U.* skulde tage Hensyn til Statens Forsørgelseslovgivning.

Til Forsvar for Bestyrelsens ringe Aktivitet i Sagen tjener dog ikke blot, at man i et Anliggende der var blevet saa kildent, fordi Følelserne var kommen stærkt i Forgrunden, maatte undgaa Højtryk, da Sindene skulde have Tid til at falde i Ro; men ogsaa at en fuldt anskuelig Fremstilling af Argumenterne med tilhørende Dokumentation ingenlunde lod sig opbygge i en Haandevending.

Forholdet voldte i en Aarrække megen Besvær og havde endog til Tider en virkelig faretruende Karakter. Dette viste sig ved en Række demonstrative Udmeldelser; men først i 1912 indtraadte dog den Begivenhed, som bragte den ulmende Ild til at slaa ud i lys Lue. En gammel Andrager, der ifølge sine egne Oplysninger var saa ubemidlet, at han maatte anses for ubetinget berettiget til en klækkelig Alderdomsunderstøttelse, nægtede haardnakket at søge denne. Hans Vægringsgrund var af en Art (Paastand om social Nedværdigelse for ham og Familie), som Bestyrelsen var afskaaret fra at godkende, da dette vilde være et Slag i Ansigtet paa Foreningens mange ligestillede, hæderlige Nydere, der ikke undsaa sig for at gøre Brug af den ved Alderdomsloven hjemlede Borgerrettighed. Bestyrelsen indstillede derfor ikke denne Andrager til Understøttelse. Men paa Generalforsamlingen lykkedes det Repræsentanten for vedkommende By at skaffe Manden en Bevilling tiltrods for Bestyrelsens Standpunkt, fordi dette, under Formandens Fraværelse, ikke blev tilstrækkeligt forsvaret i Debatten. Og da denne Bresche var skudt, gentog Tilfældet sig paa samme Generalforsamling for en anden Andragers Vedkommende.

Det paafølgende Aar opretholdt Bestyrelsen, tro mod sin Overbevisning, fremdeles sit Standpunkt, og den fik da Medhold af Generalforsamlingen.

Denne Ubøjelighed hos Bestyrelsen vakte i den sidstnævnte Andragers Hjemby en saadan Misfornøjelse, at samtlige derboende Ydere (vel at mærke ikke Nyderne!) udmeldte sig af *P. U.* Og i Tilknytning hertil udsendte, i April 1915, Repræsentanten i en Naboby et saalydende Cirkulære til Foreningens øvrige Repræsentanter:

»Som det vil være Dem bekendt, er Andragender fra Medlemmer af »Provinshandelsstandens Understøttelsesforening« om Understøttelse gentagne Gange saavel af Bestyrelsen som af Generalforsamlingen blevet nægtet, grundet paa, at vedkommende Ansøger ikke har søgt eller ikke har ønsket at søge Alderdomsunderstøttelse.

Da Forholdet er saaledes, at Alderdomsunderstøttelse i Almindelighed betragtes som en finere Form for Fattighjælp, er det jo temmelig indlysende, at mange af Foreningens Medlemmer saa vidt muligt vil undgaa at ansøge Kommunalbestyrelsen om Hjælp, saa meget mere som de af Foreningens Medlemmer, der trænger til Understøttelse, maa siges at høre til en Klasse, der gennemgaaende har indtaget en bedre Stilling i Samfundet, og som har kendt gode Dage i økonomisk Henseende.

En Afvisning af Andragender om Understøttelse med ovennævnte Begrundelse har som bekendt ingen Hjemmel i Foreningens Love, og jeg er overbevist om, at kun faa Købmænd har villet indmelde sig i en Understøttelsesforening, som har en Lovparagraf, der siger, at intet Medlem kan forvente Understøttelse af Foreningens Midler, forinden de eller deres Enker har søgt Alderdomsunderstøttelse.

Her i X-by er Foreningens Medlemmer i høj Grad utilfredse med den Maade, hvorpaa Andragere bliver afviste, og at man ogsaa andre Steder har samme Opfattelse, fremgaaer tydeligt deraf, at saa godt som alle Medlemmer i Z-by har udmeldt sig af Foreningen og oprettet en selvstændig Understøttelsesforening.

Saafrømt De iaar skal møde ved Generalforsamlingen i Odense som Repræsentant for Deres Amt, vil jeg høfligst bede Dem gøre Forsøg paa at faa vedtaget, at det maa være Medlemmernes private Sag, hvorvidt de vil søge Alderdomsunderstøttelse eller ej, idet jeg bestemt vil fastslaa, at dette, at et Medlem ikke vil søge Alderdomsunderstøttelse, ikke fritager Foreningen for dens Pligt til at yde Understøttelse. Bliver den hidtil fulgte Praksis fastholdt, vil det sikkert have til Følge, at de fleste Medlemmer her i X-by udmelder sig af Foreningen.

Saafrømt De vil medvirke til, at forannævnte Forhold kan blive ændret, vil jeg være Dem meget forbunden, dersom De vil give mig Meddelelse derom.«

Dette Cirkulære, der forelaa i trykt Form, kom ikke direkte til Foreningens Bestyrelse. Men da denne fik Lejlighed til underhaanden at blive bekendt med Sagen, belavede den sig straks paa at imødegaa den fremsatte Anke, idet den samledes til Møde om Spørgsmaalet, hvorefter Formanden, i Maj 1915, tilsendte alle Foreningens Repræsentanter en Henvendelse af følgende Ordlyd:

»Det er kommet til Bestyrelsens Kundskab, at Repræsentanten i X-by, Herr N. N., har rettet en Henvendelse til Foreningens øvrige Repræsentanter om, at d'Hrr. som giver Møde paa den forestaaende aarlige Generalforsamling, vil medvirke til en Ændring af det af Foreningen nu fulgte Princip om, at de af vore over 60 Aar gamle Andragere, som skønnes at være kvalificerede til kommunal Alderdomsunderstøttelse, maa søge om at erholde denne Understøttelse, forinden de opnaar Støtte fra vor Forening.

Da Bestyrelsen meget ønsker at give de ærede Herrer Repræsentanter den fyldigst mulige Redegørelse for de Principper, hvorefter den udarbejder sine Indstillinger til Generalforsamlingerne, der bevilger Understøttelserne fra vor Forening, har den besluttet i Sagens Anledning at indbyde Foreningens *samlige* Repræsentanter — altsaa ikke udelukkende d'Hrr., der iaar efter Tur fungerer som Amtsrepræsentanter — til et særligt Møde, hvor hele Spørgsmaalet vil blive optaget til Forhandling.

Dette Møde tænkes afholdt i Odense samme Dag (antagelig i Begyndelsen af Juli) som den ordinære aarlige Generalforsamling, og forud for denne. Diæter og Befordringsudgifter, iflg. Reglerne i Lovenes § 16, vil blive udbetalt til samtlige Deltagere.

Ved at udsende nærværende Meddelelse, skal Bestyrelsen tillade sig at opfordre d'Hrr. Repræsentanter til ikke at tage endelig Stilling til det fremdragne Spørgsmaal, forinden dette paa Mødet er bleven fuldt belyst ved en Redegørelse fra Bestyrelsen med paafølgende Debat, ligesom Bestyrelsen udtaler Haabet om, at saavidt muligt *alle* d'Hrr. Repræsentanter vil komme tilstede ved denne Lejlighed i Betragtning af Sagens store, principielle Betydning.«

Dette Møde, hvori 41 af Foreningens 57 Repræsentanter tog Del, blev afholdt i Odense den 5. Juli 1915, umiddelbart før Foreningens 41. ordinære Generalforsamling.

Den i Indvarslingsskrivelsen bebudede Redegørelse for Bestyrelsens Standpunkt blev afgivet af Formanden, som oplyste, at Foreningen det foregaaende Aar havde behandlet 237 Andragender om ordinær Understøttelse til Anciennetetsmedlemmer. Af disse havde 5 for gode Kaar til at komme i Betragtning, medens 2 blev forbigaaet, fordi de uden fyldestgørende Begrundelse havde nægtet at efterkomme de til dem rettede Opfordringer om at søge Alderdomsunderstøttelse. De øvrige 230 fik af Foreningen udbetalt ca. 25.000 Kr., fordelt saaledes:

A) 78 Personer under 60 Aar.....	Gnmst. 107 Kr. pr. Person
B) 88 » over 60 » <i>uden</i> Alderdomsunderst. »	101 » »
C) 64 » over 60 » <i>med</i> »	118 » »
230 Personer	i Gennemsnit: 108 Kr. pr. Person

Gruppe A omfattede altsaa de Personer, som endnu ikke havde naaet den Alder, hvor Spørgsmaalet kunde berøre dem. Af Gruppe B (18 Mænd og 70 Kvinder) havde 13 forgæves søgt Alderdomsunderstøttelse, medens de øvrige 75, af Grunde som *P. U.*'s Bestyrelse havde fundet fyldestgørende — relativ Velstillethed, Nydelse af Pension eller Legater der ikke maatte forenes med offentlig Hjælp, o. l. — ikke havde indgivet saadan Ansøgning. Men til Gruppe C (15 Mænd og 49 Kvinder) havde Alderdomsunderstøttelsen føjet 12.658 Kr. kontant, d. v. s. gennemsnitlig 198 Kr. pr. Person, altsaa $1\frac{2}{3}$ Gang mere end det, som de samme 64 Personer oppebar fra *P. U.*

Efter at have fremsat en Række Oplysninger om Alderdomsunderstøttelsens Udvikling i den Snes Aar, Systemet havde virket, udtalte Formanden, angaaende Oppositionens Synspunkt om at det skulde være Foreningen uvedkommende, hvorvidt dens alderdomskvalificerede Andragere vilde benytte Forsørgelseslovgivningen eller ej, at da *P. U.* er en Velgørenhedskasse, hvor Adkomsten til Hjælp beror paa Personernes Kaar, med Fortrin til de mest Trængende, og da Foreningen — tilmed da dens Ydeevne jo er stærkt begrænset — maa tilstræbe, at dens Nydere faar det bedst mulige Udbytte af Hjælpen, hvilket navnlig opnaas, naar denne virker Haand i Haand med andre Indtægter, saa paahviler der Bestyrelsen Pligt til at granske Andragernes Kaar, og herunder ikke lukke Øjnene for de tilgængelige Indtægtskilder, som Vedkommende eventuelt maatte lade ubenyttet. Thi Undladelse af at inkassere en god lovlig Fordring er en Luksus, som ikke maa drives paa Andres Bekostning; og den, der af utidssvarende Følelseshensyn renoncerer paa en saa kraftig og legitim Hjælpekilde som den lovhjemlede Alderdomsunderstøttelse, tør nok anses for mindre trængende end den, der gør Brug af denne Borgerrettighed.

Sluttelig udtalte Formanden: »For Foreningens Administration frembyder Alderdomsforsørgelsen tillige den store Betyggelse, at naar den sagkyndige, nøjeseende lokale Kommunalbestyrelse bevilger saadan Understøttelse til et af vore Medlemmer, saa haves derigennem det uomtvisteligste Bevis for Vedkommendes Trang. Bestyrelsen véd da tilige, at Foreningens Hjælp — der jo i saa Tilfælde aldrig udebliver — betyder et godt Supplement til Trøst for Afsavnet af bedre Dage, et Moment som Kommunalbestyrelserne vanskeligt kan tage tilstrækkeligt Hensyn til. Paa denne Maade opfyldes netop paa det allerbedste den stadig levedygtige Kærnetanke i Foreningens Mission: »at strø lidt Sukker paa Grøden« for de gamle. Og derved bliver der Forslag i vor

Hjælp, hvilket derimod ikke er Tilfældet, naar vore stakkels 118 Kr., istedenfor at levere Sukkeret, skal betale selve »Grøden«, d. v. s. de elementære Livsforødheder, som Alderdomsunderstøttelsen saa godt og værdigt kan sikre de Ubemidlede.

En Kursændring i Foreningen paa dette Punkt vilde ikke blot skaffe Staten og Kommunerne uberettigede Fordele paa vore trængende Medlemmers Bekostning; men den vilde ogsaa let virke som en Partiskhed og Ubillighed mod de Ansøgere, der har følt sig generede af, at Bestyrelsen overfor dem har hævdet Princippet. Adskillige har jo ikke kunnet undvære en moralsk Haandsrækning til at overvinde deres Fordom mod Alderdomsunderstøttelsen; og havde Bestyrelsen i sine Indstillinger forbigaaet dette Moment, saa vilde Foreningen ikke allerede være naaet til det ovennævnte Antal af 64 Nydere. Men nu, da Isen er brudt, befinder de Paagældende sig utvivlsomt vel ved den yderligere Hjælp og Betryggelse, som derigennem er dem sikret. Og Antallet af dem, som paa denne Konto gik Glip af Foreningens Understøttelse i 1914, indskrænkede sig jo til 2 — siger og skriver to — blandt 237 Ansøgere.«

Den Repræsentant, som havde rejst Spørgsmaalet, fik derefter Ordet for at understrege de i hans Cirkulære fremholdte Synspunkter. Han nævnede herunder, at han selv ofte havde »anbefalet« Andragere at søge om Alderdomshjælp; men »paalægge« dem at søge om noget, som de ansaa for en Art finere Fattighjælp, vilde han ikke. Derfor opfordrede han Mødet til at underkende Bestyrelsens Holdning.

Herefter udspandt der sig en livlig Debat, hvor Stemningen var delt mellem bemeldte Repræsentants Meningsfæller, af hvilke adskillige fremdrog Eksempler paa lokal Uvilje mod Alderdomslovgivningen, og Bestyrelsens Tilhængere, der bl. a. hævdede, at Stat og Kommune ikke burde skaanes paa Foreningens Bekostning, og at jo mere Hjælp Foreningens gamle trængende Medlemmer kunde opnaa, desto bedre.

Under Debatten blev ogsaa fremdraget de forfejlede Forsøg paa at sammenligne *P. U.* med en Livrenteanstalt. Der blev herunder nævnet, at dersom en Person, istedenfor at indtræde i *P. U.*, aarligt vilde indbetale 10 Kr. i en Sparekasse à 4 %, saa kunde disse Indbetalinger med Rente og Rentes Renter i Løbet af 35 Aar vokse til 766 Kr., for hvilken Sum en 72-aarig Mand eller en 75-aarig Kvinde vilde kunne købe sig en Livrente paa 100 Kr.

Dette mildest talt abstrakte Regnestykke minder unægtelig om Anekdoten, hvor Ikkerøgeren A. paa Spadseretur med Røgeren B.

siger: »I x Aar har Du, kære B., daglig røget y Cigarer til z Øre pr. Stk. Dersom Du havde sparet dette, kunde Du have ejet den Villa, som ligger her ved Vejen.« B.: »Kære A., vis mig den Villa, Du har tjent ved at undlade Tobaksrygning!« Ihvertfald turde det i Praksis være utænkeligt, at en Person — tilmed paa Grundlag af en saa lille Aarsydelse som 10 Kr. — maalbevidst og uden Svigten skulde udføre den nævnte mangeaarige Pengeopsamling (der, selv om man vilde anse den for risikofri, ihvertfald vanskeligt kunde være skattefri), for at han, efter godt og vel at have passeret »Støvets Aar«, kunde købe sig en 100 Kr.'s Livrente, til Kompensation for den Understøttelse han ifølge Trang kunde forvente fra P. U.!

Imidlertid kan det ikke fragaas, at Uviljen for en stor Del og med god Grund stammede fra de tørre, argumentløse Opfordringer, som Bestyrelsen hidtil havde udsendt til vedkommende Andragere. Formanden undlod derfor ikke at imødekomme Oppositionen ved en Erklæring om, at Bestyrelsen fremtidig vilde forme disse Opfordringer ikke som noget »Krav«, men som en »Henstilling«; og derefter resulterede Mødet i følgende Beslutning, der vandt almindeligt Bifald:

»Bestyrelsen vil — istedenfor at »kræve«, at et Medlem skal andrage om Alderdomsunderstøttelse — fremtidig »henstille« til vedkommende Repræsentant, at denne søger at formaa det paagældende Medlem til at indgive saadant Andragende. Repræsentanten maa da ogsaa føle det som sin Pligt at arbejde for, at dette sker; og i de Tilfælde, hvor Medlemmet desuagtet vægrer sig ved at indgive Andragendet, paahviler det Repræsentanten at meddele Bestyrelsen fyldestgørende Grunde for denne Vægring, hvorefter Bestyrelsen forhaabentlig vil kunne indstille til Generalforsamlingen, at den Paagældende erholder Understøttelse af Foreningen.«

Denne Resolution var velment; men da den hvilede paa en Improvisation, blev den ikke absolut heldig i sin Form. Ejheller var det nogen velovervejede Tanke at bebyrde Repræsentanterne med at levere de Argumenter, som det fremfor alt maatte paahvile Bestyrelsen selv at indsamle og udforme, saaledes at de kunde blive let tilgængelige, ikke blot for de i Forvejen overbeviste Repræsentanter, men først og fremmest for de paagældende Andragere.

Bestyrelsen affattede derfor nogle faa Aar senere den nedenfor gengivne Fremstilling, som belyser Spørgsmaalets Hovedtræk og som, ved at rettes til selve Andragerne, byder Repræsentanterne det fornødne Rygstød for de supplerende Bemærkninger, de mundtligt vil tilføje ved deres Forhandlinger med de Paagældende.

»Efter de Oplysninger, som De har fremsat i Deres Andragende af ..... om Understøttelse fra nærværende Forening, har Bestyrelsen det Indtryk, at Deres økonomiske Forhold berettiger Dem til at erholde den ved Statens Lovgivning hjemlede Alderdomsunderstøttelse.

Ved *P. U.*'s Stiftelse i 1873 kunde Fremtidsudviklingen gennem den senere Lovgivning paa Forsørgelsesvæsenets Omraade ikke lade sig forudse. Men i 1891 — altsaa kun 7 Aar efter at *P. U.* havde paabegyndt sine regelmæssige Uddelinger af ordinære Understøttelser — kom Loven om Alderdomsunderstøttelse, hvis Grundlag som bekendt er, at Ansøgerne skal være fyldt 60 Aar, at Understøttelserne bevilges af Kommunalbestyrelsen paa vedkommende Ansøgers Hjemsted, og at Staten bærer Halvdelen af Bekostningerne.

Den mægtige Udvikling, Alderdomsunderstøttelsen i Aarenes Løb har taget, og i Forbindelse hermed dens (ved de paagældende Myndigheders Skatteudskrivningsret muliggjorte) Evne til at rette sig efter Pengenes synkende Købeevne, fremgaar af de Totalsummer, Alderdomsunderstøttelsen i hele Danmark har kostet Aar efter Aar, og hvoraf efterfølgende Tal giver et overskueligt Billede: 2,5 Mill. Kr. i Kalenderaaret 1892; 5,1 Mill. i Kalenderaaret 1900; 10,8 Mill. i Finansaaret 1909/10; 15,1 Mill. i Finansaaret 1914/15; 20,4 Mill. i Finansaaret 1916/17; 24,5 Mill. i Finansaaret 1917/18.

I Finansaaret 1920/21 kostede Alderdomsunderstøttelsen 59,6 Mill. Kr. Den omfattede da ca. 80,000 Hovedpersoner (hvoraf 23 pCt. i København og Frederiksberg, 26 pCt. i Provinsbyerne og 51 pCt. i Landsdistrikterne), foruden ca. 22,000 Bipersoner der forsørgedes af de direkte understøttede Hovedpersoner.

En Samfundsfaktor af saadan Betydning og Udstrækning kunde en Forening med *P. U.*'s Formaal umuligt lade uanset; *P. U.* er nødt til at arbejde Haand i Haand med Statens Lovgivning. Foreningen har saaledes forlængst maattet ophæve sin oprindelige Regel om »vedvarende« Understøttelser (jfr. vore nugældende Loves § 47, andet Punktum), for at ikke Kommunerne, til Gavn for sig selv og til Skade for Foreningens Formaal, skulde kunne paaberaabe sig, at en saadan fast Indtægt afskar vore Medlemmer fra at gøre Brug af Loven. Foreningen har samtidig maattet anlægge det Grundsyn, at dens trængende Medlemmer, som er over 60 Aar, og hvis Kaar er tilstrækkeligt smaa til at berettigede dem til Alderdomsunderstøttelse, er bedst hjulpede, naar de tager denne Understøttelse. Den Hjælp, de samtidig oppebærer fra *P. U.*, bliver da et kærkomment Supplement til Trøst for Afsavn af bedre Dage, et Forhold, som Kommunalbestyrelserne, der er ret bundne ved Lighedsprincippet, kun i ringe Grad kan tage i Betragtning.

Alderdomsunderstøttelsens specielle Betydning for *P. U.*'s Nydere belyses af Statistikken i Foreningens Aarsberetninger. Herefter tør man gaa ud fra, at praktisk talt Halvdelen af Foreningens Nydere over 60 Aar sidder i de smaa Kaar, som er en Forudsætning for Adgang til Alderdomsunderstøttelse. Thi naar Statistikkens Gruppe C tæller færre Personer end dens Gruppe B, er dette, fordi adskillige Nydere i B, som Indehavere af smaa Pensioner og Legater, der er uforenelige med offentlig Hjælp, er afskaarne fra at komme i C, hvor de ellers naturligt hørte hjemme.

For de paagældende Nydere stiller Alderdomsunderstøttelsen sig endda gunstigere, end *P. U.*'s Statistik straks giver Indtrykket af. De angivne Summer er nemlig udledt af Ansøgningerne, der siger, hvor meget Nyderne havde oppebaaret i Alderdomsunderstøttelse i det afvigte Aar, og derved fremtræder Stigningerne i *P. U.*'s Statistik først et Aar senere, end de i Virkeligheden er indtraadt. Endvidere skal fremhæves, at den gratis Kur og Pleje, som i Sygdomstilfælde tilkommer de Alderdomsunderstøttede, kollektivt set, repræsenterer mange Penge, samtidig med at den er en stor individuel Betyggelse mod Sygdommens forarmende Virkninger paa et lille Budget. Hertil kommer yderligere de Prisbegunstigelser, som adskillige Steder er blevet tilsikret de Alderdomsunderstøttede ved Indkøb af Forbrugsartikler fra kommunale Udsalg.

En Debat om, hvorvidt Alderdomslovgivningen hellere burde have været bygget paa et andet Princip (som f. Eks. Hjælp til Selvpensionering), er i denne Forbindelse ørkesløs. Loven maa bruges, som den foreligger. Misbrug af Loven stammer i hvert Fald ikke fra *P. U.*'s Medlemmer; og dersom disse undlader at gøre Brug af deres lovlige Rettigheder, erholder hverken de eller *P. U.* mindste Tak, fordi Stat og Kommune derved skaanes for at opfylde sine lovmæssige Pligter.

Men Forholdet er vel ogsaa nok dette, at naar Personer, som er kvalificerede til Alderdomsunderstøttelse, undlader at benytte denne lovfæstede Indtægtskilde, saa er det mindre for at skaane Statens og Kommunernes Finanser end for at skaane deres egne Følelser, idet de er tilbøjelige til i Alderdomsunderstøttelsen at se en mod deres Selvfølelse stridende Form for offentlig Hjælp. Dette bunder i et gammeldags Livssyn, som, omend det har sine tiltalende Sider, dog ikke passer nutildags. Man maa absolut ikke se bort fra det udprægede Modsætningsforhold, som adskiller den ydmygende Fattighjælp fra Alderdomsunderstøttelsen; thi sidstnævnte er en retmæssig Samfundspension, som Vedkommende oppebærer under fuld Bibeholdelse af sin borgerlige Position, med alle dertil knyttede Rettigheder (ikke ubeslægtet hermed er »Hædersgaven« til Krigsveteraner). Ved at godkende en saadan Betragtning, som at Alderdomsunderstøttelsen skulde være en social Nedværdigelse, vilde *P. U.* jo tilføje sine Nydere i Gruppe C en ganske ubeføjet Krænkelse.

Tabet af økonomisk Uafhængighed er altid en svær Prøvelse, og det koster Overvindelse for ærekære Folk overhovedet at ansøge om Hjælp. Men der er Forskel paa Hjælpens Kilder; og man lader Følelsen tage Magten fra Ræsonnementerne, dersom man vil underkende, at den kommunale Alderdomsunderstøttelse faktisk er en for Nydernes Selvfølelse nænsom Kilde til Hjælp, netop fordi den er en med megen Omsigt og Hensyntagen lovfæstet Borgerrettighed.

P. U. kan — baseret som den er paa et Kontingent af 10 Kr. indtil 1919 og derefter 15 Kr. aarlig — umuligt agere Livrenteanstalt, hvor man tilkøber sig Ret, uanset ens Kaar, til en aarlig Rentenydelse. Enhver maa gøre sig klart, at Foreningen kun evner at være en indenfor Medlemmernes Kreds virkende Velgørenhedskasse, hvor Adkomsten til at komme i Betragtning (jfr. Lovenes § 3) beror paa Trang, samt hvor Understøttelserne bør uddeles saaledes, at de mest Trængende fortrinsvis bør hjælpes, og at Hjælpen bør stifte mest mulig Nytte (§ 49).

De Medlemmer, som i Gerningen viser, at de ikke har Raad til at undlade at inkassere deres lovlige Fordring paa Alderdomsunderstøttelse, og som har faaet denne Fordring godkendt af den sagkyndige stedlige Kommunalbestyrelse, der bevilger Understøttelsen, afgiver derigennem det uomtvisteligste Bevis paa Trang; Bestyrelsen indstiller derfor alle saadanne Ansøgere til samtidig at erholde Understøttelse af *P. U.*'s disponible Midler.

De Portioner, *P. U.* evner at yde, er jo, især efter Pengenes formindskede Nutidsværdi, saa beskedne, at de kun bliver en følelig Hjælp for de Understøttede, naar disse samtidig har Indtægter fra andre og kraftigere Kilder. En saadan er den lovmæssige Alderdomsunderstøttelse; og netop i Forbindelse med denne kan Hjælpen fra *P. U.* danne et særligt nyttebringende Supplement til Udkommet.

Under Henviisning til det saaledes anførte, skal Bestyrelsen herved henstille til Dem ikke at undlade at gøre Brug af den Dem ved Alderdomslovgivningen tilsikrede Borgerrettighed.«

Denne Fremstilling har stiftet megen Gavn. En fremragende Nyttevirkning er navnlig opnaaet ved den af Sekretariatet udarbejdede og i de sidste Aarsberetninger offentliggjorte statistiske Oversigt over Foreningens Nydere i Forholdet til Forsørgelseslovgivningen. Tallene i denne Statistik, som findes gengivet i Tillæget til nærværende Skrift, er særlig interessante, fordi de, ved at belyse Forholdet gennem de sidste 9 Aar hvor Verdenskrigen og dens Eftervirkninger har influeret voldsomt paa Konjunkturerne, tydeligt viser, hvorledes den offentlige Hjælp, der jo har kunnet skaffe sig Indtægtsforøgelser gennem Skatteudskrivningsretten, har evnet at holde Trit med Pengenes for-

mindskede Værdi, i Modsætning til at *P. U.*'s Ydeevne, ifølge Beskaffenheden af dens Indtægtskilder, har maattet savne en saadan Elasticitet.

Statistikken udviser saaledes, at i Regnskabsaaret 1915/16 havde Foreningen ialt 222 Nydere, hvoraf de 60 tillige erholdt Alderdomsunderstøttelse. For disse 60 var Gennemsnitsportionerne fra Foreningen 118 Kr. og fra Alderdomsunderstøttelsen 196 Kr. I Regnskabsaaret 1922/23 havde Foreningen ialt 206 Nydere, hvoraf de 62 tillige erholdt Alderdomsunderstøttelse; disses Gennemsnitsportioner var da fra Foreningen 158 Kr. og fra Alderdomsunderstøttelsen 540 Kr. De nævnte Alderdomsunderstøttelser — der refererer sig til de allerede i det foregaaende Aar oppebaarne Beløb — omfatter kun Kontanterne, idet her hverken er medregnet de Naturalier (fornemlig Koks fra de kommunale Gasværker) som i forskellige Byer er tildelt de Alderdomsunderstøttede, eller den gratis Kur og Pleje, som ifølge Loven tilkommer dem i Sygdomstilfælde.

Alt i alt belyser de anførte Tal baade Styrken af Alderdomsunderstøttelsen som Hjælpkilde — idet den i sidstnævnte Aar har evnet at yde $3\frac{1}{2}$ Gange saa store Gennemsnitsportioner som *P. U.* — og Nedgangen i Uviljen mod at gøre Brug deraf.

Loven om Alderdomsunderstøttelse, der sidst blev revideret 1908, er nu, efter at have bestaaet i 32 Aar, afløst af Loven om Aldersrente, som traadte i Kraft den 1. April iaar. Den saaledes bortfaldne ældre Lov havde især to Skyggesider, nemlig 1) at Portionerne fastsattes skønsmæssigt af vedkommende Kommunalbestyrelse, og 2) at Loven let fik en Bivirkning af Straf paa Økonomi, eftersom den ikke tillod, at de fra andre Kilder stammende Aarsindtægter, som maatte lades ude af Betragtning ved Bedømmelsen af Personernes Trang, oversteg 100 Kr.

Herpaa søger den nysindførte Lov at raade Bod. »Understøttelses« skønsmæssigt ansatte Portioner er saaledes afløst af »Rentens« faste Satser, der — suppleret med et bevægeligt Dyrtdstillæg — hviler paa en højere Skala for København, en mellemliggende for Provinsbyerne (Købstæderne og bymæssige Landsbyer med mindst 2000 Indbyggere) og en lavere for Landdistrikterne, hvorved Skalatallene er ansat saaledes, at 5 Kr. i København svarer til 4 Kr. i Provinsbyerne og 3 Kr. i Landdistrikterne. De faste Satser er i Provinsbyerne følgende:

Ægtepar, hvoraf begge er fyldt 65 Aar	804 Kr.
Enlige Mænd samt Ægtepar, hvoraf kun Manden er fyldt 65 Aar	444 »
Enlige Kvinder samt Ægtepar, hvoraf kun Hustruen er fyldt 65 Aar..	402 »

Portionerne undergaar visse procentvise Forhøjelser, naar vedkommende Personer venter med at indgive Begæring om Aldersrente, indtil de er fyldt henholdsvis 66, 67 eller 68 Aar. Aldersgrænsen, som hidtil var 60 Aar, er altsaa nu forhøjet til 65; men for Personer, som ved Lovens Ikrafttræden befandt sig i en Alder af mellem 55 og 65 Aar, er der Overgangslempelser.

Den ældre Lov stillede det urimeligt strenge Krav til Ubemidletthed, at de Aarsindtægter, som kunde lades ude af Betragtning ved Bedømmelsen af Andragerens Forhold, ikke maatte overstige 100 Kr. I Aldersrenteloven er dette Forhold mildnet saaledes, at Personer, hvis fra andre Kilder stammende Indtægter ikke overstiger de faste Rentesatser plus 100 Kr., erholder Renten ubeskaaret, og at Personer med større Indtægter kan oppebære proportionalt formindskede Rentebeløb, indtil man naar en vis Grænse af Velstillethed, som udelukker al Adgang til at nyde Aldersrente.

Det nye System vil utvivlsomt være velegnet til at udrydde de sidste Rester af utidig Uvilje mod Benyttelsen af denne Hjælpekilde, eftersom »Rentens« faste Satser, bedre end »Understøttelsens« skønsommæssige Portioner, vil fremhæve, at Nydelsen er en hæderlig Borgerrettighed. Borgerne har jo Pligt til, efter Evne, at yde Skat til Offentligheden; følgelig behøver de ikke at undse sig over deres Ret til at inkassere passende Modydelser fra denne.

En anden moderne Forsørgelsesforanstaltning, som ligeledes kan komme *P. U.*'s dertil kvalificerede Medlemmer tilgode, og som, da den er af yngre Dato end Alderdomsloven, ikke har mødt en tilsvarende Modstand, er Loven af 29. April 1913 om *Understøttelse til Børn af trængende Enker*.

Ved »trængende« forstaar Loven de Enker, hvis Formue ikke overstiger 4000 Kr. plus 500 Kr. for hvert Barn under 14 Aar, og hvis Indtægt ikke overstiger det for Statsskat fritagne Beløb plus 100 Kr. for hvert Barn under 14 Aar. Understøttelsen er (ved en Ændringslov af 30. Marts 1920) ansat til 200 eller 160 eller 120 Kr., indtil Barnet har fyldt henholdsvis 4 eller 12 eller 14 Aar.

Enkebørnsloven er indenfor *P. U.*, saaledes som Foreningens Forsørgelsesstatistik udviser, bleven yderst lidt benyttet. Men dette tør tilskrives, at der blandt de Enker, som Foreningen omfatter, kun er ganske faa, der opfylder Forudsætningerne for at opnaa Hjælp i Medfør af denne, paa en human og hæderlig Tanke hvilende Lov.

Strømkæntringen, der tog sin Begyndelse ved Indførelsen af Loven om Alderdomsunderstøttelse, har, saaledes som her er paavist, spillet en saadan Rolle for *P. U.*, at den umuligt kunde forbigaaes i et Skrift som det nærværende, der skal belyse Foreningens Historie. Den har voldet stort Besvær, hvilket kulminerede ved de Begivenheder, der førte til det ovenfor beskrevne Plenarmøde den 5. Juli 1915. Men nu, da dette Besvær tør anses for overstaet, kan man roligt erkende, at Kulminationen har været til Gavn for Foreningen, idet den tvang Bestyrelsen til at gennemgranske alle Foreningens Forhold og saaledes gav Stødet til den Række Reforme, som derefter er bleven gennemført, til ubestridelig Gavn og Fremtidsbetryggelse for *P. U.*, og derigennem for den Gerning Foreningen udfører, til Hjælp for trængende Elementer indenfor Provinsens Handelsstand.

IX.

SLUTNING

NÆRVÆRENDE Skrift har et dobbelt Formaal. I første Række har det til Opgave, under Benyttelse af den Anledning Jubilæet giver, at henlede *Offentlighedens Opmærksomhed* paa *P. U.'s* Eksistens og Virksomhed. Og i anden Række har det den — paa sin Vis ligesaa betydelige — Opgave, at *fastholde de vigtigste Momenter* der belyser Foreningens Tilblivelse og senere Udvikling.

Muligvis vil Læserne faa det Indtryk, at det i sidstnævnte Øjemed optagne Stof i Kap. II, der omhandler *Lovgivningsarbejdet* i Foreningen, ikke blot overskrider den for Jubilæumsskrifter almindelige Ramme, men ogsaa ved sin specielle Karakter virker for lidet fængslende. Til Undskyldning herfor maa imidlertid tjene, at da de i Foreningen indvundne Erfaringer udgør en Værdi, som nødigt maa gaa tabt, og da der ikke øjnes en bedre Lejlighed end den foreliggende til at faa deres Kærneindhold i lettilgængelig Form bevaret for Efterverdenen, har man ment sig forpligtet til ikke at forbigaa dette Materiale. Desuden er Lovene et saadant Spejlbillede af den stedfundne Udvikling, at hver enkelt Lovparagrafs Historie uundgaeligt udgør et Led af selve Foreningens Historie. Og selv om dette Afsnit af Bogen ikke maatte byde nogen egentlig underholdende Læsning, vil det ihvørtfald kunne underbygge Læsernes Indtryk af, at *P. U.'s* Forhold i Aarenes Løb er blevet underkastet en Række alvorlige Overvejelser, og at denne Omstændighed indtager en fast og velmotiveret Plads blandt de Grunde, der kvalificerer Foreningen til at nyde Tillid.

I en historisk Redegørelse som den foreliggende vilde det være forfejlet, om man forsøgte at skjule, at der i visse Perioder ogsaa har været rettet rigelig *Kritik* mod Foreningen. Men et saadant Forsøg er heller ikke i mindste Maade blevet gjort.

Ankerne har, saaledes som udviklet i de foregaaende Redegørelser, koncentreret sig dels om Foreningens Forhold til den ved Stats Lovgivning siden 1891 indførte Alderdomsforsørgelse, dels om det Faktum, at en landsomfattende Forening som *P. U.* kræver betydeligt højere Administrationsomkostninger end dem, hvormed en lokal Hjælpekasse kan klare sig.

Det førstnævnte af disse Klagepunkter — Foreningens Forhold til *Forsørgelseslovgivningen* — tør nu, i Henhold til den udførlige Beskrivelse som indeholdes i Kap. VIII, betragtes som fuldtud tilhørende Fortiden.

Hvad dernæst *Administrationsomkostningerne* angaar, saa vil deres uomgængelige Nødvendighed formentlig være tilstrækkelig klarlagt gennem den her i Skriftet (navnlig i Bem. til Lovenes § 43) indeholdte Dokumentation. Da tilmed de uddelte Understøttelser udgør mere end de oppebaarne Kontingenter, og da Renteindtægten af Formuen nu udgør dobbelt saa meget som *Administrationsomkostningerne*, kan disses Størrelse ikke citeres imod Foreningen, endsige benyttes som fyldestgørende Vægringsgrund af Personer, der maatte være uvillige til at indtræde i Foreningen. Tværtimod: jo flere Medlemmer Foreningen omfatter, desto mindre vejer *Administrationsomkostningerne* pr. Medlem, eftersom Hovedposterne paa Administrationskontoen kun paavirket lidet af Medlemsantallets Vækst.

I Propagandaen for *Medlemstilgang* er det et stort Moment, at de Nyindmeldtes Ydelser (siden 1919) ikke bliver disponible til Konsum, forinden de Hold (Aargange) af Medlemmer, hvortil de paa gældende Ydere hører, selv kan faa Adgang til Støtte af Foreningen.

I Forbindelse hermed bevirker det nugældende System for Carensmidlernes Forvaltning, at disse Midler — foruden at bære rigelig Andel af *Administrationsomkostningerne* og at betale Propagandaen — betrygger, at *Formuen* automatisk vokser proportionalt med *Medlemstilgangen*, saaledes at *Understøttelsesportionernes* Størrelse uundgaaeligt i Tidens Løb kommer til at undergaa en Stigning, hvilket jo er haardt tiltrængt.

Foreningens Stiftere sigtede paa en Formue af 100 Rigsdaler pr. Medlem, ligesom de ventede at kunne uddele en Række Portioner à 200 Rd. Nutildags tør disse Beløb nok jævnstilles med henholdsvis 600 Kr. og 1200 Kr.; og da Foreningens Formue for Øjeblikket kun repræsenterer et Par Hundrede Kroner pr. Medlem, medens *Understøttelsesportionerne* er paa et normalt Maksimum af 200 Kr. og et

— tilmed først i de allersidste Aar stabiliseret — Gennemsnit af knap 150 Kr., vil det ses, at der endnu er langt igen, inden man naar Stifternes Ideal. Dette var iøvrigt ansat i det blaa, baade fordi Stifterne selvfølgelig stod uden vejledende statistisk Materiale, endsiges Specialerfaringer om hvorledes selve Foreningen vilde udvikle sig, og fordi de savnede tilstrækkeligt Blik for den historiske Kendsgerning, at en successiv Nedgang i Pengenes Værdi er et ganske normalt Forhold.

Ønskeligheden af *rigeligere Midler* i Foreningen er saaledes fuldt indlysende. Ganske vist vil Renteindtægten af Formuen efterhaanden vokse gennem den systematiske Henlæggelse af Carensmedlemmernes Ydelser; men Skridtene i denne Vækst er, omend sikre, dog langsomme.

En hurtig Indtægtsstigning vilde derimod kunne opnaas gennem en klækkelig Forhøjelse af Kontingentet, forudsat at dette Skridt ikke maatte afføde for mange Frafald. Kontingentet er jo saa lavt, at Foreningens nuværende Understøttelser paa denne Basis er al Ære værd, og at Krav om større Portioner maatte betinges af, at Medlemmerne præsterede større Indbetalinger. Da tilmed Kontingentsatsen er uden Indvirkning paa Administrationsomkostningerne, og da disse jo ikke lader sig formindske, vilde en Kontingentforhøjelse ogsaa forbedre Forholdet mellem Foreningens Indtægter og dens Driftsudgifter.

Men samtidig skal man fornuftigvis respektere det historiske Grundlag, hvorefter Kontingentet lige fra første Færd har været saa moderat, at det ingensinde har kunnet danne en virkelig berettiget Hindring for, at Medlemmer af lokale Hjælpekasser tillige sluttede sig til *P. U.* Følgelig bør, saafremt man bestemmer sig for at forhøje Kontingentet, Satsen aldrig ansættes saa højt, at den, i Forhold til det gældende Prisniveau og den gængse Levofod paa det Tidspunkt hvor Kontingentforhøjelsen sker, overstiger den effektive Værdi, som repræsenteredes af en Guld-Tikrone i 1873, da Foreningen blev stiftet.

Men hvadenten Midlerne er forholdsvis knebne eller rigelige, kan det ikke fragaas, at der tilfalder *P. U.* en større *Samfundsopgave* end mange vil tro, netop fordi Udbyttet af merkantile Virksomheder jævnlig bliver overtakeret i Publikums Omdømme. Det Mindretal af Handelens Udøvere, som ved Dygtighed eller Held opnaar iøjnefaldende Resultater, vil altfor let blive Genstand for en (med adskillig Misundelse isprængt!) Beundring, hvorimod de samme Beundrere næppe har Opmærksomheden tilstrækkeligt henvendt paa det forholdsvis store Antal Handlende, der under Erhvervets Udøvelse lider Skibbrud eller paa anden Maade trænges i Baggrunden.

Det vilde allerede være et godt Skridt fremad, dersom det maatte lykkes gennem de i nærværende Skrift indeholdte Oplysninger at *underbygge en stigende Forstaaelse* for:

at *P. U.* langt fra rivaliserer med lokale Hjelpekasser, men tværtimod byder et Supplement til disses Virksomhed; og

at *P. U.* fortjener Støtte, baade ved Tilgang af velkvalificerede Medlemmer og ved Tilskud (det være sig ved Gaver i levende Live eller ved testamentariske Dispositioner) af Midler, hvis Udbytte ønskes anvendt til Gavn for trængende Medlemmer af Provinshandelsstanden, idet denne Forening byder betryggende Garantier for, at Midlerne vil blive korrekt forvaltede.

Medlems- og Virksomhedsstatistik I.

Specificeret Oversigt for Regnskabsaaret 1. April 1922—31. Marts 1923.

Repræsentant- kredse	Medlems- antal ved Regnskabs- aarets Begyndelse		Medlems- antal ved Regnskabs- aarets Slutning		Medlemmer, som har betalt Kontingent for Aaret	Livsvarige Medlemmer	Kontingentfri, men ikke understøttede Medlemmer	Understøttede Medlemmer	Understøttede Faarørende	Indskud, indbetalt til P. U.	Kontingentbeleb, indbetalt til P. U.	Frivillige Aarsbidrag, indbetalt til P. U.	Understøttelser, udbetalt af P. U.	Kredsenes Numre
	Carens	Ancl- enettet	Carens	Ancl- enettet										
a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p
I. Jydske Repræsentantgruppe.														
1. Frederikshavn	22	33	23	31	40	5	4	5	»	5	600	115	750.00	1
do. Filial	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
2. Hjørring	1	21	12	21	32	»	»	1	»	55	480	»	125.00	2
do. Filial	»	5	»	5	5	»	»	»	»	»	75	»	»	»
3. Skagen	1	10	1	10	10	»	1	»	»	»	150	»	»	3
4. Sæby	4	12	4	11	12	»	»	4	»	»	180	10	550.00	4
do. Filial	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	15	»	»	»
II. Jydske Repræsentantgruppe.														
5. Aalborg	37	71	37	67	83	1	6	14	1	5	1245	55	2062.50	5
do. Filial	»	9	1	9	9	»	»	»	»	»	135	»	»	»
6. Brønderslev	»	»	10	»	10	»	»	»	»	50	150	»	»	6
7. Løgstør	4	17	5	16	18	»	1	2	»	»	270	»	275.00	7
do. Filial	»	3	»	3	3	»	»	»	»	»	45	»	»	»
8. Nørresundby	3	8	7	8	14	»	»	1	»	20	210	»	125.00	8
do. Filial	1	10	1	7	10	»	»	»	»	»	150	»	»	»
III. Jydske Repræsentantgruppe.														
9. Nykøbing M.	6	25	5	23	25	»	»	3	1	»	375	»	525.00	9
10. Skive	7	14	18	17	32	1	2	»	»	70	480	50	»	10
do. Filial	»	3	»	3	3	»	»	»	»	»	45	»	»	»
11. Thisted	24	18	21	18	37	»	1	1	»	5	555	»	200.00	11
do. Filial	11	10	9	10	19	»	»	1	»	»	285	»	150.00	»
12. Viborg	6	15	5	13	17	»	»	2	»	»	255	»	325.00	12
IV. Jydske Repræsentantgruppe.														
13. Aarhus	35	62	34	59	83	2	»	9	1	»	1245	10	1450.00	13
do. Filial	»	2	»	2	2	»	»	»	»	»	30	»	»	»
14. Ebeltoft	1	9	1	6	6	»	1	»	»	»	90	»	»	14
do. Filial	1	6	1	6	6	»	»	1	»	»	90	»	125.00	»
15. Odder	3	4	3	4	6	»	»	1	»	»	90	»	125.00	15
do. Filial	»	2	»	2	2	»	»	»	»	»	30	»	»	»
16. Randers	6	37	4	37	33	2	2	6	»	»	495	110	737.50	16
do. Filial	»	6	»	5	6	»	»	»	»	»	90	»	»	»
V. Jydske Repræsentantgruppe.														
17. Horsens	13	41	11	39	46	»	2	2	1	5	690	10	400.00	17
do. Filial	»	8	»	8	8	»	»	»	»	»	120	»	»	»
18. Silkeborg	19	43	18	43	53	»	3	5	1	5	795	85	1025.00	18
do. Filial	1	6	1	5	6	»	»	»	»	»	90	»	»	»
19. Skanderborg	1	9	1	10	11	»	»	»	»	»	165	»	»	19
do. Filial	»	3	»	3	3	»	»	»	»	»	45	»	»	»
VI. Jydske Repræsentantgruppe.														
20. Herning	12	1	10	1	12	»	»	»	»	»	180	»	»	20
21. Ringkøbing	7	14	5	12	16	»	»	3	»	»	240	»	475.00	21
22. Skjern	5	5	5	4	9	»	»	»	»	»	135	»	»	22
do. Filial	1	1	1	1	2	»	»	»	»	»	30	»	»	»
23. Struer	7	3	7	3	10	»	»	»	1	»	150	»	125.00	23
do. Filial	2	16	2	16	13	»	2	3	»	»	195	»	400.00	»
VII. Jydske Repræsentantgruppe.														
24. Esbjerg	1	5	12	6	16	»	»	2	»	60	240	»	300.00	24
do. Filial	»	3	»	1	3	»	»	»	»	»	45	»	»	»
25. Nordby, Fanø	2	5	2	5	5	»	»	2	»	»	75	»	275.00	25
do. Filial	1	3	1	3	2	»	»	2	»	»	30	»	275.00	»
26. Ribe	15	19	14	19	28	»	2	3	»	5	420	»	450.00	26
27. Varde	1	6	4	6	7	»	3	»	»	15	105	»	»	27
do. Filial	»	6	»	6	6	»	»	»	»	»	90	»	»	»
Transport...	261	610	296	586	780	11	31	73	6	300	11700	445	11250.00	
a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p

(Fortsættes.)

Repræsentantkredse	Medlemsantal ved Regnskabsarets Begyndelse		Medlemsantal ved Regnskabsarets Slutning		Medlemmer, som har betalt Kontingent for Aaret	Livsvarige Medlemmer	Kontingentfr, men ikke understøttede Medlemmer	Understøttede Medlemmer	Understøttede Paarende	Indskud, indbetalt til P. U.	Kontingentbeleb, indbetalt til P. U.	Frivillige Aarsbidrag, indbetalt til P. U.	Understøttelser, udbetalt af P. U.	Kredsenes Numre
	Carens	Ancl-enettet	Carens	Ancl-enettet										
a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p
Transport...	261	610	298	586	780	11	31	73	6	300	11700	445	11250.00	
VIII. Jydske Repræsentantgruppe.														
28. Fredericia	10	22	9	22	24	1	3	3	>	>	360	20	400.00	28
29. Kolding	17	43	17	40	53	>	3	4	>	5	795	40	625.00	29
do. Filial	>	8	>	8	8	>	>	>	>	>	120	>	>	
30. Vejle	1	31	1	29	29	>	>	2	>	>	435	20	300.00	30
do. Filial	>	2	>	2	2	>	>	>	>	>	30	>	>	
IX. Jydske Repræsentantgruppe.														
31. Aabenraa	>	>	18	>	18	>	>	>	>	90	270	>	>	31
32. Haderslev	>	>	9	>	8	>	>	>	>	40	120	>	>	32
33. Sønderborg	>	>	18	1	18	>	>	>	>	90	270	>	>	33
do. Filial	>	>	1	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	
34. Tønder	>	>	9	>	9	>	>	>	>	45	135	>	>	34
I. Sjæll. Repræsentantgruppe.														
35. Frederikssund	3	14	6	13	18	>	>	2	>	15	270	70	325.00	35
36. Frederiksværk	5	2	6	2	8	>	>	>	>	5	120	20	>	36
do. Filial	1	>	1	>	1	>	>	>	>	>	15	>	>	
37. Helsingør	3	12	10	12	22	>	>	>	>	35	330	15	>	37
do. Filial	1	>	1	1	1	>	>	1	2	>	15	>	290.00	
38. Hillerød	21	28	22	27	42	3	1	3	1	15	630	>	600.00	38
do. Filial	>	4	>	4	4	>	>	>	>	>	60	5	>	
39. Hørsholm	>	4	5	4	9	>	>	>	>	25	135	>	>	39
do. Filial	>	2	3	2	5	>	>	>	>	15	75	>	>	

II. Sjæll. Repræsentantgruppe.

40. Holbæk	7	16	23	16	39	>	>	1	1	85	585	25	275.00	40
do. Filial	3	10	3	8	10	1	>	>	>	>	150	>	>	
41. Kalundborg	4	21	4	20	20	>	3	1	>	>	300	>	175.00	41
do. Filial	2	7	2	8	9	>	>	>	>	>	135	>	>	
42. Nykøbing S.	6	12	5	12	12	>	4	1	>	5	180	>	150.00	42
do. Filial	>	2	>	2	2	>	>	>	>	>	30	>	>	
43. Roskilde	9	25	9	22	28	>	3	>	>	>	420	>	>	43
do. Filial	1	1	>	2	1	>	>	>	>	>	15	>	>	

III. Sjæll. Repræsentantgruppe.

44. Fakse	4	13	3	13	13	>	1	2	>	>	195	>	325.00	44
do. Filial	>	2	>	2	2	>	>	>	>	>	30	>	>	
45. Haslev	9	6	9	6	14	>	1	>	>	>	210	>	>	45
do. Filial	>	3	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	
46. Køge	10	32	10	30	33	>	1	6	>	10	495	>	800.00	46
do. Filial	>	2	>	2	2	>	>	>	>	>	30	>	>	
47. Storehedinge	3	9	3	8	12	>	>	>	>	>	180	>	>	47

IV. Sjæll. Repræsentantgruppe.

48. Korsør	7	22	6	21	25	1	1	2	>	>	375	>	250.00	48
49. Ringsted	2	9	11	9	18	>	1	1	>	45	270	>	150.00	49
50. Slagelse	20	42	19	43	54	1	3	4	>	>	810	>	600.00	50
51. Sorø	20	12	8	11	32	>	>	>	>	>	480	>	>	51
do. Filial	1	>	1	>	1	>	>	>	>	>	15	>	>	

V. Sjæll. Repræsentantgruppe.

52. Næstved	>	>	7	3	10	>	>	>	>	35	150	>	>	52
53. Skelskør	8	22	8	22	28	>	1	3	>	>	390	50	375.00	53
do. Filial	>	3	>	3	3	>	>	>	>	>	45	>	>	
54. Stege	>	>	8	1	9	>	>	>	>	40	135	>	>	54
55. Vordingborg	>	>	3	3	5	>	>	>	>	15	75	>	>	55
do. Filial	>	>	2	>	4	>	>	>	>	20	60	>	>	

Transport....	439	1053	576	1020	1443	18	57	109	10	935	21645	710	16890.00	
a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p

Repræsentant- kredse	Medlems- antal ved Regnskabs- aarets Begyndelse		Medlems- antal ved Regnskabs- aarets Slutning		Medlemmer, som har betalt Kontingent for Aaret	Livsvarige Medlemmer	Kontingentfri, men ikke understøttede Medlemmer	Understøttede Medlemmer	Understøttede Paarørende	Indskud indbetalt til P. U.	Kontingentbeholdning, indbetalt til P. U.	Frivillige Aarsbidrag, indbetalt til P. U.	Understøttelses- udbetalt af P. U.	Kredsenes Numre
	Carens	Anci- ennet	Carens	Anci- ennet										
a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p
Transport...	439	1053	576	1020	1443	18	57	109	10	935	21645	710	16890.00	
I. Loll.-Falst. Repræsentantgruppe														
56. Nykøbing F.....	12	9	11	9	16	2	»	2	»	»	240	»	275.00	56
do. Filial.....	»	3	4	»	4	»	»	»	»	20	60	»	»	»
57. Nysted.....	2	6	1	6	4	»	»	3	»	»	60	»	475.00	57
58. Saksøbing.....	3	6	3	6	7	»	1	1	»	»	105	»	125.00	58
do. Filial.....	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
II. Loll.-Falst. Repræsentantgruppe														
59. Maribo.....	»	»	12	»	12	»	»	»	»	60	180	»	»	59
60. Naksøbv.....	»	»	13	1	14	»	»	1	»	60	210	»	200.00	60
61. Rødby.....	»	»	5	»	5	»	»	»	»	25	75	»	»	61
I. Fyenske Repræsentantgruppe.														
62. Faaborg.....	4	14	5	13	16	»	1	1	»	5	240	»	150.00	62
do. Filial.....	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	15	»	»	»
63. Kerteminde.....	2	10	2	10	11	»	»	1	»	»	165	»	125.00	63
64. Nyborg.....	2	24	9	24	29	»	2	2	»	35	435	»	300.00	64
65. Odense.....	69	155	72	146	202	10	9	13	2	60	3030	110	2460.00	65
do. Filial.....	»	3	»	3	3	»	»	»	»	»	45	»	»	»
II. Fyenske Repræsentantgruppe.														
66. Assens.....	11	24	11	23	26	»	3	5	2	»	390	»	1000.00	66
do. Filial.....	1	8	1	7	8	»	»	»	»	»	120	»	»	»
67. Bogense.....	2	11	2	10	10	»	»	3	»	»	150	»	450.00	67
68. Middelfart.....	11	17	11	16	25	»	1	1	1	»	375	»	275.00	68
do. Filial.....	1	4	1	4	5	»	»	»	»	»	75	»	»	»
III. Fyenske Repræsentantgruppe.														
69. Marstal.....	6	8	5	8	13	»	»	»	»	»	195	»	»	69
70. Ringe.....	4	3	4	3	7	»	»	»	»	»	105	»	»	70
71. Rudkøbing.....	»	16	»	17	14	»	1	2	»	»	210	»	300.00	71
do. Filial.....	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	15	»	»	»
72. Svendborg.....	29	65	27	63	79	1	6	5	2	»	1185	100	902.50	72
do. Filial.....	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	15	»	»	»
73. København.....	4	116	7	112	69	1	9	35	5	»	1035	680	5925.00	73
Ekstraordinære Medlemmer.....	3	2	3	2	5	»	»	»	»	»	75	»	»	»
Ialt...	607	1560	786	1505	2030	32	90	184	22	1200	30450	1600	29852.50	
a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p

Medlems- og Virksomhedsstatistik. II.

Sammenstilling af Hovedresultaterne i alle Foreningens Leveaar.

Regnskabsaar	Carensmedlemmer			Anciennetetsmedlemmer				Medlemsantal ialt (= D + J)	Indbetalte Indskud	Indbetalte Kontingenter	Frivillige Aarsbidrag	Andragender til Generalforsamlingen	Procentvis Forhold mellem Tallene i O og J	Andragender om ekstraordinær Understøttelse	Kontingentfritagelser	Understøttede Medlemmer	Understøttede Paarørende	Udbetalte Understøttelser	Portionernes Gennemsnit	Foreningens Formue	Regnskabsaar	
	Indmeldelser	Frafaldsamt Overførsel til Anciennetet (E)	Beholdning	Tilgang (jfr. C)	Frafald																	Beholdning
					Ydere	Kontingentfrie	Nydere															
1874-75	719	—	719	—	—	—	—	719	1456	7,140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,092	1874-75	
75-76	55	16	758	—	—	—	—	758	224	7,550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15,076	75-76	
76-77	91	11	888	—	—	—	—	888	296	8,160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24,087	76-77	
77-78	63	31	870	—	—	—	—	870	244	8,630	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35,870	77-78	
78-79	133	32	971	—	—	—	—	971	516	9,430	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47,191	78-79	
79-80	94	32	1033	—	—	—	—	1033	280	9,950	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59,086	79-80	
80-81	75	43	1065	—	—	—	—	1065	312	10,300	—	—	—	—	—	1	200	—	—	73,200	80-81	
81-82	170	32	1203	—	—	—	—	1203	604	11,430	—	—	—	—	—	1	200	—	—	87,322	81-82	
82-83	82	34	1251	—	—	—	—	1251	432	12,230	—	—	—	—	—	1	200	—	—	102,791	82-83	
83-84	124	23	1347	—	—	—	—	1347	508	13,230	—	—	—	—	—	1	200	—	—	119,948	83-84	
84-85	74	591	830	562	9	—	1	552	1382	288	13,570	25	41	7	18	4	49	1	6,686 ¹	—	130,810	84-85
85-86	119	75	874	43	10	—	3	582	1456	420	14,010	25	58	10	10	6	59	1	9,263	154	141,124	85-86
86-87	49	122	801	72	16	—	3	635	1436	164	13,440	25	80	13	12	15	70	1	10,580	149	149,004	86-87
87-88	98	77	822	48	13	—	7	663	1485	372	13,920	25	87	13	16	8	84	1	11,172	131	156,875	87-88
88-89	77	98	801	86	15	—	1	733	1534	236	13,570	35	99	14	13	9	99	1	13,237	132	166,352	88-89
89-90	76	96	781	74	20	1	2	784	1565	268	13,920	45	115	15	12	8	110	5	14,821	129	171,102	89-90
90-91	66	76	771	57	10	—	1	830	1601	320	14,860	10	125	15	8	12	121	6	16,159	127	176,401	90-91
91-92	73	151	693	130	23	—	4	928	1621	300	14,280	80	129	14	9	13	124	5	16,904	131	180,422	91-92
92-93	33	65	661	53	13	1	9	958	1619	188	15,160	315	139	15	15	7	139	6	17,572	121	190,364	92-93
93-94	66	105	622	86	31	—	2	1008	1630	196	15,470	370	146	14	10	11	143	7	18,837	126	194,574	93-94
94-95	15	64	573	53	27	—	6	1028	1601	168	14,590	385	149	14	18	16	145	6	20,206	134	195,808	94-95

95-96	72	95	550	76	20	—	3	1081	1631	230	14,880	425	155	14	11	21	134	12	19,688	135	199,756	95-96	
96-97	77	56	571	42	19	—	1	1103	1674	300	15,130	450	153	14	21	20	149	13	21,733	134	200,078	96-97	
97-98	35	97	509	77	33	1	10	1136	1645	140	16,120	565	173	15	9	24	166	15	20,442	113	202,723	97-98	
98-99	46	83	472	66	25	2	8	1167	1639	163	16,230	630	173	15	16	18	164	14	20,390	117	208,540	98-99	
99-00	81	71	482	64	32	1	7	1191	1673	304	16,600	670	181	15	16	17	160	24	21,598	117	219,855	99-00	
1900-01	38	62	458	46	27	1	6	1203	1661	144	16,440	620	190	16	16	17	176	20	22,793	116	227,390	1900-01	
01-02	70	74	454	55	36	—	6	1216	1670	276	16,460	735	186	15	19	21	180	16	22,526	115	230,832	01-02	
02-03	49	38	465	22	31	—	6	1201	1666	180	16,300	545	201	17	9	32	181	19	21,934	110	234,056	02-03	
03-04	64	62	467	50	24	1	3	1223	1690	252	16,220	580	217	18	4	38	180	15	21,080	108	238,824	03-04	
04-05	75	29	513	5	25	—	10	1193	1706	292	16,610	655	214	18	4	52	191	14	21,473	105	248,481	04-05	
05-06	71	63	521	54	25	2	8	1212	1733	234	16,930	600	199	16	4	41	181	16	22,546	114	254,379	05-06	
06-07	66	74	513	58	30	1	7	1232	1745	256	17,010	580	206	17	15	49	188	17	23,448	114	257,814	06-07	
07-08	79	34	558	27	28	3	14	1214	1772	304	17,160	610	207	17	13	63	189	12	22,257	111	261,050	07-08	
08-09	62	75	545	42	32	3	8	1213	1758	228	16,940	555	213	18	5	73	186	10	21,857	112	267,472	08-09	
09-10	170	68	647	52	51	7	6	1201	1843	660	17,960	555	214	18	10	66	204	9	23,182	109	270,144	09-10	
10-11	285	50	882	29	31	1	5	1193	2075	1128	18,190	610	228	19	10	74	203	14	23,925	110	277,413	10-11	
11-12	328	90	1120	47	32	2	8	1198	2318	1316	20,540	595	229	19	11	84	211	15	24,390	108	287,357	11-12	
12-13	16	92	1044	37	28	4	12	1181	2235	60	19,760	620	234	20	7	73	216	16	24,638	106	294,134	12-13	
13-14	31	109	966	41	46	1	12	1173	2139	92	19,120	585	237	20	16	78	216	19	25,331	108	297,764	13-14	
14-15	45	92	919	50	37	3	13	1170	2089	172	18,310	575	241	21	4	80	216	20	25,455	108	310,105	14-15	
15-16	36	75	880	55	29	3	10	1183	2063	140	17,990	585	226	19	3	81	200	22	24,645	111	326,279	15-16	
16-17	104	76	908	54	42	1	18	1176	2084	408	18,560	685	220	19	4	78	202	22	24,021	107	338,497	16-17	
17-18	49	78	881	63	28	5	7	1199	2080	196	18,390	695	208	17	5	73	190	22	34,506 ²	116 ³	345,567	17-18	
18-19	126	75	932	58	28	4	5	1220	2152	504	19,140	707	213	17	4	72	196	21	25,125	116	397,858	18-19	
19-20	137	160	909	122	64	3	6	1269	2178	685	40,245 ⁴	785	214	17	4	78	194	20	32,846 ⁵	125 ³	441,017	19-20	
20-21	117	220	806	193	40	9	9	1404	2210	585	29,115	1175	214	15	3	85	195	18	30,017	141	485,338	20-21	
21-22	38	237	607	216	41	5	14	1560	2167	190	28,200	1595	221	14	5	91	194	19	30,172	142	501,672	21-22	
22-23	240	61	786	12	51	6	10	1505	2291	1200	30,450	1600	214	14	3	90	184	22	29,852	145	521,264	22-23	
	4959									18536	799,830	20877							838,607				
A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	

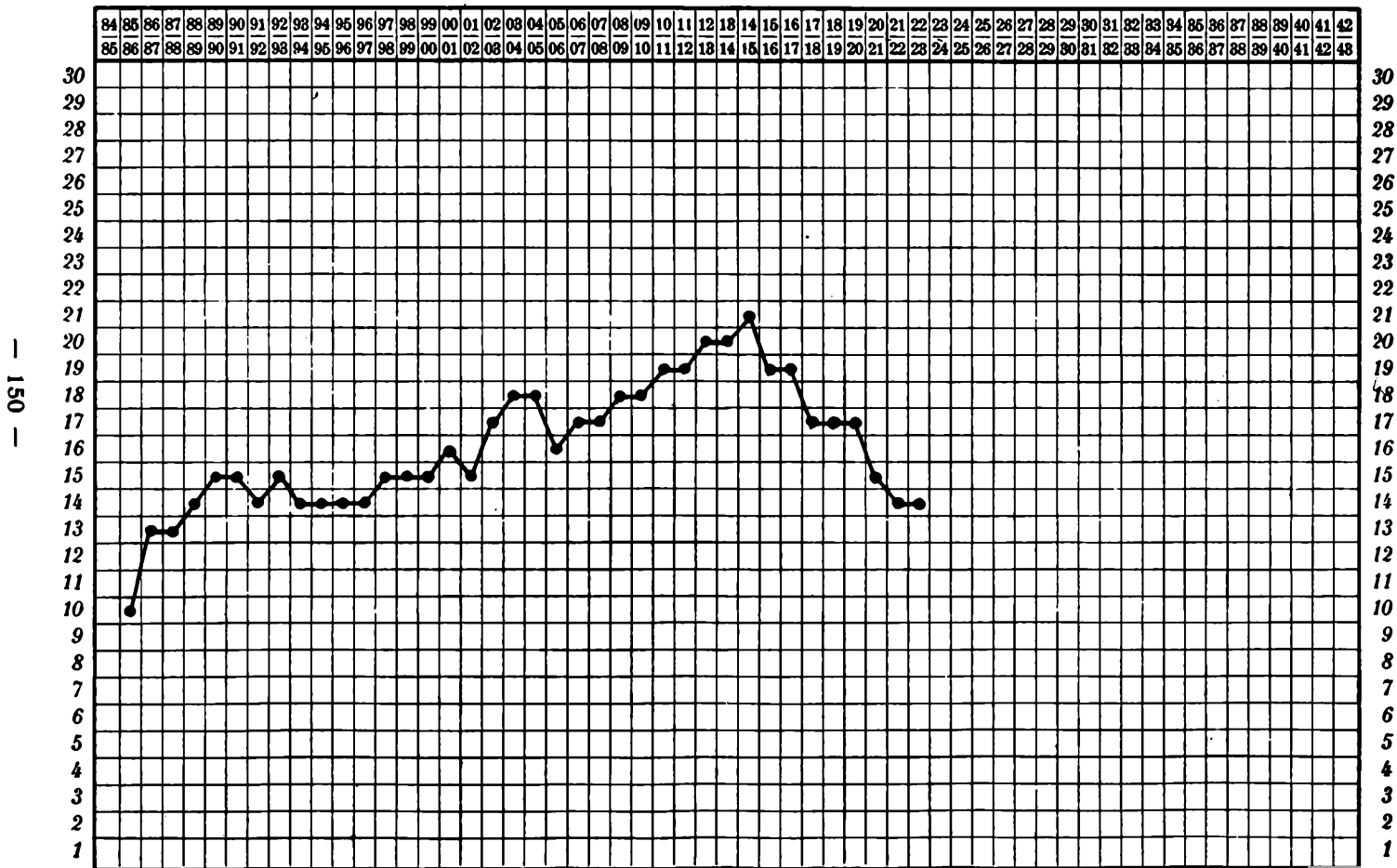
¹ Omfatter kun 3 Kvartaler, da det fra samme Bevilling stammende 4. Kvartal først er udbetalt i det efterfølgende Aar (jfr. 5).
² Heraf ekstraordinært 10.000 Kr. Gave fra Kaffenvænet til Dyrtidshjælp (se Kap. VII c 2).
³ Heri er ikke medregnet de under 2 og 5 nævnte ekstraordinære Tilskud.
⁴ Herimellem er for første Gang Indbetalinger for livsvarig Medlemsret (se Kap. II, Bem. til Lovenes § 13).
⁵ Grundet paa Overgangen fra kvartalsvise til halvårlige Udbetalinger (jfr. 1) omfatter dette Beløb, foruden Aarets egne to Halvaarsrater, det 4. Kvartal af det foregaaende Aars Bevillinger, hvilket er dækket ekstraordinært med 6.026 Kr. fra den samtidigt opbevarede Prioritetssikringsfond (se Kap. II, Bem. til Lovenes §§ 46 og 49).

Antal ordinære Andragere pr. 100 Anciennetetsmedlemmer.

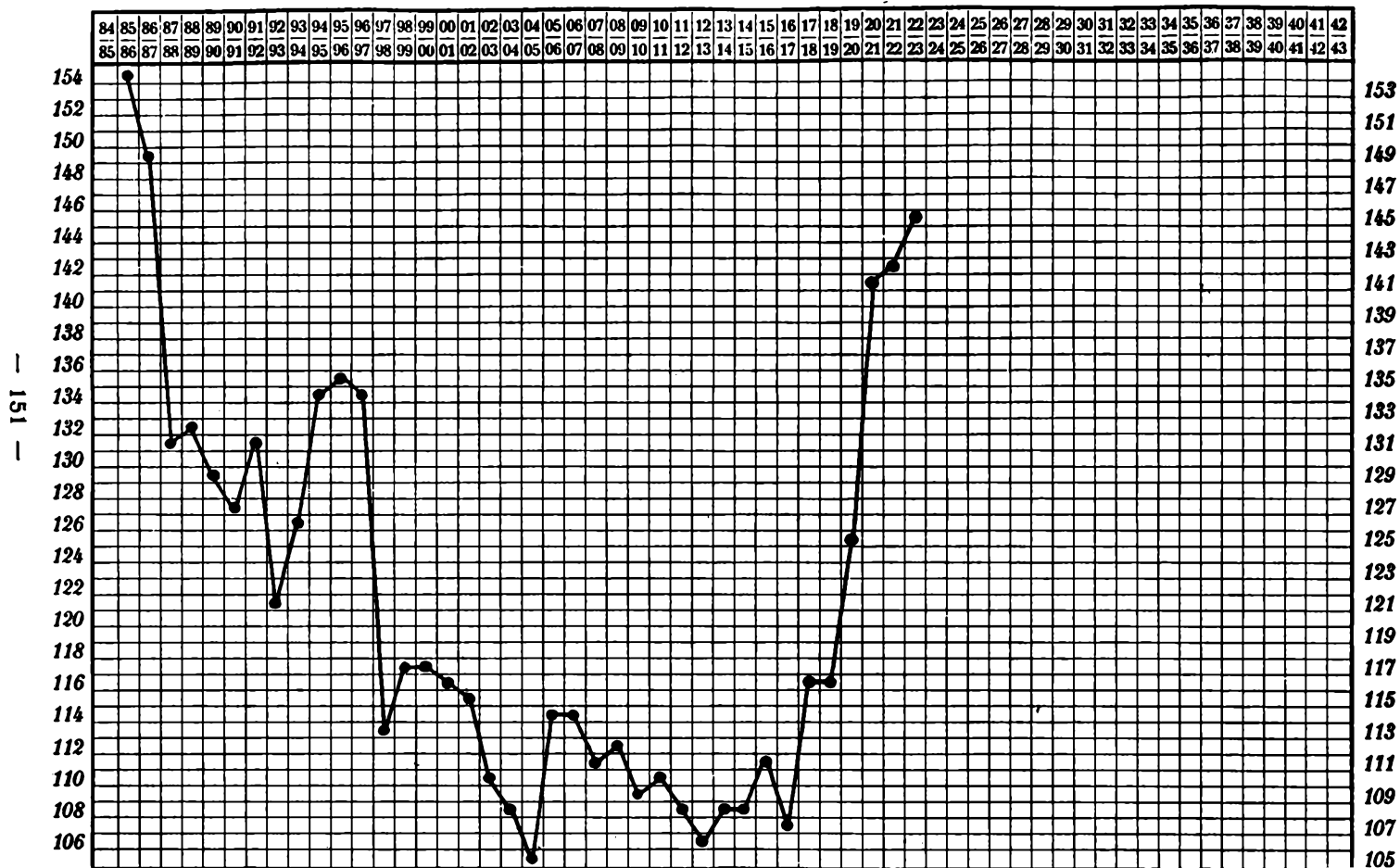
Statistikkens Kolonne P. Maalestok for de til Foreningen stillede **Krav** (jfr. Lovenes § 45 d).

Gennemsnitsstørrelsen af P. U.'s Understøttelsesportioner.

Statistikens Kolonne V. Maalestok for de af Foreningen udrede Ydelser (jfr. Lovens § 45 d).

Statistisk Oversigt over Foreningens Nydere i Forholdet til Forsørgelseslovgivningen (se Kap. VIII).

Regnskabsaar fra 1. April til 31. Marts	Lov om Alderdomsunderstøttelse, oprindelig af 9. April 1891; revideret den 13. Marts 1908																				Lov af 29. April 1913 (revid. 4/3 1918 og 30/3 1920) om Understøttelse til Børn af Enker	
	Samlet Antal Nydere Grupperne A, B og C tilsammen								Gruppe A Nydere under 60 Aar			Gruppe B Nydere over 60 Aar uden Alderdoms- understøttelse			Gruppe C Nydere over 60 Aar med Alderdomsunderstøttelse						Antal Enker	Børne- understøttelse ¹
	Antal Medlemmer		Antal Paarørende			Ialt	Understøttelse fra Foreningen	Gennemsnit pr. Nyder	Antal	Understøttelse fra Foreningen	Gennemsnit pr. Nyder	Antal	Understøttelse fra Foreningen	Gennemsnit pr. Nyder	Antal	Understøttelse fra Foreningen	Gennemsnit pr. Nyder	Alderdoms- understøttelse ¹	Gennemsnit pr. Nyder ²	Antal Enker		
	Mænd	Enker	Forladte Hustruer	Ugifte Døtre	Børn																	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>18</i>	<i>19</i>	<i>20</i>	<i>21</i>	<i>22</i>	
1914—15	41	175	›	20	›	236	25455	108	80	8588	107	92	9307	101	64	7560	118	12658	198	2	360	
15—16	36	164	›	22	›	222	24645	111	73	8047	110	89	9545	107	60	7053	118	11752	196	2	360	
16—17	33	169	›	22	›	224	24021	107	68	7649	112	94	9407	100	62	6965	112	14098	227	2	280	
17—18	31	159	›	22	›	212	24506	116	68	7771	114	84	9034	108	60	7701	128	15475	258	2	220	
18—19	30	166	›	21	›	217	25125	116	65	7540	116	93	10015	108	59	7570	128	16112	273	1	140	
19—20	26	168	›	20	›	214	26820	125	59	7415	126	97	11477	118	58	7928	137	20641	356	1	200	
20—21	27	168	›	18	›	213	30017	141	49	6985	143	106	14220	134	58	8812	152	26809	462	1	92	
21—22	30	164	›	19	›	213	30172	142	52	7510	144	93	12582	135	68	10080	148	35094	516	2	212	
22—23	23	161	›	20	2	206	29852	145	49	7140	146	95	12927	136	62	9785	158	33482	540	2	440	

1 Disse Tal stammer fra de paagældende Personers Oplysninger om deres oppebaarne Indtægter i det foregaaende Aar.

2 Desuden tilkom der de Alderdomsunderstøttede Kur og Pleje i Sygdomstilfælde (Lovens § 5).

EFTERSKRIFT

DENNE Bog har til Formaal (saaledes som paapeget i Kap. IX) at sikre saavel *P. U.*'s historiske Erindringer som de gennem dens Administration indvundne Erfaringer fra at blive glemt, og at henlede Omverdens Opmærksomhed paa Foreningens Eksistens. Under Fremholdelse heraf, og af at Bogens Format og Udstyr skulde gøre den egnet til Opbevaring paa en Boghylde — i Modsætning til at den skulde udsættes for, sammen med de uindbundne Hæfters Flertal, at gaa en hurtig Tilintetgørelse og Glemsel imøde — søgte *P. U.*'s Bestyrelse Samarbejde med en Forfatter, der vilde paatage sig at udarbejde Manuskriptet til en saadan Bog.

Henvendelse herom blev først rettet til den ansete Historiker, Overlærer *Karl Schmidt* i Odense, der ogsaa gik flittigt i Gang med Arbejdet og indsamlede en Del, navnlig biografisk, Materiale. Men i November 1922 afgik han ved Døden; og paa dette, i Forhold til Jubilæet tidlige, Tidspunkt havde han endnu ikke givet sine Optegnelser en saadan Form, at de egnede sig for Udgivelse. Hans biografiske Notater er ej heller benyttet, da de viste sig at overskride den af Pladshensyn dikterede Ramme.

Bestyrelsen henvendte sig saa til den ligeledes i Odense bosatte Adjunkt *J. G. Salmberg Christensen*. Efter nogle energiske Forstudier erklærede han sig rede til at optage en indgaaende mundtlig Forhandling om Planen for Bogen, før han gav sig i Kast med Udarbejdelsen. Men allerede inden dette kom til Udførelse, blev, i Marts 1923, ogsaa denne Forfatter, der var en særdeles lovende ung Mand, bortrevet af Døden.

Derefter var der ikke anden Udvej, end at Undertegnede maatte tage Affære. Som det af Bestyrelsens Medlemmer, der har længst Funktion og følgelig har haft mest Lejlighed til Indblik i Foreningens Historie, og som Pennefører ved de senere Aars Lovrevisioner, paa hvilede det mig

i alle Tilfælde at give vejledende Vink til den Person, som maatte paatage sig at udarbejde Bogen; og da Tiden for Manuskriptets Indlevering til Trykkeriet var rykket meget nær, blev det nødvendigt at jeg selv overtog Udformningen af Stoffet.

Ifølge Reglen »at hver Fugl synger med sit Næb« har jeg naturligvis behandlet Stoffet paa min Vis; og denne afviger meget fra den Plan, Overlærer Schmidt havde tænkt sig. Særlig har jeg lagt Vægt paa i Kap. II at meddele Oplysninger, der for Foreningens Administration kan have blivende Værdi indadtil, og i Kap. VIII at berigtige Misforstaaelser, der i tidligere Tid har bredt sig udadtil. Dersom det maa være lykkedes mig saaledes at skabe en nyttig Haandbog, der kan hjælpe til at betrygge Foreningens Fremtid, vil Hensigten være naaet. Bogens Mangler vil forhaabentlig finde skaansom Bedømmelse, i Betragtning af at Opgaven er mig paatvungen, og at Tiden til dens Løsning var meget knap.

Stimulans til at gennemføre Sagen har jeg haft ved Erindringen om mine Forpligtelser overfor min afdøde Ven *C. H. Schnakenburg*, der foranledigede mig indvalgt i *P. U.*'s Bestyrelse og stedse betegnede sin egen Stilling indenfor denne som sit kæreste Tillidshverv.

For fortrinlig Bistand, som er ydet af Foreningens Sekretær, Regnskabschef *Iørgensen*, af dens Æresmedlem, Overretssagfører *Brorson*, og af Handelshøjskolelærer *Viggo Petersen*, er det mig en særlig Glæde her at udtale en oprigtig Tak.

Frederikshavn, i September 1923.

Christian Cloos.

